

**SPOLOČNÝ PROGRAM HOSPODÁRSKEHO A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCÍ
MAS DUKLA NA OBDOBIE 2019-2027**

Názov:	SPOLOČNÝ PROGRAM HOSPODÁRSKEHO A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCÍ MAS DUKLA NA OBDOBIE 2019-2027
Územné vymedzenie :	Prešovský kraj, okres Svidník Belejovce, Bodružal, Dobroslava, Korejovce, Krajná Bystrá, Krajná Porúbka, Krajný Čierňo, Medvedie, Miroľa, Mlynárovice, Nižná Pisaná, Nižná Jedľová, Nižný Komárnik, Nižný Orlík, Nižný Mirošov, Nová Polianka, Príkra, Pstriná, Rakovčik, Šarbov, Šarišský Štiavnik, Šemetkovce, Vyšná Jedľová
Dátum schválenia PHSR:	
Obdobie platnosti:	2019-2027
Verzia	1.0

ÚVOD	6
Obsah dokumentu	6
Súlad s východiskovými koncepčnými dokumentmi	8
Základné informácie o obciach	11
História obcí	12
Geografická charakteristika	22
Prírodné pomery a klíma	24
Krajinná štruktúra	30
Analytická časť	33
Analýza vnútorného prostredia	33
Demografická štruktúra obyvateľstva a vybrané ukazovatele	33
Vývoj počtu trvalo bývajúceho obyvateľstva	33
Bývanie	44
Trh práce a nezamestnanosť	46
Občianska a technická vybavenosť	51
Občianska vybavenosť	51
Technická infraštruktúra	56
Analýza vonkajšieho prostredia	60
Vonkajšie faktory rozvoja územia, vplyv vonkajšieho prostredia na rozvoj územia	60
Zhodnotenie súčasného stavu územia, SWOT analýza	67
Identifikácia potrieb a možností rozvoja	72
STRATEGICKÁ ČASŤ	73
PROGRAMOVÁ ČASŤ	74
Špecifikácia a popis opatrení	76
Projektové zámery	80
Merateľné ukazovatele	91
REALIZAČNÁ ČASŤ	94
Akčný plán	94
FINANČNÁ ČASŤ	97
ZÁVER	100
POUŽITÉ ZDROJE	101
ZOZNAM POUŽITÝCH SKRATIEK	103
PRÍLOHY	105

Tabuľka 1. Harmonogram spracovania.....	7
Tabuľka 2. Proces spracovania	7
Tabuľka 3. Prehľad operačných programov a riadiacich orgánov	10
Tabuľka 4. Základná charakteristika obce (k 31.12.2018).....	11
Tabuľka 5. Typy pôdy v katastroch obcí	26
Tabuľka 5. Výmera územia obce v hektároch, ku 31.12.2018.....	30
Tabuľka 7. Vývoj počtu obyvateľov podľa pohlavia.....	34
Tabuľka 8. Pohyb obyvateľstva (2006-2018)	38
Tabuľka 9. Národnostné zloženie obyvateľov v obciach (SODB 2011)	40
Tabuľka 10. Obyvateľstvo obcí podľa vierovyznania obyvateľov	41
Tabuľka 11. Zloženie obyvateľov podľa najvyššieho dosiahnutého vzdelania.....	42
Tabuľka 12. Byty podľa typu budov	44
Tabuľka 13. Miera evidovanej nezamestnanosti (v %)......	46
Tabuľka 14. Miera evidovanej nezamestnanosti (SR, kraj, okres)	46
Tabuľka 15. Evidovaní uchádzači o zamestnanie v obciach.....	46
Tabuľka 16. Trvalo bývajúce obyvateľstvo podľa ekonomickej aktivity.....	47
Tabuľka 17. Právnické osoby v sledovanom území 2018.....	48
Tabuľka 18. Fyzické osoby - podnikatelia podľa právnej formy.....	49
Tabuľka 19. Živnostníci podľa vybraných ekonomických činností SK NACE Rev.2 okres SVIDNÍK 2018	49
Tabuľka 20. Podniky podľa ekonomických činností podľa SK NACE Rev.2 Okres SVIDNÍK 2018.....	50
Tabuľka 21. Podniky v okrese Svidník podľa počtu zamestnancov 2018.....	50
Tabuľka 22. Základná škola Nižný Mirošov (školský rok 2018/2019)	51
Tabuľka 23. Inštitúcie okresu poskytujúce vyššie sekundárne vzdelávanie	51
Tabuľka 24. Športové zariadenia obcí.....	52
Tabuľka 25. Poskytovatelia sociálnej služby v okrese.....	53
Tabuľka 26. Kultúrne inštitúcie	55
Graf 1. Podiel mužov a žien	35
Graf 2. Vývoj počtu obyvateľov od roku 2006 do 2018.....	35
Graf 3. Veková štruktúra obyvateľstva (2018)	35
Graf 4. Národnostné zloženie obyvateľov obce.....	41
Graf 5. Obyvateľstvo obcí podľa vierovyznania obyvateľov %	41
Graf 6. Zloženie obyvateľov podľa najvyššieho dosiahnutého vzdelania	43
Obrázok 1. Mapa Prešovského samosprávneho kraja.....	22
Obrázok 2. Mapa okresu (zdroj mapy: Atlas SR, vucpo.sk).....	23
Obrázok 3. Mapa geomorfologických jednotiek (Atlas krajiny SR, 2002)	24
Obrázok 4. Mapa pôdných typov v okrese (Atlas krajiny SR, 2002)	25
Obrázok 5. Klimatické oblasti (Atlas krajiny SR,2002)	27

Obrázok 1. Kvalita životného prostredia - zaťaženie okresov stresovými faktormi..... 29

Ďalšie kopírovanie a nakladanie so strategickým dokumentom:

**„SPOLOČNÝ PROGRAM HOSPODÁRSKEHO A SOCIÁLNEHO ROZVOJA
OBCÍ MAS DUKLA NA OBDOBIE 2019-2027“**

podlieha zákonu 618/2003 Z.z. o autorskom práve a právach súvisiacich s autorským právom (autorský zákon) a v znení neskorších predpisov.

ÚVOD

Obsah dokumentu

Obce združené do verejno-súkromného partnerstva MAS Dukla, v súlade so zákonom NR SR č. 309/2014, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 539/2008 o podpore regionálneho rozvoja, zabezpečili prípravu a vypracovanie strednodobého strategického dokumentu s názvom Spoločný program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obcí MAS Dukla na obdobie 2019 – 2027 (ďalej len PHSR). Pri príprave a vypracovaní dotknutého dokumentu bol zohľadnený proces implementácie.

Navrhovaná stratégia, vypracovaná za účelom rozvoja obcí združených vo verejno-súkromnom partnerstve, zohľadňuje problémy a potreby týchto obcí. Tie boli identifikované na základe spracovania relevantných aktuálnych štatistických dát, údajov a informácií uvádzaných v analytickej časti, ako aj vo SWOT analýze. V rozvojovej stratégii sú konkrétne definované prioritné oblasti, opatrenia a aktivity. Ich realizácia prispeje k dosiahnutiu vízie a stanovených cieľov.

Stanovená vízia ako aj strategické a špecifické ciele reagujú na súčasný stav a existujúci potenciál, endogénne a exogénne zdroje. Rešpektujú reálne možnosti čo najefektívnejšieho využitia a zhodnotenia definovaných endogénnych zdrojov, s ohľadom na ich ochranu. Rozvoj miestnych ekonomík je považovaný za významný predpoklad dosiahnutia vyššej kvality života obyvateľov.

Obsah PHSR je definovaný nasledovne:

Analytická časť poskytuje databázu údajov, ukazovateľov a informácií, analýzu východiskovej situácie obcí s väzbami na širšie územie, možné riziká a ohrozenia, ako aj príležitosti vo využívaní vnútorného potenciálu územia.

Strategická časť v záujme dosiahnutia vyváženého a udržateľného rozvoja územia obce, s ohľadom na všetky špecifiká a princípy fungovania regionálnej politiky, definuje stratégiu rozvoja obce, stanovuje víziu, prioritné rozvojové témy a špecifické ciele.

Programová časť v súlade so stanovenými cieľmi obsahuje zoznam a popis konkrétnych investičných zámerov nevyhnutných na zabezpečenie realizácie PHSR. Obsahuje zároveň návrh predpokladaných projektových zámerov a súbor merateľných ukazovateľov.

Realizačná časť je syntézou informácií nevyhnutných ku umiestneniu konkrétnych cielených investícií v území s rozvojovým potenciálom. V rámci jednotlivých opatrení, aktivít je udaný

počet investičných zámerov, Súčasťou je akčný plán pre vybrané aktivity s udaním vecnej a časovej realizácie a predpokladaných zdrojov financovania.

Finančná časť obsahuje finančné zabezpečenie jednotlivých aktivít do úrovne opatrení s cieľom zefektívniť inštitucionálne a organizačné zabezpečenie realizácie PHSR

PHSR bol spracovávaný v priebehu roku 2018

Tabuľka 1. Harmonogram spracovania

ROK	2018				
	VIII	IX	X	XI	XII
Termín					
Prípravná fáza					
Analytická časť					
Strategická časť					
Programová časť					
Realizačná časť					
Finančná časť					
Finalizácia procesu					

Tabuľka 2. Proces spracovania

Zapojenie aktérov regionálneho rozvoja	<ul style="list-style-type: none"> - externou spoločnosťou - v spolupráci: <ul style="list-style-type: none"> o s externými odborníkmi o so starostami obcí o so zamestnancami obcí - konzultovaný: <ul style="list-style-type: none"> o s poslancami OZ - možnosť pripomienkovania: <ul style="list-style-type: none"> o dotknutými subjektmi o verejnosťou
Zapojenie verejnosti	<ul style="list-style-type: none"> - možnosťou konzultácií na OÚ - možnosťou konzultácií s externou spoločnosťou/ externými odborníkmi
Zohľadnenie jednotlivých názorov	<ul style="list-style-type: none"> - zapracovanie pripomienok do pripravovaného dokumentu
Publicita	<ul style="list-style-type: none"> - informácie zverejňované na úradnej tabuli - informácie poskytované na zasadnutiach OZ
Financovanie spracovania	<ul style="list-style-type: none"> - z rozpočtu obce

Súlad s východiskovými koncepčnými dokumentmi

Obce združené do verejno-súkromného partnerstva MAS Dukla, o.z. plánujú v období rokov 2019-2027, prostredníctvom intervencií do definovaných území, podporiť rast konkurencieschopnosti miestnych ekonomík, a zároveň tak prispieť k zvýšeniu kvality života obyvateľov.

Predkladaný dokument zohľadní aj iné aktuálne strategické programy, stratégie a plány, ktoré svojím zameraním a implementáciou opatrení môžu prispieť k dosahovaniu vízie a cieľov. Na národnej úrovni je to Národná stratégia regionálneho rozvoja Slovenskej republiky. Na regionálnej úrovni sú to strategické dokumenty Prešovského samosprávneho kraja a na miestnej úrovni dokumenty schválené obecnými zastupiteľstvami. Dôležitú úlohu zohráva dokument regionálneho významu, stratégia CLLD. Jej proces prípravy bol zabezpečovaný dobrovoľným partnerstvom obcí, verejno-súkromným partnerstvom.

PHSR je navrhovaný pre špecifický typ územia, v nadväznosti na nasledujúce strategické dokumenty:

miestna úroveň:

- Plány komunitných služieb
- Územné plány
- Stratégia CLLD

úroveň PSK:

- Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja PSK na obdobie 2008-2015, sprac. 2008, aktualizovaná verzia sprac. 2010
- Koncepcia rozvoja sociálnych služieb na území PSK, 2009, dodatok 2011
- Program rozvoja vidieka PSK, 2016
- Rozvojová stratégia PSK pre cestovný ruch, 2009
- Stratégia PSK pre podporu a rozvoj podnikania, 2009
- Analytická štúdia efektívnosti pri využívaní energií v zariadeniach v zriaďovateľskej pôsobnosti PSK, 2016
- Program energetického manažmentu PSK
- Stratégia destinačného marketingu cestovného ruchu PSK, Prešov, 2014
- Generel dopravnej infraštruktúry, 2016
- Koncepcia rozvoja sociálnych služieb na území PSK, 2009, dodatok sprac. 2011
- Koncepcia rozvoja informačného systému PSK, 2009
- Stratégia rozvoja a údržby ciest II. a III. triedy, 2014
- Program odpadového hospodárstva Prešovského kraja na roky 2011 – 2015, sprac. 2013
- Regionálna integrovaná územná stratégia PSK, rozpracované 2015
- Regionálna stratégia výchovy a vzdelávania na území PSK na obdobie 2013 – 2015

- Konceptia dopravy vo verejnom záujme pre Prešovský samosprávny kraj, Územná prognóza, zadanie, návrh, 2015

národná úroveň

- Partnerská dohoda SR 2014-2020
- Národná stratégia regionálneho rozvoja SR
- Národná stratégia trvalo udržateľného rozvoja SR
- Stratégia, zásady a priority štátnej environmentálnej politiky
- Stratégia rozvoja dopravy SR do roku 2020
- Národný program reforiem Slovenskej republiky 2018
- Konceptia územného rozvoja Slovenska 2001 v znení KURS 2011 – Zmeny a doplnky č. 1 KURS 2001
- Program stability Slovenskej republiky na roky 2018 až 2021
- Operačné programy SR financované z Európskych štrukturálnych a investičných fondov na programové obdobie 2014 – 2020
- Programové vyhlásenie vlády SR na roky 2016 - 2020
- Program rozvoja vidieka 2014-2020
- Národná stratégia ochrany biodiverzity na Slovensku
- Program odpadového hospodárstva Slovenskej republiky na roky 2016 - 2020
- Konceptia vodohospodárskej politiky SR do roku 2015
- Operačné programy SR na programové obdobie 2014 - 2020
- Stratégia celoživotného vzdelávania a poradenstva
- Národný program rozvoja životných podmienok osôb so zdravotným postihnutím na roky 2014-2020
- Zákon NR SR č. 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja
- Zákon o posudzovaní vplyvov na životné prostredie č. 24/2006 Z. z v znení neskorších predpisov

nadnárodná úroveň

- Program cezhraničnej spolupráce Poľsko – Slovenská republika 2014-2020
- Interreg CE
- Stratégia Európa 2020

Investície cielene zamerané na realizáciu rozvojových aktivít v konkrétnom území, prostredníctvom nenávratných finančných príspevkov, či zdrojov z iných finančných mechanizmov, prispejú k zvyšovaniu konkurencieschopnosti riešeného územia.

Tabuľka 3. Prehľad operačných programov a riadiacich orgánov

Operačný program	Riadiaci orgán
Ludské zdroje (LZ)	MPSVR SR
Kvalita životného prostredia (KŽP)	MŽP SR
Integrovaný ROP (IROP)	MPaRV SR
Efektívna verejná správa (EVS)	MV SR
Rozvoj vidieka	MPaRV SR
Výskum a inovácie (VaI)	MŠVVaŠ SR
Integrovaná infraštruktúra (II)	MDVRR SR
Technická pomoc (TP)	ÚV SR
<p>Európska územná spolupráca: <u>Program cezhraničnej spolupráce:</u> Poľsko – Slovenská spolupráca ENI Maďarsko – Slovensko – Rumunsko – Ukrajina 2014 – 2020</p> <p><u>Program nadnárodnej spolupráce</u> Stratégia Európa ETC Dunaj</p> <p><u>Programy medziregionálnej spolupráce</u> <u>INTERREG</u> <u>ESPON</u> <u>URBACT</u></p>	<p>MPaRV SR</p> <p>ÚV SR</p> <p>MH SR MDVRR SR MDVRR SR</p>

Základné informácie o obciach

Tabuľka 4. Základná charakteristika obce (k 31.12.2018)

	Obec	Kód obce	Typ obce	Obyva teľstvo	Rozloha v ha	Hustota obyv. na km ²	PŠČ	Prvá písomná zmienka rok	Okres	Kraj
1.	Belejovce	527122	vidiecka	15	308,38	5,19	089 01	1600	Svidník	Prešovský
2.	Bodružal	527149	vidiecka	64	723,78	8,77	090 05	1600	Svidník	Prešovský
3.	Dobroslava	527246	vidiecka	45	557,69	6,37	090 01	1600	Svidník	Prešovský
4.	Korejovce	527394	vidiecka	82	405,76	20,33	090 04	1600	Svidník	Prešovský
5.	Krajná Bystrá	527424	vidiecka	452	893,88	49,78	090 05	1618	Svidník	Prešovský
6.	Krajná Porúbka	527441	vidiecka	44	372,76	11,94	090 04	1582	Svidník	Prešovský
7.	Krajné Čierne	527459	vidiecka	75	657,42	11,48	090 03	1618	Svidník	Prešovský
8.	Medvedie	527556	vidiecka	46	504,78	9,21	090 04	1572	Svidník	Prešovský
9.	Miroľa	527599	vidiecka	57	611,12	9,41	090 06	1572	Svidník	Prešovský
10.	Mlynárovce	527602	vidiecka	224	1111,03	19,76	090 16	1414	Svidník	Prešovský
11.	Nižná Jedľová	527629	vidiecka	97	475,13	20,1	08901	1559	Svidník	Prešovský
12.	Nižná Pisaná	527645	vidiecka	82	736,23	11,41	090 01	1600	Svidník	Prešovský
13.	Nižný Komárnik	527653	vidiecka	194	1238,21	15,26	090 05	1618	Svidník	Prešovský
14.	Nižný Mirošov	527661	vidiecka	270	701,99	38,39	090 11	1567	Svidník	Prešovský
15.	Nižný Orлік	527670	vidiecka	318	932,44	33,94	090 11	1357	Svidník	Prešovský
16.	Nová Polianka	527688	vidiecka	70	547,58	12,97	089 01	1414	Svidník	Prešovský
17.	Príkra	527734	vidiecka	12	928,51	1,02	090 05	1618	Svidník	Prešovský
18.	Pstriná	527742	vidiecka	59	622,99	9,63	090 06	1497	Svidník	Prešovský
19.	Rakovčik	527769	vidiecka	167	466,81	36,1	090 42	1572	Svidník	Prešovský
20.	Šarbov	527874	vidiecka	16	843,82	1,66	090 04	1618	Svidník	Prešovský
21.	Šarišský Štiavnik	527882	vidiecka	286	527,32	54,81	090 42	1567	Svidník	Prešovský
22.	Šemetkovce	527891	vidiecka	86	707,98	12,01	090 03	1572	Svidník	Prešovský
23.	Vyšná Jedľová	527030	vidiecka	186	508,63	36,47	089 01	1572	Svidník	Prešovský

História obcí

Podľa slovenskej historiografie 20. storočia vývoj spoločenských a kultúrnych pomerov v okrese Svidník bol značne ovplyvnený najmä východnými kultúrnymi tradíciami. Historické pramene uvádzajú viaceré dôvody, jednak, že tento vplyv je výsledkom valašskej kolonizácie a postupným zakladaním osád na severovýchode Slovenska, a jednak, že je výsledkom vlády Karola Róberta a jeho latinizácie cirkevných obradov.

Väčšina obcí v tomto regióne si uchováva zvyky a tradície z tohto obdobia, čo formuje špecifický a jedinečný región.

V období osídľovania na valašskom práve vznikli aj dotknuté obce.

V 15. storočí vznikli obce

Pstriná

Prvá písomná zmienka o obci pochádza z roku 1497. Obec bola súčasťou panstva Makovica. Na konci 18. storočia mala obec 179 obyvateľov. Do konca 1. polovice 19. storočia sa počet obyvateľov zvýšil len o 6. V období 1. svetovej vojny sa však už uvádza počet obyvateľov až 242. Podľa štatistického úradu mala v roku 1993 obec o polovicu obyvateľov menej. Tento trend znižovania počtu obyvateľov pokračoval aj v nasledujúcich rokoch, keďže ku koncu roka 2018 bol počet obyvateľov 59. Obec bola do roku 1918 súčasťou Šarišskej stolice. Obyvatelia sa zaoberali poľnohospodárstvom, prácami v lesoch, pradením a tkáčstvom, dochádzali za sezónnymi prácami.

Obec podobne ako mnohé ďalšie postihlo vystaňovalstvo – do USA, neskôr do Čiech a ZSSR. V obci Pstriná pôsobil herec, režisér a zakladateľ SND Janko Borodáč.

V obci je evidovaná kultúrna pamiatka – ľudový dom s hospodárskou činnosťou, ktorý bol postavený v roku 1933.

Od začiatku 16. storočia vznikali obce

Nižný Komárnik

Prvá písomná zmienka o obci pochádza z roku 1618. Na konci 18. storočia mala obec 327 obyvateľov. Do konca 1. polovice 19. storočia sa však počet obyvateľov znížil cca o jednu šestinú. Tento počet obyvateľov si s menšími odchýlkami uchovala obec až do začiatku 2. svetovej vojny. V súčasnosti, ku koncu roka 2018 je však počet obyvateľov v pomere ku počtu obyvateľov na konci 18. st. o cca 2 pätiny nižší.

Od začiatku 17. storočia bola obec známa výrobou šindľov. V druhej polovici 19. st. boli v obci zápalkáreň a parná píla, ktoré však podobne ako mlyn po skončení 1. svetovej vojny skončili svoju činnosť. Obec podobne ako mnohé ďalšie postihlo vysťahovalectvo.

Počas druhej svetovej vojny bola obec úplne zničená. Mnohé z detí boli dočasne adoptované rodinami z Čiech, aby získali základné vzdelanie. Po skončení 2. svetovej vojny bola obec opäť vybudovaná.

V obci sa nachádza národná kultúrna pamiatka. Drevený kostolík bojkovského typu (chrám, gr.k. Panny Márie Ochrankyne) bol postavený v roku 1938.

Nižná Jedľová

Prvá písomná zmienka o obci pochádza z roku 1559. Obec bola súčasťou panstva Makovica. Na konci 18. storočia mala obec 155 obyvateľov. Približne tento počet si obec zachovala do konca 18. storočia. Aj túto obec postihlo vysťahovalectvo. V druhej polovici 19. storočia sa vysťahovala cca polovica obyvateľov. Podľa štatistického úradu mala v roku 1993 obec 71 obyvateľov. Od tohto obdobia je v obci badať trend veľmi mierneho nárastu počtu obyvateľov, keďže ku koncu roka 2018 bol počet obyvateľov 97.

Obec bola do roku 1918 súčasťou Šarišskej stolice. Obyvatelia sa zaoberali poľnohospodárstvom a chovom dobytká. Niektoré rodiny patrili k najchudobnejším poddanským vrstvám. V obci sa nachádzal až do konca 19. storočia mlyn s vodným náhonom. Tretina obce bola počas 2. svetovej vojny zničená, resp. značne poškodená. Po skončení 2. svetovej vojny bola obec opäť vybudovaná.

Nižný Mirošov

Prvá písomná zmienka o obci pochádza z roku 1567. Obec bola súčasťou panstva Makovica. Na konci 18. storočia mala obec 296 obyvateľov. Do konca 1. polovice 19. storočia sa však počet obyvateľov zvýšil cca o jednu šestinú. Aj túto obec postihlo vysťahovalectvo. Podľa štatistického úradu mala v roku 1993 obec 222 obyvateľov. Od tohto obdobia je v obci badať trend mierneho nárastu počtu obyvateľov, keďže ku koncu roka 2018 bol počet obyvateľov 270. Obec bola do roku 1918 súčasťou Šarišskej stolice. Obyvatelia sa zaoberali poľnohospodárstvom, chovom dobytká a odchádzali na sezónne poľnohospodárske práce.

Obec mala vlastný mlyn a pílu.

Počas druhej svetovej vojny bola obec značne poškodená. Po skončení 2. svetovej vojny bola obec opäť vybudovaná.

Šemetkovce

Prvá písomná zmienka o obci pochádza z roku 1572. Obec bola súčasťou panstva Makovica. Na konci 18. storočia mala obec 228 obyvateľov. Do konca 1. polovice 19. storočia sa počet obyvateľov zvýšil na 252. Tento počet obyvateľov si s menšími odchýlkami uchovala až do začiatku 2. svetovej vojny (268). Aj túto obec postihlo vysťahovalectvo. Podľa štatistického úradu mala v roku 1993 obec 107 obyvateľov. Od tohto obdobia je v obci badať trend znižovania počtu obyvateľov, keďže ku koncu roka 2018 bol počet obyvateľov 86.

Obec bola do roku 1918 súčasťou Šarišskej župy. Obyvatelia sa zaoberali chovom dobytky, pracovali v lesoch a odchádzali na sezónne poľnohospodárske práce.

Počas druhej svetovej vojny bola obec poškodená. Po skončení 2. svetovej vojny bola obec obnovená.

V obci sa nachádzajú 3 národné kultúrne pamiatky. Trojpriestorová zrubová cerkva východného typu a obradu, drevený kostolík lemkovského typu (chrám gr.k. sv. Michala archanjela), bol postavený v roku 1752. Ďalšie dve NKP sú drevená zvonica z 19. storočia a ľudový dom z roku 1938.

Šarišský Štiavnik

Prvá písomná zmienka o obci pochádza z roku 1567. Obec bola súčasťou panstva Makovica. Na konci 18. storočia, počas prvého sčítania ľudu mala obec 208 obyvateľov. Do konca 1. polovice 19. storočia sa však počet obyvateľov zvýšil cca o jednu tretinu. Do roku 1970 počet obyvateľov klesol na 225. Podľa štatistického úradu mala v roku 1993 obec 259 obyvateľov. Od tohto obdobia je v obci badať trend mierneho nárastu počtu obyvateľov, keďže ku koncu roka 2018 bol počet obyvateľov 286. Obec bola do roku 1918 súčasťou Šarišskej stolice.

V 18. storočí boli v obci postavené kúpele. Minerálne pramene boli využívané lokálne. Obyvatelia sa zaoberali poľnohospodárstvom, ťažbou a spracovávaním dreva, chovom dobytky a pálením dreveného uhlia.

V obci sa nachádzajú 3 národné kultúrne pamiatky. Drevený kostolík (chrám, gr.k. sv. Michala) bol postavený v roku 1928, drevená zvonica z roku 1773 a cintorínsky kríž z 19. storočia.

V druhej polovici 16. storočia vznikli obce

Rakovčik

Prvá písomná zmienka o obci pochádza z roku 1572. Obec bola súčasťou panstva Makovica.

Na konci 18. storočia, počas prvého sčítania ľudu, mala obec 160 obyvateľov. Do konca 1. polovice 19. storočia sa však počet obyvateľov zvýšil cca o jednu štvrtinu. V 19. storočí obec postihlo vyst'ahovalectvo. Podľa štatistického úradu mala v roku 1993 obec 176 obyvateľov. Od tohto obdobia počet obyvateľov kolísal. V roku 2018 bol počet obyvateľov 167. Obec bola do roku 1918 súčasťou Šarišskej stolice.

Obyvatelia sa zaoberali chovom dobytky a prácami v lese.

V obci sa nachádza národná kultúrna pamiatka. Drevený kostolík - chrám Pokrov Presv. Bohorodičky (chrám gr.k. Panny Márie Ochrankyne) bol postavený v 1. polovici 19. storočia.

Vyšná Jedľová

Prvá písomná zmienka o obci pochádza z roku 1572. Obec bola súčasťou panstva Makovica.

Na konci 18. storočia mala obec 224 obyvateľov. Do konca 1. polovice 19. storočia sa počet obyvateľov zvýšil na 237. Ani táto obec sa nevyhla veľkému vyst'ahovalectvu za prácou. Viacerí obyvatelia sa však už nevrátili. Po druhej svetovej vojne sa niektorí obyvatelia s rodinami presídlili do Sovietskeho zväzu. Podľa štatistického úradu mala v roku 1993 obec 178 obyvateľov. Od tohto obdobia počet obyvateľov kolísal. V roku 2018 bol počet obyvateľov 186. Obec bola do roku 1918 súčasťou Šarišskej stolice.

Obyvatelia sa zaoberali poľnohospodárstvom, chovom dobytky a plátenníctvom.

V obci sa nachádza národná kultúrna pamiatka. Drevený kostolík (chrám gr.k. sv. Kozmu a Damiana) bol postavený v roku 1828. NKP prícestná kaplnka sv. Petra a Pavla vznikla začiatkom 19. storočia.

Medvedie

Prvá písomná zmienka o obci pochádza z roku 1572. Obec bola súčasťou panstva Makovica.

Na konci 18. storočia mala obec 131 obyvateľov. Do konca 1. polovice 19. storočia sa počet obyvateľov zvýšil na 279, čo bol v histórii obce zároveň najvyšší počet obyvateľov. Najvýraznejší pokles počtu obyvateľov nastal v 90. rokoch minulého storočia. V roku 1993 žilo v obci už len 64 obyvateľov s trvalým pobytom. Trend znižovania však pokračoval aj v prvej a druhej dekáde 21. storočia. V roku 2018 bol počet obyvateľov 46. Ani táto obec sa v 1. polovici 20. storočia nevyhla veľkému vyst'ahovalectvu za prácou do USA a Kanady. Po druhej svetovej vojne bola obec obnovená. Niektorí obyvatelia sa s rodinami presídlili do Sovietskeho zväzu. Obec bola do roku 1918 súčasťou Šarišskej stolice.

Obyvatelia sa zaoberali poľnohospodárstvom, chovom dobytky a plátenníctvom.

V obci sa nachádza národná kultúrna pamiatka. Drevený kostolík - chrám prav. Sv. Demetera bol postavený v roku 1903.

Krajná Porúbka

Prvá písomná zmienka o obci pochádza z roku 1582. Obec bola súčasťou panstva Makovica. Na konci 18. storočia mala obec 104 obyvateľov. Do konca 1. polovice 19. storočia sa počet obyvateľov zvýšil na 200. V roku 1993 žilo v obci 58 obyvateľov. V roku 2018 bol počet obyvateľov 46. Ani táto obec sa v prvej polovici 20. storočia nevyhla vystažovalectvu. Počas druhej svetovej vojny bola obec poškodená. Po druhej svetovej vojne bola opäť obnovená. Obyvatelia sa zaoberali poľnohospodárstvom, známi boli ako dobrí pestovatelia strukovín.

V obci sa na obecnom cintoríne nachádza pohrebisko z 1. svetovej vojny.

V obci bol postavený drevený kostolík Narodenia Panny Márie, ktorý však v 50. rokoch vyhorel.

Príkra

Prvá písomná zmienka o obci pochádza z roku 1618, založená bola v rokoch 1573 - 1598. Obec bola súčasťou panstva Makovica.

Na konci 18. storočia mala obec 78 obyvateľov. Do konca 1. polovice 19. storočia sa počet obyvateľov zvýšil o polovicu. Obec sa nevyhla vystažovalectvu za prácou. Po druhej svetovej vojne sa niektorí obyvatelia s rodinami presídlili do Čiech a do Sovietskeho zväzu. Podľa štatistického úradu mala v roku 1993 obec 13 obyvateľov. Od tohto obdobia počet obyvateľov klesal. V rokoch 1999 až 2001 bol stav trvalo bývajúceho obyvateľstva v obci - 2. V roku 2018 bol počet obyvateľov 12. Obec bola do roku 1918 súčasťou Šarišskej stolice.

Obyvatelia sa zaoberali poľnohospodárstvom a prácami v lese.

V obci sa nachádza národná kultúrna pamiatka. Drevený kostolík (chrám, gr.k. sv. Michala) bol postavený v roku 1777.

Nižná Pisaná

Prvá písomná zmienka o obci pochádza z roku 1600, založená bola v rokoch 1573 - 1598. Obec bola súčasťou panstva Makovica. Do roku 1918 bola súčasťou Šarišskej stolice.

Na konci 18. storočia mala obec 187 obyvateľov. Do konca 1. polovice 19. storočia sa počet obyvateľov zvýšil o 139 obyvateľov. Koncom 19. storočia a v 1. polovici 20. storočia ju postihlo veľké vystažovalectvu za prácou do USA, Kanady a Argentíny. Podľa štatistického

úradu mala v roku 1993 obec 88 obyvateľov. V nasledujúcich troch dekádach počet obyvateľov kolísal. V roku 2018 bol počet obyvateľov 82.

Obyvatelia sa zaoberali poľnohospodárstvom, chovom hovädzieho dobytku a oviec.

Obec bola v období 1. svetovej vojny výrazne poškodená. Počas 2. svetovej vojny v roku 1944 bola obec bombardovaná a úplne zničená. V nasledujúcich rokoch po skončení 2. svetovej vojny bola obec opäť obnovená, ale míny – pozostatky vojny ohrozovali obyvateľov i naďalej. Došlo k viacerým tragickým udalostiam, dokonca aj obetiam na životoch obyvateľov.

V obci sa nachádza kultúrna pamiatka - drevený kríž z 19. storočia a pamätné miesto - expozícia bojovej techniky z roku 1944.

Dobroslava

Prvá písomná zmienka o obci pochádza z roku 1600, založená bola v rokoch 1573 - 1598. Obec bola súčasťou panstva Makovica. Do roku 1918 bola súčasťou Šarišskej stolice.

Začiatkom 18. storočia sa bola obec takmer vyľudnená. Na konci 18. storočia mala obec 154 obyvateľov. Do konca 1. polovice 19. storočia sa počet obyvateľov zvýšil na 241 obyvateľov. Ani táto obec sa nevyhla vystáhovalectvu za prácou. Podľa štatistického úradu mala v roku 1993 obec 57 obyvateľov. Od tohto obdobia počet obyvateľov klesal. V roku 2018 bol počet obyvateľov 45. Obyvatelia sa zaoberali poľnohospodárstvom, chovom hospodárskych zvierat – oviec, či prácami v lese.

V období 2. svetovej vojny bola obec podstatne zničená. V nasledujúcich rokoch po skončení 2. svetovej vojny bola obec opäť obnovená.

V obci sa nachádzajú 2 národné kultúrne pamiatky. Drevený kostolík lemkovského typu (gr.k. sv. Paraskevvy) východného typu a obradu bol postavený v roku 1705 a expozícia bojovej techniky v „Údolí smrti“.

Korejovce

Prvá písomná zmienka o obci pochádza z roku 1600, založená bola v rokoch 1573 - 1598. Obec bola súčasťou panstva Makovica. Do roku 1918 bola súčasťou Šarišskej stolice.

Začiatkom 18. storočia bola obec takmer vyľudnená. Na konci 18. storočia mala obec 133 obyvateľov. Do konca 1. polovice 19. storočia sa počet obyvateľov zvýšil na 194. Obec sa koncom 19. storočia a v 1. polovici 20. storočia nevyhla veľkému vystáhovalectvu za prácou. Podľa štatistického úradu mala v roku 1993 obec 65 obyvateľov. V nasledujúcich troch dekádach počet obyvateľov kolísal. V roku 2018 bol počet obyvateľov 82. Obyvatelia sa zaoberali poľnohospodárstvom a prácami v lesoch.

Obec počas 2. svetovej vojny v roku 1944 vyhorela. V nasledujúcich rokoch po skončení 2. svetovej vojny bola obec opäť obnovená.

V obci sa nachádzajú 2 národné kultúrne pamiatky východného typu a obradu. Drevený kostolík (gr.k. PM Ochrankyne) bol postavený v roku 1761-1764 a drevená zvonica.

Belejovce

Prvá písomná zmienka o obci pochádza z roku 1600, založená bola v rokoch 1573 - 1598. Obec bola súčasťou panstva Makovica. Do roku 1918 bola súčasťou Šarišskej stolice.

Na konci 18. storočia mala obec 132 obyvateľov. Do konca 1. polovice 19. storočia sa počet obyvateľov zvýšil o cca polovicu. Ani táto obec sa nevyhla vyst'ahovalectvu za prácou do USA a na „Dolnú zem“. Po druhej svetovej vojne sa niektorí obyvatelia s rodinami presídlili do Čiech a do Sovietskeho zväzu. V roku 1948 tu žilo 119 obyvateľov. Podľa štatistického úradu mala v roku 1993 obec 18 obyvateľov. Od tohto obdobia počet obyvateľov kolísal. V roku 2018 bol počet obyvateľov 15.

Obyvatelia sa zaoberali chovom hospodárskych zvierat – oviec, hovädzieho a ťažného dobytká, prácami v lese, páleníu uhlia, tesárstvom, povozníctvom, spracovaním kože – garbiarstvom a pestovaním ovsa, pohánky a žita.

Bodružal

Prvá písomná zmienka o obci pochádza z roku 1600, založená bola v rokoch 1573 - 1598. Obec bola súčasťou panstva Makovica. Do roku 1918 bola súčasťou Šarišskej stolice.

Na konci 18. storočia mala obec 149 obyvateľov. Do konca 1. polovice 19. storočia sa počet obyvateľov zvýšil na 181. Ani táto obec sa nevyhla vyst'ahovalectvu. Po druhej svetovej vojne sa niektorí obyvatelia s rodinami presídlili do Čiech a do Sovietskeho zväzu. V roku 1948 tu žilo 119 obyvateľov. Podľa štatistického úradu mala v roku 1993 obec 76 obyvateľov. Od tohto obdobia počet obyvateľov klesal. V roku 2018 bol počet obyvateľov 64.

Obyvatelia sa zaoberali chovom dobytká, poľnohospodárstvom, šindliarstvom, neskôr pracovali ako drevorubači, povozníci a poľnohospodári.

V obci sa nachádzajú pamiatkové objekty, kultúrna pamiatka východného typu a obradu, drevený kostolík lemkovského typu (gr.k. sv. Mikuláša (Bazila)) bol postavený v roku 1658, drevená brána pochádzajúca z obdobia po r. 1658 a drevené oplotenie.

Začiatkom 17. storočia sa ako nové dediny uvádzajú

Krajná Bystrá

Prvá písomná zmienka o obci pochádza z roku 1618, ako Bizstra. Založená bola koncom 16. storočia. Obec bola súčasťou panstva Makovica. Do roku 1918 bola súčasťou Šarišskej stolice. Začiatkom 18. storočia sa obec takmer vyľudnila. Na konci 18. storočia mala obec 252 obyvateľov. V roku 1993 žilo v obci 309 obyvateľov s trvalým pobytom. V roku 2018 bol počet obyvateľov 452. Ani táto obec sa v 1. polovici 20. storočia nevyhla veľkému vysťahovalectvu. Na konci druhej svetovej vojny bola obec vypálená. Po druhej svetovej vojne bola obec obnovená.

Obyvatelia sa zaoberali chovom dobytky, prácou v lese a tradičným remeslom - šindliarstvom.

Krajné Čierne

Prvá písomná zmienka o obci pochádza z roku 1618. Založená bola koncom 16. storočia. Obec bola súčasťou panstva Makovica.

Začiatkom 18. storočia sa obec takmer vyľudnila. Na konci 18. storočia mala obec 83 obyvateľov. Do konca 1. polovice 19. storočia sa počet obyvateľov zvýšil na 162. V roku 1993 žilo v obci 86 obyvateľov s trvalým pobytom. Ich počet však v nasledujúcich rokoch klesal. V roku 2018 bol počet obyvateľov 75. V 1. polovici 20. storočia sa obec nevyhla veľkému vysťahovalectvu. Na konci druhej svetovej vojny bola poškodená. Po druhej svetovej vojne bola obec obnovená. Obec bola do roku 1918 súčasťou Šarišskej stolice. Obyvatelia sa zaoberali chovom dobytky, poľnohospodárstvom a príležitostne sezónnymi prácami.

V obci sa nachádza pamiatkový objekt, drevený kostolík lemkovského typu - gr.k. sv. Bazila Veľkého – pochádzajúci z 1. polovice 18. storočia, drevené oplotenie a brána, ľudový dom z roku 1910 a sýpka.

Šarbov

Prvá písomná zmienka o obci pochádza z roku 1618. Založená bola v rokoch 1598 - 1618. Obec bola súčasťou panstva Makovica. Obec bola do roku 1918 súčasťou Šarišskej stolice.

V rokoch 1712 – 1714 bola obec, v dôsledku úteku poddaných kvôli ťažkým životným podmienkam, vyľudnená. Na konci 18. storočia mala obec 50 obyvateľov. Do konca 1. polovice 19. storočia sa počet obyvateľov zvýšil na 73. V roku 1993 žilo v obci 18 obyvateľov s trvalým pobytom. Ich počet však v nasledujúcich rokoch klesal. Do roku 2018 klesol počet obyvateľov

na 14. Ani táto obec sa v 1. polovici 20. storočia nevyhla veľkému vyst'ahovalectvu. Na konci druhej svetovej vojny bola obec zničená. Po druhej svetovej vojne bola opäť obnovená.

Obyvatelia sa zaoberali klčovaním lesov, chovom hovädzieho dobytku a kôz, pestovaním zemiakov, ovsa, ale aj konope a ľanu. Zaoberali sa aj tradičnými remeslami - šindliarstvom a tkáčstvom. Boli medzi nimi aj drevorubači a voziari. Od 1. polovice 18. storočia do roku 1857 bola v obci sklárska huta s brusiarňou. V roku 1927 v obci postavili parnú pílu. V obci sa z bukoveho dreva vyrábali hranoly a podvaly na výstavbu železničných tratí.

Mlynárovce

Prvá písomná zmienka o obci pochádza z roku 1414. Založená bola na zákupnom práve v prvej polovici 14. storočia. Obec bola súčasťou panstva Cudarovcov a panstva Makovica.

V rokoch 1712 - 1714 bola obec, v dôsledku úteku poddaných kvôli ťažkým životným podmienkam, vyľudnená. Na konci 18. storočia mala obec 417 obyvateľov. Do konca 1. polovice 19. storočia sa počet obyvateľov takmer nezmenil. V roku 1993 žilo v obci 238 obyvateľov s trvalým pobytom. Ich počet v nasledujúcich rokoch kolísal. V roku 2018 bol počet obyvateľov 224. Ani táto obec sa v 2. polovici 19. storočia a v prvej polovici 20. storočia nevyhla vyst'ahovalectvu do Kanady a USA. Počas prvej svetovej vojny bola obec poškodená. Po druhej svetovej vojne bola opäť obnovená.

Obyvatelia sa zaoberali prácou v lesoch, chovom dobytku, poľnohospodárstvom. V obci bol mlyn.

V obci sa nachádza pamiatkový objekt, kultúrna pamiatka – gr. kostol Narodenia Panny Márie - chrám Narodenia Presvätej Bohorodičky. Obdobie vzniku je rok 1877.

Nížny Orlík

Prvá písomná zmienka o obci pochádza z roku 1357. Založená bola na zákupnom práve v prvej polovici 14. storočia. Obec bola súčasťou panstva Stročín a od konca 14. storočia panstva Makovica.

Na konci 18. storočia mala obec 307 obyvateľov. Do konca 1. polovice 19. storočia sa počet obyvateľov zvýšil o takmer 180 obyvateľov. V roku 1993 žilo v obci 231 obyvateľov s trvalým pobytom. Ich počet v nasledujúcich rokoch stúpал. V roku 2018 bol počet obyvateľov 318. Ani táto obec sa v 2. polovici 19. storočia a v prvej polovici 20. storočia nevyhla vyst'ahovalectvu. Počas druhej svetovej vojny bola obec poškodená. Po druhej svetovej vojne bola opäť obnovená.

Obyvatelia sa zaoberali chovom dobytky a poľnohospodárstvom. V obci bol v 18. storočí známy minerálny prameň. V 19. storočí boli v obci rozsiahle záhrady.

Nová Polianka

Prvá písomná zmienka o obci pochádza z roku 1414. Založená bola na zákupnom práve v druhej polovici 14. storočia. Obec bola súčasťou panstva Makovica. Do roku 1918 bola súčasťou Šarišskej stolice.

Na konci 18. storočia mala obec 225 obyvateľov. Do konca 1. polovice 19. storočia sa počet obyvateľov zvýšil na 259 obyvateľov. V roku 1993 žilo v obci 65 obyvateľov. V roku 2018 bol počet obyvateľov 70. Ani táto obec sa v prvej polovici 20. storočia nevyhla vysťahovalectvu. Počas druhej svetovej vojny bola obec poškodená. Po druhej svetovej vojne bola opäť obnovená. Obyvatelia sa zaoberali chovom dobytky a lesným hospodárstvom.

V obci sa nachádzal drevený kostolík zasvätený sv. Paraskeve, ktorý bol postavený v roku 1766. V roku 1961 bol demontovaný a v roku 1986 inštalovaný v skanzene vo Svidníku.

Mirol'a

Prvá písomná zmienka o obci pochádza z roku 1572. Obec bola súčasťou panstva Makovica. Z dôvodu ťažkých životných podmienok obyvatelia obec v rokoch 1713 – 1714 opustili. Na konci 18. storočia mala obec však už opäť 188 obyvateľov. Do konca 1. polovice 19. storočia sa počet obyvateľov zvýšil na 221. V roku 1993 žilo v obci 100 obyvateľov. V roku 2018 bol počet obyvateľov 57. Obec sa v prvej polovici 20. storočia nevyhla vysťahovalectvu. Počas prvej svetovej vojny bola vypálená a počas druhej svetovej vojny, keďže obec bola zničená, obyvatelia boli evakuovaní. Po druhej svetovej vojne bola opäť obnovená.

Obyvatelia sa zaoberali chovom dobytky a lesným hospodárstvom. Do prvej svetovej vojny tu pracovala parná píla.

Obec bola známa aj preto, že ležala na trase cesty Jozefínka, ktorá bola súčasťou medzinárodnej cesty spájajúcej Stredozemné more s Baltským.

V obci sa nachádzalo vojenské pohrebisko, ktoré sa však do súčasnosti nezachovalo.

V obci sa nachádza národná kultúrna pamiatka, súčasť Východoslovenských drevených kostolov, gr.k. drevený kostolík, cerkva (tzv. lemkovského typu) Ochrany Bohorodičky z roku 1746, vybudovaný na mieste staršieho chrámu z konca 17. storočia. Ikonostas bol rekonštruovaný v druhej polovici 20. storočia.

Geografická charakteristika

Územie obcí sa rozprestiera celkovo na 15 384,24 ha v katastroch 23 obcí okresu Svidník. Okres Svidník sa nachádza na severovýchode Prešovského samosprávneho kraja a jeho severná hranica tvorí štátnu hranicu s Poľskom. Okres Svidník patrí rozlohou 549,78 ha k stredne veľkým okresom PSK.

V okrese sa nachádza 68 obcí z toho 2 so štatútom mesta. Okresné mesto sa nachádza v centrálnej časti okresu.

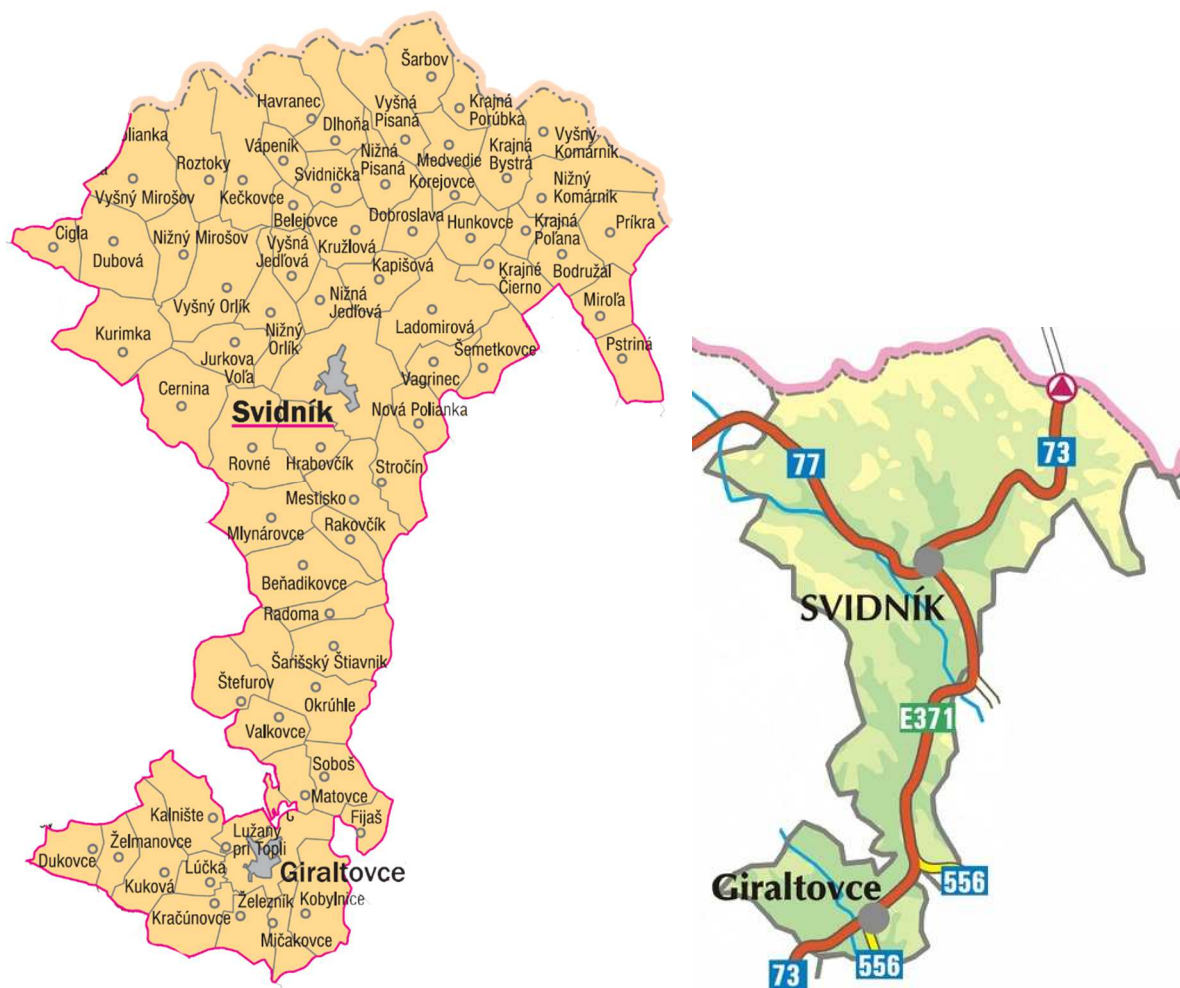
Najvyšší bod okresu sa nachádza v katastri obce Vyšná Písaná – 752 m.n.m. Priamo susedí s katastrom obce Šarbov. Najnižší bod územia sa nachádza pri výtoku rieky Tople z okresu Svidník v katastri obce Železník.

Okres Svidník susedí s okresmi Bardejov, Prešov, Vranov nad Topľou a Stropkov.

Obrázok 1. Mapa Prešovského samosprávneho kraja

Obrázok 2. Mapa okresu (zdroj mapy: Atlas SR, vucpo.sk)

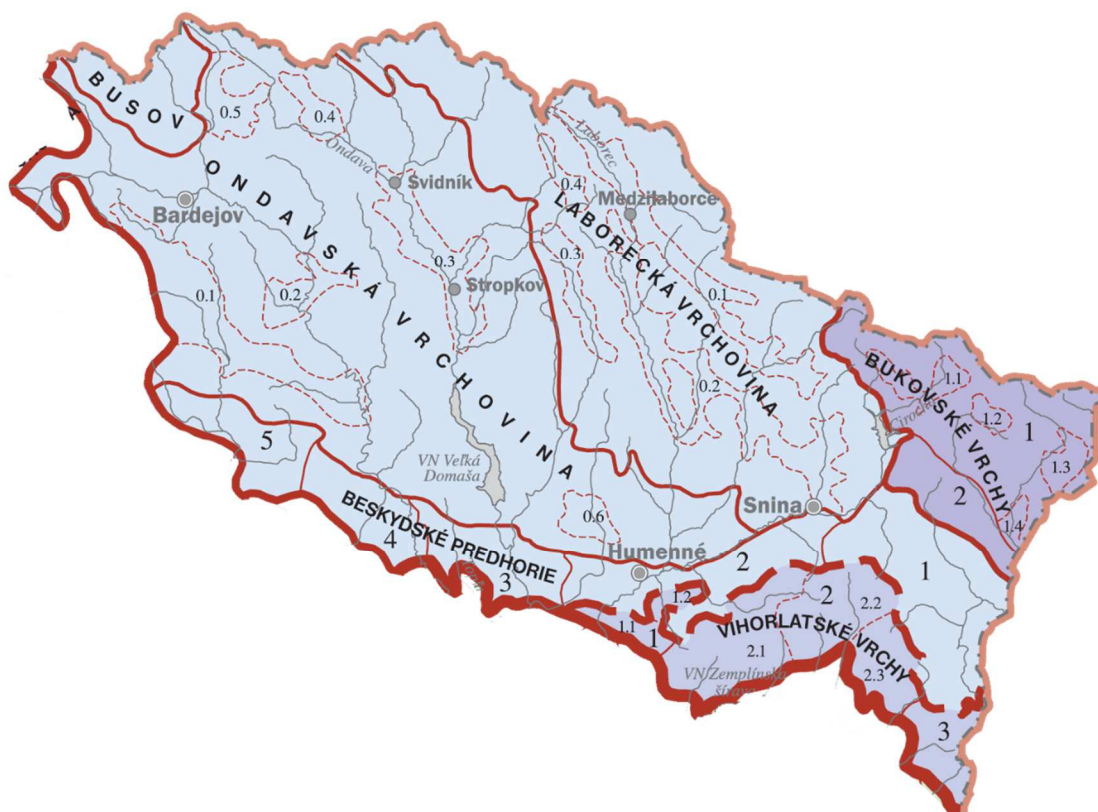

Prírodné pomery a klíma

GEOMORFOLOGIA

Okres sa nachádza v geomorfologickom celku – Ondavskej vrchovine a Laboreckej vrchovine, ktorá patrí do oblasti Nízkych Beskýd, subprovincie Vonkajších Východných Karpát a provincie Východných Karpát.

Obrázok 3. Mapa geomorfologických jednotiek (Atlas krajiny SR, 2002)

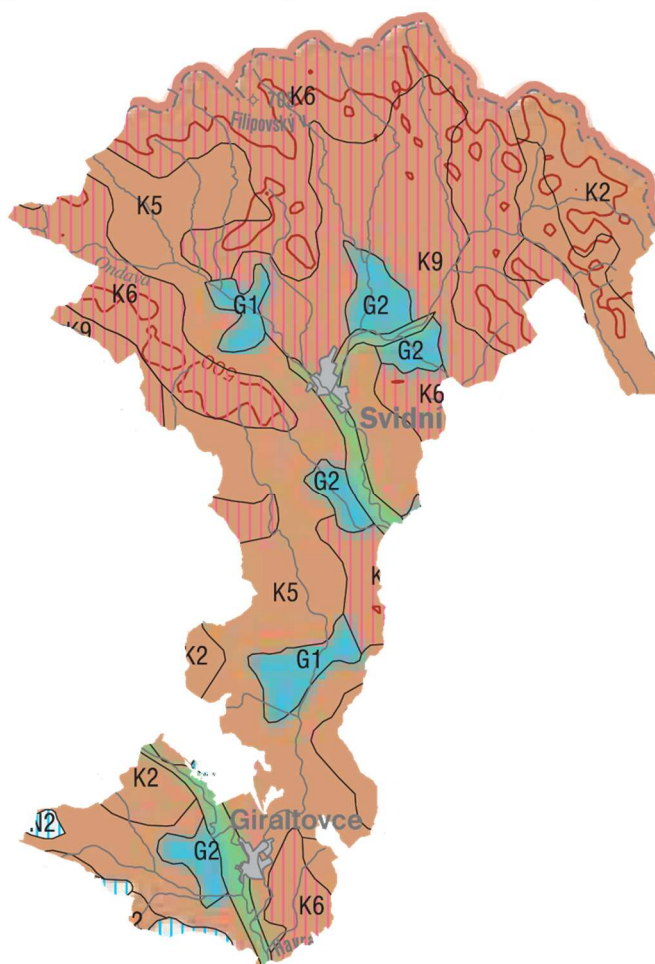
Z dôvodu, že sa územie nachádza v jednej geomorfologickej oblasti, je jeho geologická stavba jednotvárna. Najčastejšie sa tu vyskytujú flyšové súvrstvia s rozličným zastúpením pieskocov, ílovcov a slieňocov. Podobné zastúpenie majú aj flyšové kriedové súvrstvia. V širších dolinách, v ktorých v minulosti pretekali rieky, sa nachádzajú aj nívne usadeniny. Flyšové znaky nesie taktiež reliéf krajiny. Podľa zloženia jednotlivých častí územia sa tu nachádzajú vyčnievajúce chrbty (odolnejšie pieskovce) a hlboké erózne brázdy na miestach, kde nie sú odolné horniny (ílovce, slieňovce). Sú väčšinou bez lesnej pokrývky. V lesoch sú najviac zastúpené bukové lesné porasty. V pohraničných oblastiach sa nachádzajú aj jedle, smrekovce a iné dreviny.

V Laboreckej vrchovine je zaznamenaný výskyt chránených európskych biotopov: dub zimný a hrab obyčajný, porasty najčastejšie s prímесou buka, niekoľko ďalších drevín na rôznorodých geologických podložiach a hlbších pôdach typu kambizemí, s dostatkom živín. V trávnom poraste sa výrazne uplatňuje *Carex pilosa*, prítomné sú mezofilné druhy, druhy typické pre bučiny, ako aj druhy dubín.

PÔDA

Pôda je najviac zastúpená hnedou lesnou pôdou, nazývanou kambizem. Zastúpené sú aj nivné pôdy fluvizem. V erózne rozšírených častiach dolín sa nachádza ilomerizovaná luvizem.

Obrázok 4. Mapa pôdných typov v okrese (Atlas krajiny SR, 2002)

- F1 fluvizeme kultizemné ■
- F5 fluvizeme glejové ■
- K2 kambizeme modálne a kultizemné nasýtené ■
- K5 kambizeme pseudoglejové nasýtené ■

K6 kambizeme modálne kyslé

K9 kambizeme pseudoglejové kyslé

G1 pseudogleje modálne, kultizemné a luvizemné nasýtené až kyslé

G2 pseudogleje nasýtené

N2 pararendziny kambizemné a kambizeme rendzinové

Tabuľka 5. Typy pôdy v katastroch obcí

Pôdy v katastroch obcí				
Obce	Kambizeme modálne a kultizemné / pseudoglejové nasýtené	Kambizeme modálne kyslé a podzolové /pseudogleje kyslé	pseudogleje modálne, kultizemné a luvizemné nasýtené až kyslé / pseudogleje nasýtené	Fluvizeme glejové
Belejovce		-	-	-
Bodružal		-	-	
Dobroslava	-		-	
Korejovce	-		-	
Krajná Bystrá	-		-	
Krajná Porúbka	-		-	
Krajné Čierne	-		-	
Medvedie	-		-	
Mirol'a		-	-	
Mlynárovce	-		-	
Nižná Jedľová	-		-	
Nižná Pisaná	-		-	
Nižný Komárnik		-	-	
Nižný Mirošov	-		-	
Nižný Orlík				
Nová Polianka	-		-	
Príkra		-	-	
Pstriná		-	-	
Rakovčik	-			
Šarbov	-		-	
Šarišský Štiavnik	-	-		
Šemetkovce	-		-	-
Vyšná Jedľová	-		-	-

V katastrálnych územiach obcí prevládajú kambizeme modálne a kultizemné /pseudoglejové nasýtené a kambizeme modálne kyslé a podzolové/, pseudogleje kyslé.

Poľnohospodárstvo okresu je charakterizované veľmi ťažkými výrobnými podmienkami. Prevažná časť územia spadá do flyšovej oblasti s charakteristickou zníženou úrodnosťou poľnohospodárskej pôdy.

VODSTVO

Povrchové vody

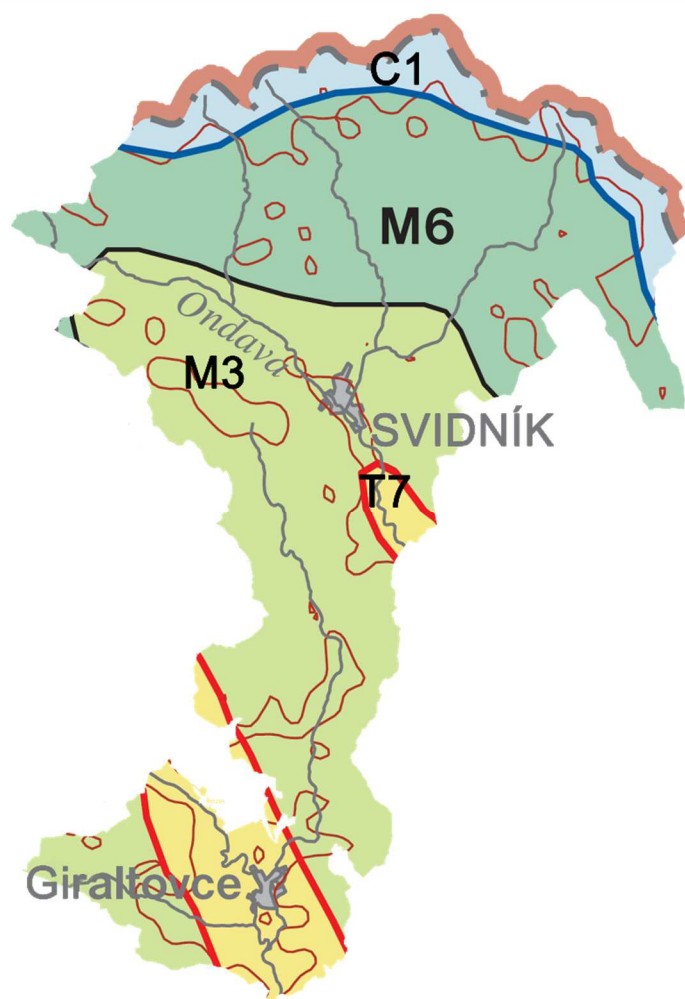
K dôležitým riekam okresu patria rieky Ondava a Topľa, ako aj vodný tok Ladomírka. V sídlach sa nachádzajú menšie vodné toky, ktoré tvoria prítoky riek.

KLIMATICKÉ POMERY

Obrázok 5. Klimatické oblasti (Atlas krajiny SR,2002)

Klíma

Prešovský kraj má najchladnejšie a najdaždivejšie podnebie na Slovensku, avšak klimatické podmienky v jednotlivých regiónoch sa líšia. Nižšie polohy a kotliny patria do miernej teplej klimatickej oblasti. Územie Ondavskej vrchoviny zaradzujeme do mierne teplej oblasti.

OCHRANA PRÍRODY

Do územia okresu zasahuje **Chránená krajinná oblasť Východné Karpaty**. V rámci nej nájdeme maloplošné chránené územia okresu - národnú prírodnú rezerváciu Komárnická jedlina a prírodnú rezerváciu Dranec. Chránená krajinná oblasť (ďalej len CHKO) zahŕňa územie okresov Humenné, Medzilaborce, Svidník a Snina. CHKO Východné Karpaty tvorí severozápadnú prihraničnú časť z územia pôvodnej chránenej krajinej oblasti, ktorá nebola začlenená do národného parku Poloniny. Územie je budované flyšovými súvrstviami, najmä ílovcami a pieskovecami. Oblasť sa vyznačuje bohatými lesmi, ktoré sú hlavným ekostabilizačným prvkom krajiny a vhodným prostredím pre rastlinstvo i živočíšstvo viazané na lesné prostredie. V jej maloplošných chránených územiach sú zachované prirodzené jedľové bučiny situované na flyšových svahoch Laboreckej vrchoviny. V ich bohatom bylinnom kryte sa vyskytuje kostrava horská, ostružina a iné.

Návštevníkov lákajú aj ďalšie prírodné jedinečnosti - dodnes industrializáciou nedotknutá príroda ponúkajúca kvalitné ekosystémové služby.

Chránené územia:

- Prírodná rezervácia Miroľská slatina
- Chránený areál Radomská slatina
- Prírodná rezervácia Radomka

Územia európskeho významu:

- Horný tok Ondavy
- Horný tok Tople
- Dukla

V rámci sledovaného územia sa nachádzajú viaceré stromy, ktorú sú zaradené do zoznamu **chránených stromov**.

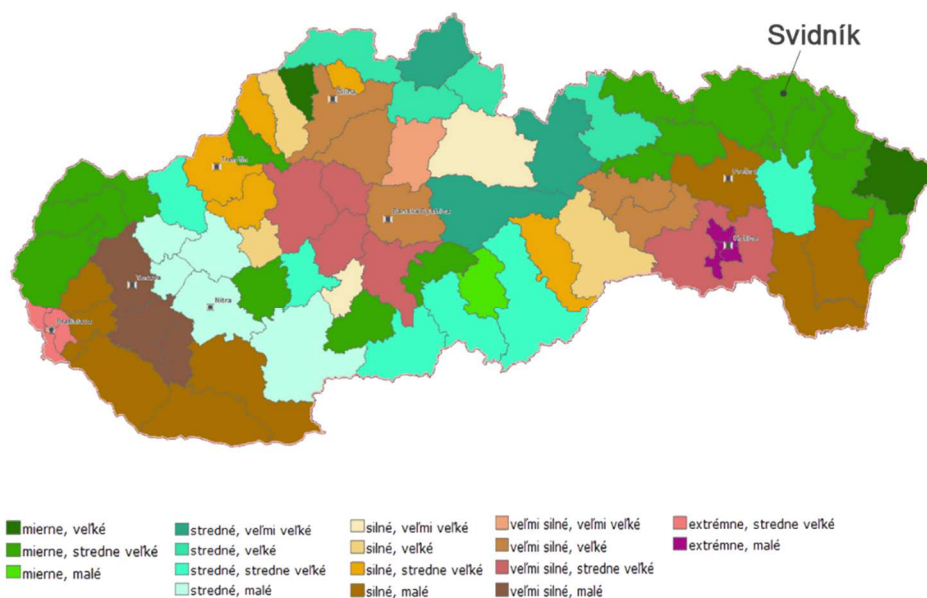
Chránené vtáčie územie Laborecká vrchovina

Prírodné bohatstvo CHVÚ Laborecká vrchovina je mimoriadne cenné z hľadiska zachovalosti lesných porastov, ktoré tvoria takmer polovicu rozlohy územia. Impozantná je predovšetkým pralesovitá štruktúra s pôvodným zložením lesných spoločenstiev. Významné sú zachovalé porasty mohutných starých bukov a porastová zmes buka s dnes už vzácnou jedľou bielou, javorom horským, brestom horským, či jaseňom štíhlym. Staré lesné porasty, bohaté na množstvo bütľavých stromov, či dutín vytesaných d'atľami, sú domovom dnes už vzácných

druhov dravcov a sov. Významnú časť územia (cca 30%) tvorí aj mozaikovitá poľnohospodárska krajina spolu s lúkami a pasienkami, ktoré poskytujú vhodné biotopy pre ďalšie chránené druhy vtákov. Práve pre tieto prírodné hodnoty bola Laborecká vrchovina zahrnutá medzi 38 chránených vtáčích území.

Ide o druhy vtákov európskeho významu a biotopy sťahovavých druhov vtákov: sovy dlhochvostej, orla krikľavého, bociana čierneho, haje červenej, muchárika bielokrkého, muchárika červenohrdlého, strakoša červenochrbtého, penice jarabej, jariabka hôrneho, chriašteľa poľného, d'atľa čierneho, d'atľa bielochrbtého, žlty sivej, lelka lesného, škovránka stromového, rybárika riečného, d'atľa prostredného, bociana bieleného, včelára lesného, prhľaviara čiernohlavého, krutihlava hnedého, muchára sivého, žltouchvosta lesného, hrdličky poľnej, prepelice poľnej, strakoša sivého, brehule hnedej.

Obrázok 6. Kvalita životného prostredia - zaťaženie okresov stresovými faktormi

Krajinná štruktúra

Tabuľka 6. Výmera územia obce v hektároch, ku 31.12.2018

Názov obce	Výmera územia obcí v hektároch										
	Celková výmera územia obce	Poľnohospodárska pôda					Nepoľnohospodárska pôda				
		Spolu	Orná pôda	Záhrada	Ovocný sad	Trvalý trávny porast	Spolu	Lesný pozemok	Vodná plocha	Zastavaná plocha a nádvorie	Ostatná plocha
Belejovce	308,38	238,55	0,00	0,75	0	237,80	69,83	61,68	9,00	6,12	1,14
Bodružal	723,78	165,28	23,89	5,07	0,00	136,31	558,50	524,27	9,06	14,85	10,32
Dobroslava	557,69	172,41	0,55	5,50	0,00	166,36	385,27	351,27	2,63	10,74	20,63
Korejovce	405,76	117,47	16,6	4,66	0,00	96,20	288,29	264,66	2,94	9,73	10,96
Krajná Bystrá	893,88	211,23	45,95	14,06	2,17	149,05	682,65	633,56	2,22	16,42	30,46
Krajná Porúbka	372,76	142,44	21,9	4,59	1,05	114,89	230,33	212,42	1,05	5,51	11,35
Krajné Čierne	657,42	156,13	2,72	6,49	0,00	146,92	501,29	400,57	5,22	7,39	88,10
Medvedie	504,78	120,07	24,85	2,43	0,00	92,79	384,71	342,35	15,00	10,13	17,23
Mirol'a	611,12	215,89	8,31	12,22	0,00	195,36	395,23	328,23	8,56	11,27	47,18
Mlynárovce	1111,03	519,68	230,71	13,52	0,09	275,36	591,35	521,43	13,29	32,98	23,64
Nižná Jedľová	475,13	302,77	108,00	6,98	0,00	187,79	172,37	130,24	7,44	22,02	12,66
Nižná Pisaná	736,23	235,60	0,35	7,29	0,00	227,97	500,63	452,80	3,39	14,44	30,01
Nižný Komárnik	1238,21	142,51	11,21	14,90	0,00	116,40	1095,70	1030,25	10,41	19,90	35,14
Nižný Mirošov	701,99	410,40	205,28	15,47	0,00	189,65	291,59	228,50	21,42	27,36	14,31
Nižný Orlík	932,44	505,93	212,33	12,59	0,00	281,02	426,51	284,06	14,18	40,55	87,73

SPOLOČNÝ PROGRAM HOSPODÁRSKEHO A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCÍ MAS DUKLA NA OBDOBIE 2019-2027

Nová Polianka	547,58	247,59	13,70	7,51	0,00	226,37	299,99	279,26	0,29	8,82	11,63
Príkra	928,51	112,47	6,28	4,09	0,00	102,1	816,04	775,57	1,05	3,91	35,51
Pstriná	622,99	260,06	6,27	9,75	0,00	244,03	362,93	313,74	11,59	11,55	26,05
Rakovčík	466,81	187,82	54,81	7,54	0,00	125,47	278,99	258,09	7,13	12,27	1,50
Šarbov	843,82	153,43	16,27	3,20	1,54	132,42	690,39	640,32	0,67	6,97	42,42
Šarišský Štiavnik	527,32	192,12	3,03	6,75	0,00	182,34	335,2	287,25	8,47	24,12	15,36
Semetkovce	707,98	361,88	38,08	5,42	0,70	317,67	346,11	270,90	3,37	20,13	51,71
Vyšná Jedľová	508,63	245,11	97,49	8,08	0,00	139,54	263,51	215,94	18,06	18,67	10,84
Spolu	15384,24	5416,84	1148,58	178,86	5,55	4083,81					

Zdroj: ŠÚ SR

Celková výmera katastrálnych území riešených obcí k 31. 12. 2018 bola 15 384,24 hektárov. Viac než 35% plochy katastrov zaberajú poľnohospodárske pozemky, 65% zaberá nepoľnohospodárska pôda. V rámci poľnohospodárskej pôdy sú najviac zastúpené trvalé trávnaté porasty, ktoré tvoria 26,72% z celkovej výmery pôdy obcí. Orná pôda sa rozprestiera na 1 148,58 hektároch, čo predstavuje len 7,51%.

Z nepoľnohospodárskej pôdy prevládajú na riešenom území lesné pozemky, ktoré sa rozprestierajú celkovo na 9 967,41 hektároch a tvoria tak 65 % rozlohy katastrálnych území.

Z vyššie uvedených údajov vyplýva, že tak, ako okres, tak aj sledované územie má prevažne lesnatý charakter.

Analytická časť

Analyza vnútorného prostredia

Interná analýza, analýza vnútorného prostredia, skúma a hodnotí vnútorné prostredie na základe overeného súboru kvantitatívnych a kvalitatívnych dát, najmä štatistických údajov získaných z overených zdrojov (napr. štatistický úrad SR, UIPŠ, databázy jednotlivých ministerstiev, a iných). Úlohou analýzy vnútorného prostredia je na základe sumarizácie údajov definovať nepriaznivý stav v jednotlivých sektoroch miestnej ekonomiky, resp. vo vybraných oblastiach, a na základe toho v nasledujúcich častiach dokumentu naznačiť potreby, ktoré je možné vnímať aj ako príležitosti rozvoja.

Najčastejšie príčiny nepriaznivého stavu súvisia s:

- neadekvátnou kvalifikáciou ľudských zdrojov
- nevhodne umiestnenými investíciami
- nedostatkom informácií a dát ako podkladov ku správne posúdeniu a rozhodnutiu
- nekvalitnou a nedostupnou infraštruktúrou a službami,
- nevyužívaním správnych metód, či postupov pri riadení,

Dôležitosť analyzovania, sumarizácie a spracovania dát, ktoré pomôžu identifikovať rozvojový potenciál a nastaviť správne opatrenia, spočíva v tom, že sú východiskom pre správne nastavenie spoločnej rozvojovej stratégie.

Demografická štruktúra obyvateľstva a vybrané ukazovatele

Vývoj počtu trvalo bývajúceho obyvateľstva

Vývoj počtu obyvateľov ovplyvňujú viaceré faktory. Okrem základných, ako je natalita, mortalita a sťahovanie obyvateľov, ovplyvňujú stav obyvateľov taktiež ponuka práce, tvorba pracovných príležitostí, vzdialenosť od väčšieho mesta, životné prostredie, služby poskytované v obci, ako aj ďalšie.

V rámci riešených obcí v okrese Svidník došlo v roku 2018 oproti roku 2008 k nárastu obyvateľov v 12 obciach, z toho najvýraznejšie v obci Krajná Bystrá až o 23,84%, z 365 obyvateľov v roku 2008 na 452 v roku 2018. Najvýraznejší bol pokles v obci Miroľa, takmer o 28 %, keď z pôvodného počtu obyvateľov 79 v roku 2008 bol v roku 2018 stav trvalo bývajúceho obyvateľstva 57.

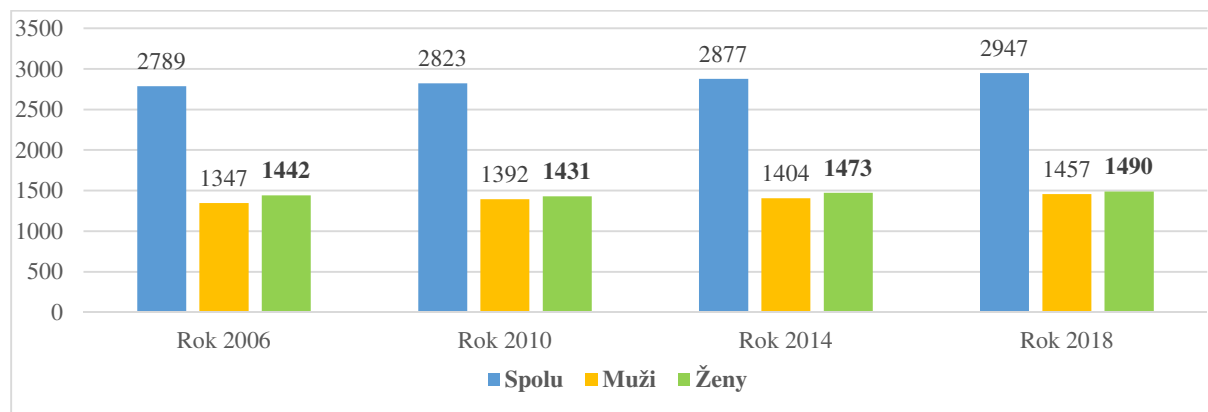
Tabuľka 7. Vývoj počtu obyvateľov podľa pohlavia

Obec	2015			2016			2017			2018		
	Spolu	Muži	Ženy	Spolu	Muži	Ženy	Spolu	Muži	Ženy	Spolu	Muži	Ženy
Belejovce	19	10	9	18	9	9	17	8	9	15	8	7
Bodružal	69	38	31	67	37	30	63	36	27	64	35	29
Dobroslava	28	14	14	27	14	13	26	14	12	45	23	22
Korejovce	80	40	40	84	42	42	83	41	42	82	41	41
Krajná Bystrá	421	205	216	432	206	226	438	214	224	452	222	230
Krajná Porúbka	49	21	28	46	19	27	45	18	27	44	19	25
Krajné Čierno	75	40	35	76	41	35	76	41	35	75	39	36
Medvedie	45	17	28	45	17	28	47	18	29	46	18	28
Miroľa	61	32	29	58	30	28	58	31	27	57	30	27
Mlynárovce	218	91	127	220	94	126	215	91	124	224	97	127
Nižná Jedľová	85	40	45	86	38	48	94	42	52	97	45	52
Nižná Pisaná	85	44	41	86	44	42	86	44	42	82	44	38
Nižný Komárnik	174	83	91	176	83	93	184	87	97	194	94	100
Nižný Mirošov	254	121	133	254	121	133	269	125	144	270	126	144
Nižný Orlík	312	150	162	310	148	162	315	151	164	318	154	164
Nová Polianka	76	40	36	72	40	32	72	40	32	70	39	31
Príkra	7	5	2	7	5	2	7	5	2	12	9	3
Pstriná	63	28	35	60	24	36	61	25	36	59	25	34
Rakovčik	167	96	71	172	98	74	170	97	73	167	95	72
Šarbov	11	5	6	10	4	6	12	5	7	16	7	9
Šarišský Štiavnik	292	150	142	285	148	137	292	150	142	286	150	136
Šemetkovce	85	44	41	82	43	39	84	42	42	86	43	43
Vyšná Jedľová	189	95	94	182	92	90	185	93	92	186	94	92
Spolu	2865	1409	1456	2855	1397	1458	2899	1418	1481	2947	1457	1490

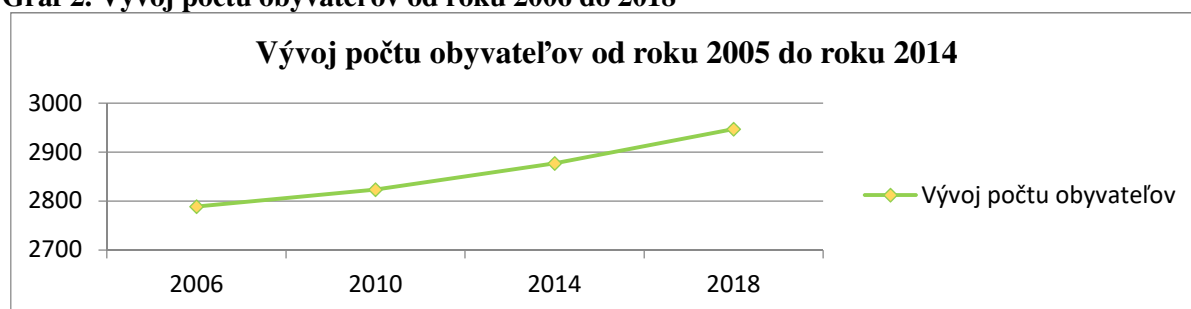
Zdroj: ŠÚ SR, vlastné spracovanie

V priemere má vývoj počtu obyvateľov v obciach prevažne stúpajúci trend. Najvyšší počet obyvateľov v rámci sledovaných rokov bol v roku 2018. V 13 obciach za sledované obdobie počet obyvateľov stúpol, v 2 obciach zostal nezmenený. V roku 2018 bol ku 31.12. počet obyvateľov na úrovni 2 947. Vývoj počtu obyvateľov je pre každú riešenú obec špecifický.

Graf 1. Podiel mužov a žien

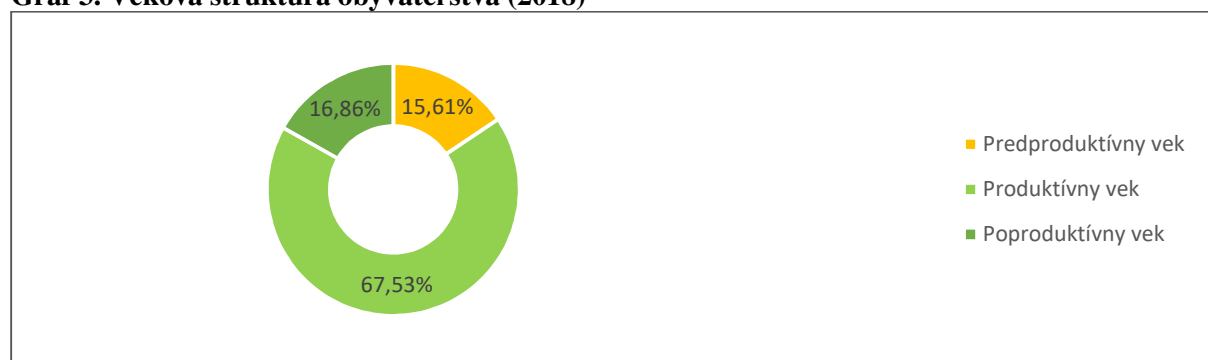

Graf 2. Vývoj počtu obyvateľov od roku 2006 do 2018

Zdroj: ŠÚ SR údaje k 31.12

Graf 3. Veková štruktúra obyvateľstva (2018)

Zdroj: ŠÚ SR

Z hľadiska produktivity najväčšiu skupinu obyvateľstva v sledovaných obciach tvoria obyvatelia v produktívnom veku (od 15 do 64 rokov). Ku koncu roka 2018 táto skupina obyvateľov tvorila 67,53 % z celkového počtu obyvateľov v produktívnom veku, a to 1990. Druhou najviac zastúpenou skupinou obyvateľstva - 497, je skupina obyvateľov v poproduktívnom veku, teda vo veku 65 rokov a viac. Táto skupina tvorila 16,86% z celkového počtu obyvateľov sledovaného územia. Poslednou najmenej zastúpenou skupinou sú obyvatelia v predproduktívnom veku (do 14 rokov), ktorých je 460, a teda 15,61 % z celkového počtu obyvateľov.

V porovnaní s priemerom Prešovského kraja je v percentuálnom vyjadrení skupina obyvateľov v produktívnom veku o 0,62 p.b nižšia, skupina obyvateľov v poproduktívnom veku o 2,98 p.b. vyššia a skupina obyvateľov v predproduktívnom veku o 2,36 p.b nižšia.

Z pohľadu celoslovenského priemeru majú vybrané obce v okrese Svidník takmer totožný vývoj v rámci vekového rozdelenia skupín. Z pohľadu priemeru tvorí v Prešovskom kraji – predproduktívny vek 17,96 %, produktívny vek – 68,15 % a poproduktívny vek – 113,88%. Najnepriaznivejší vývoj je v obci Krajná Porúbka s podielom obyvateľov 2,27,00% v predproduktívnom veku, 61,36% obyvateľov v produktívnom veku a 36,36% v poproduktívnom veku. Taktiež v obci Príkra, kde je zastúpené obyvateľstvo len v produktívnom veku 75,00% a poproduktívnom veku 25,00%, pričom absentujú obyvatelia v predproduktívnom veku. Táto situácia je sčasti ovplyvnená nižším počtom obyvateľov v rámci jednotlivých obcí.

Naopak najpriaznivejší vývoj má obec Nižný Komárnik podielom obyvateľov 29,38% v predproduktívnom veku, 57,73% obyvateľov v produktívnom veku a 12,89% v poproduktívnom veku, celkovo s počtom obyvateľov 194.

Obce (2018)	Predproduktívny vek		Produktívny vek		Poproduktívny vek		Spolu
	obyv.	%	obyv.	%	obyv.	%	
Belejovce	1	6,67	11	73,33	3	20,00	15
Bodružal	9	14,06	47	73,44	8	12,50	64
Dobroslava	6	13,33	31	68,89	8	17,78	45
Korejovce	11	13,41	53	64,63	18	21,95	82
Krajná Bystrá	120	26,55	289	63,94	43	9,51	452
Krajná Porúbka	1	2,27	27	61,36	16	36,36	44
Krajné Čierno	6	8,00	48	64,00	21	28,00	75
Medvedie	4	8,70	29	63,04	13	28,26	46
Mirol'a	4	7,02	34	59,65	19	33,33	57
Mlynárovce	26	11,61	131	58,48	67	29,91	224
Nižná Jedľová	7	7,22	69	71,13	21	21,65	97
Nižná Pisaná	2	2,44	61	74,39	19	23,17	82
Nižný Komárnik	57	29,38	112	57,73	25	12,89	194
Nižný Mirošov	46	17,04	188	69,63	36	13,33	270
Nižný Orlík	43	13,52	222	69,81	53	16,67	318
Nová Polianka	11	15,71	51	72,86	8	11,43	70
Príkra	0	0,00	9	75,00	3	25,00	12
Pstriná	5	8,47	37	62,71	17	28,81	59
Rakovčík	14	8,38	132	79,04	21	12,57	167

Šarbov	3	18,75	10	62,50	3	18,75	16
Šarišský Štiavnik	46	16,08	209	73,08	31	10,84	286
Šemetkovce	12	13,95	61	70,93	13	15,12	86
Vyšná Jedľová	26	13,98	129	69,35	31	16,67	186
Spolu	460	15,61 %	1990	67,53%	497	16,86%	2947

Zdroj: ŠÚ SR, rok 2018

Tabuľka 8. Pohyb obyvateľstva (2006-2018)

Obec	2006					2010					2014					2018				
	Narodení	Zomrelí	Príťahovalí	Vystáňovalí	Celkový prírastok	Narodení	Zomrelí	Príťahovalí	Vystáňovalí	Celkový prírastok	Narodení	Zomrelí	Príťahovalí	Vystáňovalí	Celkový prírastok	Narodení	Zomrelí	Príťahovalí	Vystáňovalí	Celkový prírastok
Belejoece	0	1	2	0	1	0	0	3	0	3	0	0	1	1	0	0	2	0	0	-2
Bodružal	3	0	0	2	1	0	3	2	1	-2	1	0	6	1	6	1	1	1	0	1
Dobroslava	1	3	4	0	2	0	0	1	0	1	1	3	0	0	-2	1	0	19	1	19
Korejovce	0	3	1	0	-2	1	0	2	1	2	0	1	15	2	12	0	1	1	1	-1
Krajná Bystrá	6	2	16	5	15	8	6	21	5	18	13	3	23	8	25	9	1	12	6	14
Krajná Porúbka	0	1	0	1	-2	0	0	1	0	1	0	1	1	2	-2	1	0	0	2	-1
Krajné Čieruo	0	1	0	0	-1	1	0	0	1	0	0	1	0	4	-5	0	1	1	1	-1
Medvedie	1	0	1	0	2	0	0	0	2	-2	0	0	0	1	-1	0	1	0	0	-1
Mirol'a	0	0	13	1	12	0	3	0	1	-4	0	2	0	2	-4	0	1	0	0	-1
Mlynárovce	2	4	1	6	-7	1	2	4	1	2	2	5	8	4	1	1	5	25	12	9
Nižná Jedľová	1	2	3	0	2	0	0	1	1	0	0	2	4	0	2	0	1	6	2	3
Nižná Pisaná	0	3	0	2	-5	0	4	4	1	-1	0	1	4	2	1	0	1	0	3	-4
Nižný Komárnik	6	5	2	1	2	3	4	5	3	1	3	4	1	1	-1	5	0	9	4	10
Nižný Mirošov	4	4	5	9	-4	0	3	8	7	-2	2	4	6	2	2	4	3	5	5	1
Nižný Orlík	0	1	2	2	-1	1	4	19	5	11	4	1	8	3	8	5	2	5	5	3
Nová Polianka	4	0	8	0	12	1	1	0	0	0	1	1	1	1	0	1	2	0	1	-2
Príkra	0	0	8	0	8	0	0	0	1	-1	0	0	0	0	0	0	0	5	0	5
Pstriná	0	1	0	0	-1	0	4	0	0	-4	0	0	6	0	6	1	1	1	3	-2
Rakovčik	1	4	7	6	-2	0	1	3	11	-9	1	2	3	1	1	0	4	2	1	-3
Šarbov	0	0	2	0	2	0	1	0	0	-1	0	1	0	0	-1	0	1	5	0	4
Šarišský Štiavnik	3	2	3	4	0	1	3	5	1	2	3	3	9	6	3	5	3	4	12	-6
Šemetkovce	1	4	2	0	-1	1	3	3	4	-3	0	0	3	6	-3	1	0	4	3	2

SPOLOČNÝ PROGRAM HOSPODÁRSKEHO A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCÍ MAS DUKLA NA OBDOBIE 2019-2027

Vyšná Jedľová	3	2	4	9	-4	5	1	0	6	-2	1	1	2	0	2	1	0	1	1	1
Celkový prírastok					29					10					50					48

Zdroj: ŠÚ SR údaje k dátumu 31.12.

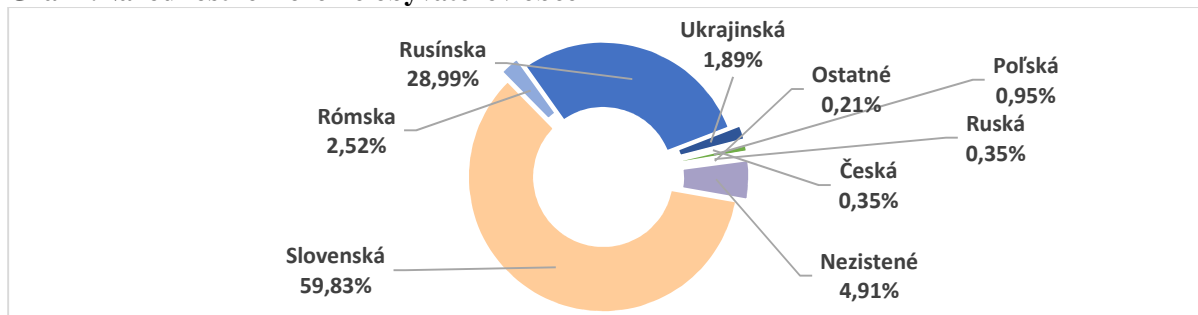
Z predchádzajúcej tabuľky **Pohyb obyvateľstva (2006-2018)** je zrejmé, že takmer polovica obcí (11 z 23) eviduje prírastok obyvateľstva. V roku 2018 bol zaznamenaný najvyšší prírastok obyvateľov v obciach Dobroslava +19 a Krajná Bystrá +14. Najväčší úbytok obyvateľov bol zaznamenaný v obci Šarišský Štiavnik -6.

Tabuľka 9. Národnostné zloženie obyvateľov v obciach (SODB 2011)

Obce	Slovenská	Rómska	Rusínska	Ukrajinská	Česká	Poľská	Ruská	Ostatné	Nezistená
Belejovce	7		16						0
Bodružal	29		12						18
Dobroslava	16		14	1					3
Korejovce	48		13	1			1		1
Krajná Bystrá	209	13	132	1	4			1	24
Krajná Porúbka	14	1	38					1	1
Krajné Čierne	47		25	3					7
Medvedie	21		28					1	1
Míroľa	31		37		1				3
Mlynárovice	204		12		1				4
Nižná Jedľová	31		40	5			9		5
Nižná Pisaná	62		24	4					2
Nižný Komárnik	68	50	46	1					16
Nižný Mirošov	150	7	70	12	2				5
Nižný Orlík	170		91	16				2	7
Nová Polianka	56		12	2	1			1	7
Príkra	8								
Pstriná	12	1	46						1
Rakovčik	122		25	1	1	25			1
Šarbov	4		10						
Šarišský Štiavnik	221		51	3					21
Šemetkovce	74		5			2			2

Vyšná Jedľová	103		80	4					11
Spolu	1707	72	827	54	10	27	10	6	140

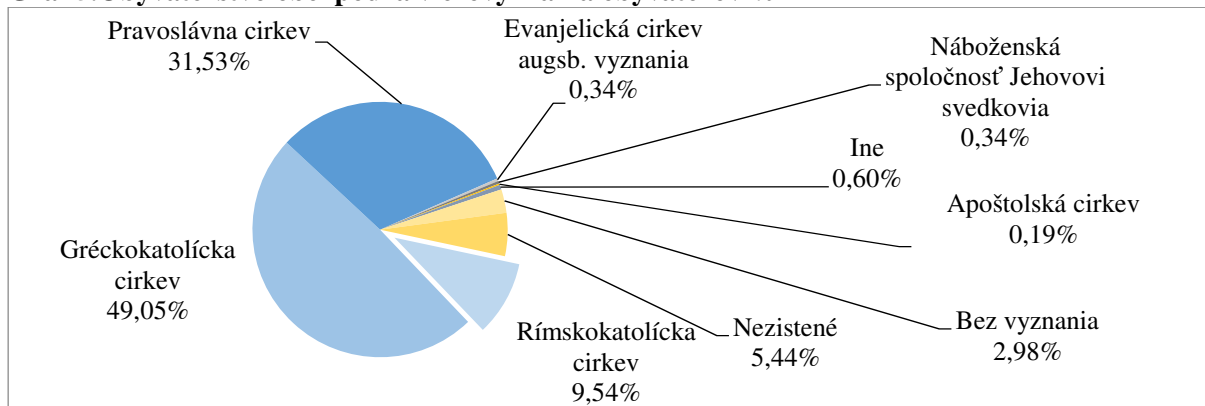
Graf 4. Národnostné zloženie obyvateľov obce

Zdroj: ŠÚ SR SODB 2011

V národnostnom zložení obyvateľov prevláda slovenská národnosť, ku ktorej sa v roku 2011 pri sčítaní obyvateľov domov a bytov hlásilo 59,83 % z obyvateľov riešených obcí. Druhú najväčšiu skupinu obyvateľov tvoria tí, ktorí sa hlásia k rusínskej národnosti. Ďalšími národnosťami, ku ktorým sa obyvatelia hlásia, sú: rómska, ukrajinská, česká, poľská a ruská. Národnosť sa nepodarilo zistiť u 4,91% obyvateľov.

Graf 5. Obyvateľstvo obcí podľa vierovyznania obyvateľov %

Zdroj: ŠÚ SR SODB 2011

Tabuľka 10. Obyvateľstvo obcí podľa vierovyznania obyvateľov

Obce	Rímskokatolícka cirkev	Gréckokatolícka cirkev	Pravoslávna cirkev	Evanjelická cirkev augsburského	Náboženská spoločnosť Jehovovi	Apoštolská cirkev	iné	bez vyznania	nezistené
Belejozce	4	3	16	0	0	0	0	0	0
Bodružal	1	14	17	0	0	4	2	3	18
Dobroslava	0	15	13	0	0	0	0	3	3
Korejovce	9	51	2	0	0	0	1	0	1

Krajná Bystrá	25	154	8	0	0	0	1	3	19
Krajná Porúbka	10	0	42	0	0	0	0	2	1
Krajné Čierno	7	18	51	0	0	0	0	0	6
Medvedie	4	5	40	0	0	0	1	0	1
Mirol'a	2	31	37	0	0	0	0	1	1
Mlynárovce	9	192	5	1	0	0	5	4	5
Nižná Jedľová	4	7	70	0	0	0	0	6	3
Nižná Pisaná	15	40	30	0	0	0	0	2	5
Nižný Komárnik	3	149	6	1	0	0	0	2	20
Nižný Mirošov	30	55	125	2	8	0	1	19	6
Nižný Orlík	23	100	136	2	0	0	2	15	8
Nová Polianka	6	9	53	0	0	0		3	8
Príkra	1	6	1	0	0	0	0	0	0
Pstriná	0	4	49	1	1	1	0	2	2
Rakovčik	39	133	1	0	0	0	0	0	2
Šarbov	0	13	0	0	0	0	0	0	1
Šarišský Štiavnik	48	218	2	1	0	0	1	9	20
Šemetkovce	7	72	2	1	0	0	1	0	1
Vyšná Jedľová	9	27	140	0	0	0	1	6	15
Spolu	256	1316	846	9	9	5	16	80	146

Zdroj: ŠÚ SR SODB 2011

V náboženskom vyznaní obyvateľov dominuje gréckokatolícke vierovyznanie. Toto vierovyznanie je v porovnaní s ostatnými zastúpené 49,05 %. Druhým najviac zastúpeným vierovyznaním je pravoslávne vierovyznanie. Ku pravoslávnej cirkvi, ktorá má v rámci Slovenska najvyššie zastúpenie práve v Prešovskom kraji, sa hlásilo 18,50 % z obyvateľov riešených obcí. Obyvatelia sa taktiež hlásia ku rímskokatolíckej cirkvi, evanjelickej cirkvi augsburského vyznania, náboženskej spoločnosti Jehovovi svedkovia, a iným. Na riešenom území sa 80 obyvateľov nehlásilo k žiadnemu vierovyznaniu a 146 obyvateľov sa nevyjadrilo.

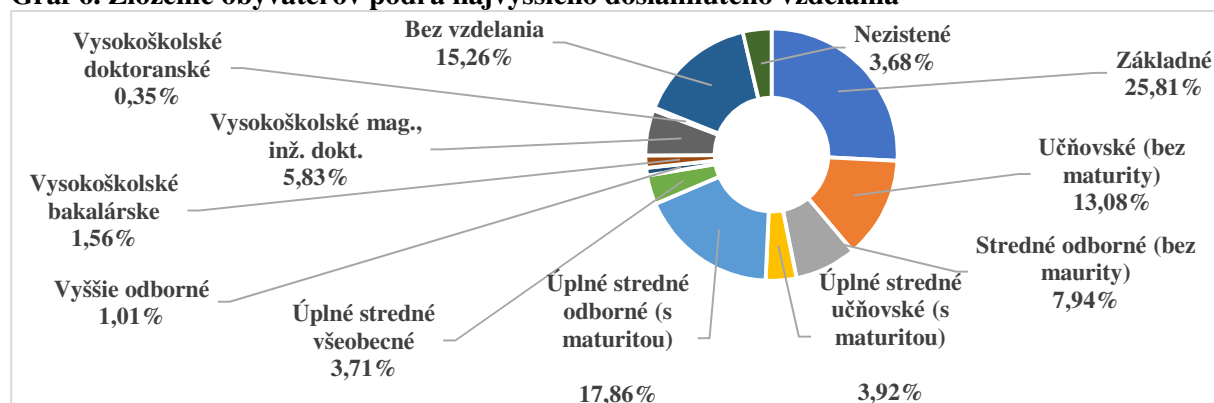
Tabuľka 11. Zloženie obyvateľov podľa najvyššieho dosiahnutého vzdelania

Zloženie obyvateľov podľa najvyššieho dosiahnutého vzdelania

Obce	Základné	Učňovské bez mat.	Stredné odborné bez maturity	Úplné stredné učňovské s maturitou	Úplné stredné odborné s maturitou	Úplné stredné všeobecné	Vyššie odborné	Vysokoškolské bakalárske	Vysokoškolské mag., ing., dokt.	Vysokoškolské doktorandské	Bez vzdelania	Nezistené
Belejovce	3	1	1	8	6	0	0	1	2	0	1	0
Bodružal	16	7	3	0	7	2	2	1	3	2	5	11
Dobroslava	10	5	2	2	5	1	0	2	6	0	1	0

Korejovce	16	13	6	0	9	4	1	1	3	0	11	0
Krajná Bystrá	141	26	17	5	39	7	0	3	8	2	103	33
Krajná Porúbka	18	6	2	1	15	3	2	0	3	1	2	2
Krajné Čierne	22	13	1	4	16	4	0	1	7	0	45	0
Medvedie	14	1	5	3	10	3	3	2	3	0	4	3
Mirol'ľa	21	22	5	2	9	1	1	2	3	1	5	0
Mlynárovice	75	38	15	11	30	5	0	1	6	0	26	14
Nižná Jedľová	19	8	8	3	20	6	1	1	8	1	13	2
Nižná Pisaná	15	12	15	7	16	7	0	2	7	0	9	0
Nižný Komárnik	71	19	7	7	25	6	1	1	5	0	38	1
Nižný Mirošov	60	39	24	11	32	15	1	7	19	0	33	5
Nižný Orľík	46	38	23	11	68	14	7	8	30	2	26	13
Nová Polianka	13	8	14	5	9	3	1	0	5	0	17	4
Príkra	3	0	1	2	1	0	0	0	1	0	0	0
Pstriná	19	16	2	3	8	0	0	0	2	0	7	3
Rakovčik	42	30	24	7	48	5	1	1	6	0	10	1
Šarbov	6	3	0	1	1	0	0	0	2	0	1	0
Šarišský Štiavnik	50	30	22	12	82	13	5	5	26	1	42	8
Šemetkovce	22	14	13	2	17	1	0	0	3	0	8	4
Vyšná Jedľová	42	28	19	6	42	7	3	6	10	0	33	2
Spolu	744	377	229	113	515	107	29	45	168	10	440	106

Zdroj: ŠÚ SR SODB 2011

Graf 6. Zloženie obyvateľov podľa najvyššieho dosiahnutého vzdelania

Zdroj: ŠÚ SR SODB 2011

Bývanie
Tabuľka 12. Byty podľa typu budov

Obec		Byty v budovách s jedným bytom	Byty v budovách s dvoma bytmi	Byty v budovách s tromi alebo viac bytmi
Belejozce	Obývané	9	0	0
	Neobývané	12	0	0
Bodružal	Obývané	16	0	4
	Neobývané	12	0	0
Dobroslava	Obývané	19	0	0
	Neobývané	13	0	0
Korejovce	Obývané	20	0	0
	Neobývané	4	0	0
Krajná Bystrá	Obývané	59	6	3
	Neobývané	10	0	0
Krajná Porúbka	Obývané	18	0	0
	Neobývané	8	0	0
Krajné Čierne	Obývané	23	0	0
	Neobývané	2	0	0
Medvedie	Obývané	72	0	0
	Neobývané	21	0	0
Miroľa	Obývané	31	0	0
	Neobývané	7	0	0
Mlynárovce	Obývané	72	4	0
	Neobývané	21	0	0
Nižná Jedľová	Obývané	31	2	0
	Neobývané	8	0	0
Nižná Pisaná	Obývané	29	0	0
	Neobývané	16	0	0
Nižný Komárnik	Obývané	31	0	0
	Neobývané	17	0	0
Nižný Mirošov	Obývané	58	6	12
	Neobývané	9	0	0
Nižný Orlík	Obývané	79	0	0
	Neobývané	16	0	0
Nová Polianka	Obývané	18	0	0
	Neobývané	2	0	0
Príkra	Obývané	7	0	0
	Neobývané	12	0	0
Pstriná	Obývané	20	0	0
	Neobývané	22	0	0
Rakovčik	Obývané	36	8	0
	Neobývané	11	0	0
Šarbov	Obývané	7	0	0

Šarišský Štiavnik	Neobývané	<i>3</i>	<i>0</i>	<i>0</i>
	Obývané	<i>51</i>	<i>2</i>	<i>18</i>
	Neobývané	<i>9</i>	<i>0</i>	<i>0</i>
Šemetkovce	Obývané	<i>26</i>	<i>0</i>	<i>0</i>
	Neobývané	<i>18</i>	<i>0</i>	<i>0</i>
Vyšná Jedľová	Obývané	<i>35</i>	<i>0</i>	<i>6</i>
	Neobývané	<i>8</i>	<i>0</i>	<i>0</i>

Zdroj: SODB 2011

Bytová zástavba v obciach je realizovaná prevažne prostredníctvom budov s jednou bytovou jednotkou (v domoch). Tieto stavby tvoria 93,06 % z celkovo 1037. Len 6,94 % predstavujú byty, ktoré sa nachádzajú v budovách s dvoma a viacerými bytmi.

Z celkového počtu bytov 1037 bolo 248 bytov v roku 2011, pri sčítaní obyvateľov, neobývaných, čo predstavuje takmer 24% z celkového počtu bytov. Tento stav je čiastočne spôsobený odlivom mladých ľudí mimo okres, kraja, ale aj mimo republiky, a taktiež sťahovaním sa obyvateľstva mimo vidieckych sídel.

Trh práce a nezamestnanosť

Vývoj miery nezamestnanosti od roku 2008 naznačuje, že nezamestnanosť je v okrese Svidník vyššia ako priemer SR a priemer PSK. Z vývoja počtu evidovaných nezamestnaných vyplýva, že v celom regióne má nezamestnanosť kolísavý, resp. veľmi pomaly klesajúci trend. Je to spôsobené poklesom dopytu po pracovných silách v dôsledku nepriaznivej ekonomickej situácie a znižovania počtu voľných pracovných miest. Vplyvom zrýchlenia rastu hospodárstva podporovaného rastom domáceho dopytu sa v roku 2015 situácia na trhu práce v niektorých okresoch zlepšila, čo sa prejavilo medziročným rastom celkovej zamestnanosti zisťovanej podľa oboch metodík Štatistického úradu SR (podľa výberového zisťovania pracovných síl i podľa štatistického výkazníctva) a poklesom miery evidovanej nezamestnanosti a nezamestnanosti zisťovanej Štatistickým úradom SR.

Tabuľka 13. Miera evidovanej nezamestnanosti (v %)

Okres Svidník											
	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Spolu	11,85	12,73	18,34	19,38	20,05	21,92	23,33	20,03	18,80	21,75	15,36
Muži	9,36	10,29	16,37	17,82	18,48	20,41	22,11	17,90	16,90	20,93	13,30
Ženy	14,93	15,78	20,79	21,33	22,05	23,82	24,82	22,69	21,29	22,79	17,95

Zdroj: ŠU SR, DataCube

Tabuľka 14. Miera evidovanej nezamestnanosti (SR, kraj, okres)

Evidovaná nezamestnanosť											
	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
SR	5,04	5,94	8,76	10,63	12,29	13,50	14,44	13,59	12,46	12,66	8,39
PSK	8,61	9,68	13,91	15,50	17,45	19,35	20,66	18,95	17,75	18,29	12,86
Okres Svidník	11,85	12,73	18,34	19,38	20,05	21,92	23,33	20,03	18,80	21,75	15,36

Zdroj: ŠU SR, DataCube

Nezamestnanosť v okrese patrí dlhodobo k najvyšším v kraji, nezamestnanosť ku 31.12.2018 bola na úrovni 15,36 %, pričom v riešených obciach ku koncu roka 2018 bolo 260 evidovaných uchádzačov o zamestnanie.

Tabuľka 15. Evidovaní uchádzači o zamestnanie v obciach

Obec	Evidovaní uchádzači o zamestnanie (spolu)								
	2018	2017	2016	2015	2014	2013	2012	2011	2010
Belejovce	1	2	3	1	2	2	1	6	1
Bodružal	9	11	15	14	20	19	17	19	14
Dobroslava	1	1	2	3	5	2	2	3	3
Korejovce	3	3	7	8	13	8	7	5	4

Krajná Bystrá	89	107	113	124	132	115	126	117	120
Krajná Porúbka	3	3	5	8	7	10	9	7	5
Krajné Čierno	2	1	6	8	10	8	7	6	11
Medvedie	1	1	3	2	3	3	2	2	1
Mirol'a	2	6	8	5	6	8	7	10	10
Mlynárovec	18	17	28	28	27	23	30	31	24
Nižná Jedľová	9	6	11	10	9	12	11	8	7
Nižná Pisaná	4	7	4	8	11	12	8	6	5
Nižný Komárnik	31	30	43	53	50	52	48	53	53
Nižný Mirošov	20	19	35	26	30	38	32	23	30
Nižný Orlík	9	11	27	26	32	25	32	19	14
Nová Polianka	3	8	10	8	10	9	6	4	4
Príkra	1	0	0	0	0	0	4	3	3
Pstriná	8	5	7	11	11	8	10	8	8
Rakovčik	7	6	15	17	16	14	14	14	17
Šarbov	0	0	1	1	1	0	0	0	1
Šarišský Štiavnik	27	24	31	37	37	31	33	24	25
Šemetkovce	5	8	12	11	13	15	19	14	13
Vyšná Jedľová	7	8	20	12	14	14	17	6	18
SPOLU	260	284	406	421	459	428	442	388	391

Zdroj: ŠÚ SR údaje k 31.12.

Tabuľka 16. Trvalo bývajúce obyvateľstvo podľa ekonomickej aktivity

Trvalo bývajúce obyvateľstvo podľa ekonomickej aktivity														
	Pracujúci (okrem dôchodcov)	Pracujúci dôchodcovia	Osoby na materskej dovolenke	Osoby na rodičovskej dovolenke	Nezamestnaní	Študenti stredných škôl	Študenti vysokých škôl	Osoby v domácnosti	Dôchodcovia	Príjemcovia kapitálových príjmov	Deti do 16 rokov	Iná	Nezistená	Z toho ekonomicke aktívni
Belejovec	10	1	0	0	3	1	3	0	4	0	1	0	0	14
Bodružal	20	0	0	0	8	2	2	1	13	0	5	0	8	28
Dobroslava	12	1	0	0	3	0	0	0	16	0	1	0	1	16
Korejovec	14	2	0	2	5	2	3	0	25	0	11	0	0	21
Krajná Bystrá	46	2	6	12	118	2	8	2	67	0	113	1	7	172
Krajná Porúbka	14	1	0	1	7	0	3	0	25	0	2	1	1	22
Krajné Čierno	23	5	1	0	5	2	4	0	25	0	13	0	4	34
Medvedie	18	1	0	1	2	4	1	0	20	0	4	0	0	21
Mirol'a	20	1	0	1	6	2	2	0	31	0	6	1	2	27
Mlynárovec	56	2	0	1	23	13	4	0	93	0	28	0	1	81
Nižná Jedľová	26	1	0	1	6	3	4	0	34	0	13	0	2	33

Nižná Pisaná	42	2	0	0	3	3	4	0	26	0	9	1	2	47
Nižný	32	0	1	6	44	6	3	0	37	0	42	0	10	77
Nižný Mirošov	87	4	1	3	31	14	13	0	56	0	35	0	2	123
Nižný Orlík	122	7	2	1	18	11	14	1	74	0	28	2	6	149
Nová Polianka	33	0	1	2	5	2	0	0	15	0	17	0	4	39
Príkra	4	0	0	0	3	0	0	0	1	0	0	0	0	7
Pstriná	17	0	0	1	7	4	1	0	21	0	7	1	1	24
Rakovčík	81	1	0	3	13	13	3	1	45	0	13	2	0	95
Šarbov	4	0	1	0	0	0	0	0	8	0	1	0	0	5
Šarišský	121	5	1	8	23	21	8	0	47	0	48	0	14	150
Šemetkovce	25	1	0	3	14	6	2	1	19	0	9	4	0	40
Vyšná Jedľová	64	2	4	6	22	9	8	0	44	0	36	1	2	92
Spolu	891	39	18	52	369	120	90	6	746	0	442	14	67	1317

Zdroj: ŠÚ SR SODB 2011

Z celkového počtu obyvateľov 2 854 pri sčítaní obyvateľov bolo 1 317 ekonomicky aktívnych, čo tvorilo 46,15 %, druhou najpočetnejšou skupinou obyvateľov boli dôchodcovia, ktorí tvorili 26,14% z celkového počtu.

Tabuľka 17. Právnické osoby v sledovanom území 2018

Obce	Právnické osoby spolu	Právnické osoby ziskové	Právnické osoby neziskové
Belejovce	7	5	2
Bodružal	3	2	1
Dobroslava	6	5	1
Korejovce	3	1	2
Krajná Bystrá	4	2	2
Krajná Porúbka	4	2	2
Krajné Čierne	4	3	1
Medvedie	4	2	2
Mirol'a	2	1	1
Mlynárovce	8	5	3
Nižná Jedľová	6	5	1
Nižná Pisaná	4	3	1
Nižný Komárnik	3	2	1
Nižný Mirošov	5	3	2
Nižný Orlík	6	4	2
Nová Polianka	2	1	1
Príkra	3	2	1
Pstriná	3	1	2
Rakovčík	10	9	1
Šarbov	2	1	1
Šarišský Štiavnik	8	7	1
Šemetkovce	2	1	1
Vyšná Jedľová	5	4	1
SPOLU	104	71	33

Tabuľka 18. Fyzické osoby - podnikatelia podľa právnej formy

Obce	Fyzické osoby - podnikatelia 2018	Živnostníci 2018	Fyzické osoby - podnikatelia 2008	Živnostníci 2008
Belejovce	1	1	2	1
Bodružal	6	6	3	3
Dobroslava	1	1	2	1
Korejovce	6	4	4	4
Krajná Bystrá	13	13	14	13
Krajná Porúbka	3	3	3	3
Krajné Čierne	6	6	4	4
Medvedie	3	3	4	4
Miroľa	4	4	6	6
Mlynárovce	10	10	15	14
Nižná Jedľová	3	3	7	7
Nižná Pisaná	5	5	7	6
Nižný Komárnik	5	5	7	6
Nižný Mirošov	15	15	15	14
Nižný Orlík	24	24	19	18
Nová Polianka	6	4	6	6
Príkra	2	2	0	0
Pstriná	2	0	0	0
Rakovčik	10	10	10	10
Šarbov	0	0	0	0
Šarišský Štiavnik	20	19	31	27
Šemetkovce	5	5	5	4
Vyšná Jedľová	9	8	15	15
SPOLU	159	151	179	166

Tabuľka 19. Živnostníci podľa vybraných ekonomických činností SK NACE Rev.2 okres SVIDNÍK 2018

Celkovo subjektov za okres	2 007
Ekonomická činnosť	Podiel
Poľnohospodárstvo, lesníctvo a rybolov	6,18%
Priemysel spolu	23,72%
Priemyselná výroba	23,62%
Dodávka vody; čistenie a odvod odpadových vôd, odpady a služby odstraňovania odpadov	0,10%
Stavebníctvo	29,85%
Veľkoobchod a maloobchod; oprava motorových vozidiel a motocyklov	16,64%
Doprava a skladovanie	1,44%
Ubytovacie a stravovacie služby	2,94%
Informácie a komunikácia	1,99%
Finančné a poisťovacie činnosti	1,35%
Činnosti v oblasti nehnuteľností	0,50%
Odborné, vedecké a technické činnosti	6,98%
Administratívne a podporné služby	2,89%
Vzdelávanie	0,70%

Zdravotníctvo a sociálna pomoc	0,30%
Umenie, zábava a rekreácia	0,35%
Ostatné činnosti	4,19%

Tabuľka 20. Podniky podľa ekonomických činností podľa SK NACE Rev.2 Okres SVIDNÍK 2018

Celkovo podnikov za okres	958
Ekonomická činnosť	Podiel
Poľnohospodárstvo, lesníctvo a rybolov	12,73%
Priemysel spolu	20,46%
Priemyselná výroba	19,00%
Dodávka elektriny, plynu, pary a studeného vzduchu	0,31%
Dodávka vody; čistenie a odvod odpadových vôd, odpady a služby odstraňovania odpadov	1,15%
Stavebníctvo	16,39%
Veľkoobchod a maloobchod; oprava motorových vozidiel a motocyklov	16,18%
Doprava a skladovanie	4,91%
Ubytovacie a stravovacie služby	3,13%
Informácie a komunikácia	2,40%
Finančné a poisťovacie činnosti	0,31%
Činnosti v oblasti nehnuteľností	1,98%
Odborné, vedecké a technické činnosti	7,10%
Administratívne a podporné služby	7,83%
Vzdelávanie	0,52%
Zdravotníctvo a sociálna pomoc	4,38%
Umenie, zábava a rekreácia	0,63%
Ostatné činnosti	1,04%

Ku koncu roka 2018 bolo v okrese evidovaných 958 podnikov, čo je len 4,23 % z celkového počtu podnikov v kraji a 1 238 právnických osôb (4,79% z celkového počtu v kraji).

Tabuľka 21. Podniky v okrese Svidník podľa počtu zamestnancov 2018

Ukazovateľ		Podniky podľa počtu zamestnancov 2018
Okres Svidník	nezistené	481
	0 - 49	464
	50 - 249	10
	250 a viac	3

Z 958 podnikov v okrese 464 patrí do skupiny s 0-49 zamestnancami, 10 podnikov do skupiny s 50-249 zamestnancami. V okrese pôsobia 3 podniky s viac ako 250 zamestnancami. Najväčší podiel tvoria podniky v stavebníctve, priemyselnej výrobe, a veľkoobchode.

Občianska a technická vybavenosť

Občianska vybavenosť

Vzdelávanie

Na riešenom území absentuje dostupnosť **predprimárneho vzdelávania**. Deti dochádzajú do materských škôl do iných obcí, respektíve do okresného mesta Svidník, kde pôsobia 3 materské školy. V okrese pôsobilo v školskom roku 2018/2019 celkovo 23 materských škôl. Zriaďovateľom týchto škôl sú obce a mestá.

Primárne vzdelávanie (1.stupeň základných škôl) a **nižšie sekundárne vzdelávanie** (2. stupeň základných škôl a nižšie ročníky osemročných gymnázií) prebieha celkovo v 21 základných školách v okrese (z toho 5 v meste Svidník). Zriaďovateľom škôl sú prevažne mestá a obce (1 materská škola je zriadená cirkevnou organizáciou, 1 zriadená súkromnou organizáciou a jedna zriadená samosprávnym krajom. (Vzdelávací program úroveň ISCED 1 a ISCED 2)

Tabuľka 22. Základná škola Nižný Mirošov (školský rok 2018/2019)

Zriaďovateľ	Druh ZŠ	Org. Vyu	Jazyk	Triedy			Žiaci			Učítelia	Asistenti učiteľa
				v ročníku							
				nul-tom	1. -4.	5. -9.	nul-tom	1. - 4.	5. - 9.		
obec	1-9	Dvojtiedna	SK		2	5		23	69	9	1

Zdroj: CVTI SR 2019

Vyššie sekundárne vzdelávanie získavajú študenti z riešených obcí najmä na najbližších stredných odborných školách a gymnáziách v meste Svidník a meste Giraltovce. Žiaci za stredoškolským vzdelaním dochádzajú, pričom využívajú aj internátnu formu. Žiaci z riešených obcí navštevujú aj iné stredné školy v Prešovskom samosprávnom kraji, či mimo neho.

V dotknutom území 23 obcí nepôsobí žiadna stredná škola.

Tabuľka 23. Inštitúcie okresu poskytujúce vyššie sekundárne vzdelávanie

Okres, škola, odbor	Forma	Jazyk
Gymnázium dukl. hrdinov, 08924 Svidník, Komenského 16 - Prešovský samosprávny kraj	denná	Slovenský
Gymnázium, 08720 Giraltovce, Dukelská 30 - Mesto Giraltovce	denná	Slovenský
Súkromná SOŠ, 08701 Giraltovce, Dukelská 33 - K.B.REAL, s.r.o.	denná (externá)	Slovenský

Stredná odborná škola, 08901 Svidník, Bardejovská 715/18 - Prešovský samosprávny kraj	denná	Slovenský
Spojená škola - OA, 08901 Svidník, Centrálna 464 - Prešovský samosprávny kraj	denná	Slovenský
Str. priemyselná škola, 08901 Svidník, Soviet. hrdinov 369/24 - Prešovský samosprávny kraj	denná	Slovenský
SZŠ milosrd. Samaritána, 08901 Svidník, Sovietskych hrdinov 80 - Košická arcidiecéza	denná	Slovenský
Spojená škola int.-PŠI, 08901 Svidník, Partizánska 52 - Okresný úrad Prešov	denná	Slovenský
Spojená škola int.-OUI, 08901 Svidník, Partizánska 52 - Okresný úrad Prešov	denná	Slovenský

Zdroj: CVTI SR 2019

Na rozvoj tvorivých aktivít detí a mládeže v ich voľnom čase slúži zriadené centrum voľného času. Dôležitú úlohu pri rozvoji špecifických záujmov jednotlivcov spojených najmä s rozvojom umeleckého talentu je pre deti a mládež zriadená v meste Giraltovce a Svidník základná umelecká škola.

Šport a športové zariadenia

Obyvatelia obcí majú možnosť využívať multifunkčné ihriská, futbalové ihriská, tenisové ihriská, telocvičňu, volejbalové ihrisko, ale aj fitness.

Vybavenosť obcí infraštruktúrou súvisiacou s voľným časom jednotlivých obcí je uvedená v tabuľke „Športové zariadenia obcí“.

Tabuľka 24. Športové zariadenia obcí

Obce	Ihrisko pre deti	Multifunkčné ihrisko	Futbalové ihrisko	Tenisové ihrisko	Telocvičňa	Iné šport. zariadenie
Belejovce						
Bodružal						
Dobroslava	v príprave	v príprave				
Korejovce						
Krajná Bystrá						
Krajná Porúbka						K
Krajné Čierne	x					
Medvedie				x		L
Miroľa						
Mlynárovce		vo výstavbe				
Nižná Jedľová	x		x			
Nižná Pisaná						
Nižný Komárnik			x			
Nižný Mirošov	x	x			x	
Nižný Orlík	x			x		V
Nová Polianka						
Príkra						
Pstriná			x			
Rakovčik	x	x				

Šarbov						L
Šarišský Štiavnik			x		x	
Šemetkovce			x			
Vyšná Jedľová	x	x				
	6	3	5	2	1	4

Zdroj: Obecná štatistika

V. – volejbalové ihrisko F. – Fitnes L- lyžiarske stredisko K.- klubovňa

Súčasťou života obyvateľov, ale aj návštevníkov obcí sú aj športové podujatia, organizované na vyššie uvedených ihriskách / športoviskách ako napríklad tenisový turnaj, volejbalový turnaj, deň detí a iné.

Zdravotníctvo

Obyvatelia obcí dochádzajú za primárnou (všeobecnou preventívnou, diagnosticko – liečebnou), sekundárnou (špecializovanou diagnosticko – liečebnou) a terciárnou (následná starostlivosť o chorých s ukončeným liečebným plánom) zdravotnou starostlivosťou do okresného mesta Svidník, mesta Giraltovce a Stropkov, keďže vo väčšine obcí služby spojené so zdravotnou starostlivosťou nie sú dostupné. K základným zdravotníckym zariadeniam patrí Nemocnica s poliklinikou Svidník –Nemocnica armádneho generála L. Svobodu Svidník, n.o. (Svidník) a v Giraltovciach - Poliklinika Giraltovce ILB, s.r.o.

Sociálne služby

Sociálne služby dostupné obyvateľom v rámci obcí

Jediným zariadením poskytujúcim sociálne služby v dotknutom území je zariadenie denného stacionára, ktorý prevádzkuje nezisková organizácia Jar života, n.o.. V tomto zariadení sú poskytované sociálne služby ambulantnou formou. Zariadenie má kapacitu 30 osôb.

Sociálne služby dostupné obyvateľom v rámci okresu

V rámci okresu pôsobí 30 zariadení poskytujúcich sociálne služby.

Tabuľka 25. Poskytovatelia sociálnej služby v okrese

Poskytovateľ	Druh sociálnej služby	Adresa prevádzky	Forma soc. služby	Kapacita
Mesto Svidník	denné centrum	Sov. Hrdinov 200/33, Svidník 08901	ambulantná	30
Obec Kurimka	denný stacionár	Kurimka 97 09016	ambulantná	20
EURO-DONO, n.o.	denný stacionár	Ladomirová 235 09003	ambulantná	25
S.O.S. n.o.	denný stacionár	Kružlová 8 09002	ambulantná	50
S.O.S. n.o.	denný stacionár	Roztoky 45 09011	ambulantná	30
Jar života, n.o.	denný stacionár	Fučíkova 368/5, Giraltovce 08701	ambulantná	40
Jar života, n.o.	denný stacionár	Šarišský Štiavnik 29 09042	ambulantná	30

Atrium n.o.	denný stacionár	Duklianska 653/25, Svidník 08901	ambulantná	45
Atrium n.o.	denný stacionár	Vyšný Orlík 14 09011	ambulantná	25
Obec Cernina	denný stacionár	Cernina 30 09016	ambulantná	25
Obec Rovné	denný stacionár	Rovné 52 09016	ambulantná	25
Obec Kružlová	denný stacionár	Kružlová 2 09002	ambulantná	36
Obec Vagríneec	denný stacionár	Vagríneec 51 09003	ambulantná	18
Gréckokatolícka charita Prešov	domov na polceste	Pavlovičova 344/8, Svidník 08901	pobytová - ročná	17
Domov sociálnych služieb v Gíraltovciach	domov sociálnych služieb	Kukorelliho 335/17, Gíraltovce 08701	ambulantná	2
Domov sociálnych služieb v Gíraltovciach	domov sociálnych služieb	Kukorelliho 335/17, Gíraltovce 08701	pobytová - týždenná	2
Domov sociálnych služieb v Gíraltovciach	domov sociálnych služieb	Kukorelliho 335/17, Gíraltovce 08701	pobytová - ročná	117
Senior dom Svida	domov sociálnych služieb	SNP 38/4, Svidník 08901	pobytová - ročná	28
NÁŠ DOM, n.o.	domov sociálnych služieb	D. Millyho 448/1, Svidník 08901	ambulantná	20
HKK SK n.o.	komunitné centrum	Ladomirová 33 09003	ambulantná	15
Mesto Gíraltovce	komunitné centrum	Fučíkova 853 , Gíraltovce 08701	ambulantná	0
Obec Kružlová	komunitné centrum	Kružlová 138 09002	ambulantná	30
Slovenský Červený kríž, územný spolok Svidník	požičiavanie pomôcok	Stropkovská 568/1, Svidník 08901	ambulantná	0
Gréckokatolícka charita Prešov	sociálne poradenstvo - špecializované	Pavlovičova 344/8, Svidník 08901	ambulantná	0
Senior dom Svida	špecializované zariadenie	SNP 38/4, Svidník 08901	pobytová - ročná	60
Atrium Svidník, n.o.	špecializované zariadenie	Duklianska 653/25, Svidník 08901	pobytová - ročná	24
Atrium Svidník, n.o.	špecializované zariadenie	Duklianska 2263/26, Svidník 08901	pobytová - ročná	40
Spoločnosť priateľov detí, mládeže a rodín vo Svidníku	útulok	Dlhá 505/9, Svidník 08901	pobytová - ročná	20
Senior dom Svida	zariadenie pre seniorov	SNP 38/4, Svidník 08901	pobytová - ročná	30
Atrium Svidník, n.o.	zariadenie pre seniorov	Duklianska 653/25, Svidník 08901	pobytová - ročná	16

Zdroj: Register poskytovateľov soc. služieb – po-kraj.sk

V okrese Svidník bolo v roku 2018 zaznamenaných celkovo 4 687 prenocovaní návštevníkov, z toho bolo 1834 prenocovaní cudzincov. Okres sa podieľa len 0,5 p.b. na celkovom objeme návštevníkov ubytovných v ubytovacích zariadeniach cestovného ruchu.

Kultúrne inštitúcie a kultúrne pamiatky

Charakteristickým znakom takmer všetkých obcí sú sakrálné stavby - kostoly, ktoré tvoria dominantu. Obce sú známe svojou rázovitosťou, jedinečnosťou tradícií, zvykov, kultúrnym a prírodným dedičstvom.

Okrem sakrálnych kultúrnych pamiatok sa v obciach nachádzajú aj iné národné kultúrne pamiatky, či pamätihodnosti, ktorými sú kaštiele, vojenské cintoríny, či technické pamiatky –

píly, mlyny a pod. História, ľudová slovesnosť, zvyky a tradície typické pre jednotlivé obce sa dedia z pokolenia na pokolenie a pre budúce generácie sa dokumentujú a zachovávajú rôznymi spôsobmi, napríklad aj prostredníctvom organizovania kultúrnych podujatí, slávností, festivalov, mnohokrát aj s dlhoročnou tradíciou. Kvôli ich špecifickosti navštevujú obce poznačené vystaňovalectvom potomkovia obyvateľov, ktorí sa do svojho rodiska už nevrátili. V obciach sa nachádzajú aj ďalšie kultúrne zariadenia ako knižnice, kultúrne domy. Tieto čiastočne prispievajú k zvyšovaniu kultúrneho vyžitia obyvateľov. Najviac týchto zariadení sa však nachádza v okresnom meste Svidník.

Tabuľka 26. Kultúrne inštitúcie

Obce	Kultúrny dom	Knižnica	Iné inštitúcie
Belejovce	x		
Bodružal			
Dobroslava	x		
Korejovce	x		
Krajná Bystrá	x	x	
Krajná Porúbka			
Krajné Čierne	x		
Medvedie			
Miroľa	x		
Mlynárovce	x		
Nižná Jedľová	x		
Nižná Pisaná	x		
Nižný Komárnik	x		
Nižný Mirošov	x		
Nižný Orlík	x	x	
Nová Polianka	x		
Príkra			
Pstriná	x		
Rakovčik	x	x	
Šarbov	x		
Šarišský Štiavnik	x		
Šemetkovce	x		
Vyšná Jedľová	x		
Spolu	19	3	

Cestovný ruch a rekreácia

Návštevnosť v okrese Svidník je v porovnaní s inými okresmi Prešovského kraja nízka. Turistický ruch v regióne nie je veľmi rozvinutý aj napriek množstvu jedinečných lokalít s prírodným a kultúrno-historickým dedičstvom a potenciálom pre vidiecky cestovný ruch (vojenské cintoríny, Dukla, Východné Karpaty, prírodné rezervácie s výskytom typických endemitov, a mnohé iné jedinečnosti).

Technická infraštruktúra

Cestná sieť a dopravné systémy

Cestná sieť v okrese Svidník pozostáva z ciest I. triedy, II. triedy, ciest III. triedy a miestnych komunikácií. Cesty I. triedy okresom neprechádzajú.

V obciach slúžia obyvateľom miestne komunikácie, ktoré sú v mnohých prípadoch v nevyhovujúcom dopravno - technickom stave. Na niektorých úsekoch dokonca absentujú. Rekonštrukcia a dostavba týchto komunikácií je práve z toho dôvodu nutná.

Okresom prechádza nadregionálna dopravná

trasa, ktorej súčasťou je aj frekventovaná cesta I/21 smerujúca na štátnu hranicu Slovenská republika – Poľsko.

TRIEDA	ČÍSLO	DĹŽKA [km]
RÝCHLOSTNÉ CESTY	R4	4,477
CESTA I. TRIEDY	I/15	0,934
	I/21	53,108
	I/77	14,279
CESTA II. TRIEDY	II/556	8,672
CESTA III. TRIEDY SPOLU:		153,448

Obec	Cesta I. triedy	Cesta II. triedy	Cesta III. triedy
Belejovce			X
Bodružal			X
Dobroslava			X
Korejovce			X
Krajná Bystrá			X
Krajná Porúbka			X
Krajné Čierne			X
Medvedie			X
Mlynárovce			X
Nižná Jedľová			X
Nižná Pisaná			X
Nižný Komárnik	X		
Nižný Mirošov	X		X
Nižný Orlík	X		X
Nová Polianka			X
Príkra			X
Pstriná			X
Rakovčik	X		
Šarbov			X
Šarišský Štiavnik			X
Šemetkovce			X
Vyšná Jedľová			X

Cyklochodníky, cyklodoprava, cyklotrasy

Obcami prechádzajú cyklotrasy, v obciach však absentujú cyklochodníky, z toho dôvodu cyklisti využívajú existujúcu cestnú sieť pozostávajúcu z ciest III. triedy, miestnych komunikácií, ale aj poľných ciest.

Významný je cezhraničný cyklokoridor Východné Karpaty - cesta drevených kostolíkov, prechádzajúca na slovenskej strane okresmi Svidník, Medzilaborce, na poľskej strane je to Komancza, Sanok. V rámci tohto cyklokoridoru sa nachádza aj medzinárodná cyklotrasa 015 - Karpatská cyklistická cesta, dlhá takmer 1700 km, ktorá prechádza piatimi krajinami (SR, Poľsko, Maďarsko, Rumunsko, Ukrajina), na Slovensku okresmi Prešov, Bardejov, Svidník, a tu aj riešenými obcami Nižný Mirošov, Nižný Orlík, Medvedie, Krajná Bystrá, Nižný Komárnik. Okresom prechádza taktiež, Floriánska cyklotrasa (<https://www.cyklopo.sk>, www.severovychod.sk, www.cyklotrasa.oma.sk).

Cestná doprava

Obyvatelia obcí majú cestnú osobnú dopravu v rámci okresu a kraja zabezpečenú priebežnými linkami SAD Humenné a SAD Prešov. Dopravné spojenie v rámci kraja je zabezpečené aj inými prepravnými spoločnosťami. V každej z obcí sa nachádza minimálne jedna autobusová zastávka, pričom technický stav viacerých z nich je nevyhovujúci. Obce majú záujem vybudovať nové zastávky a rekonštruovať existujúce, teda tie, ktoré sa nachádzajú v zlom technickom stave a nevyhovujú súčasným normám kvality.

Železničná doprava

Okres Svidník patrí k jedným z mála okresov Slovenskej republiky, ktorého obyvatelia nemôžu využívať vlakovú dopravu.

Kanalizačná sieť

Prevažná väčšina obcí nemá vybudovanú kanalizačnú sieť. Obyvatelia využívajú prevažne vlastné žumpy, čo znižuje úroveň kvality života obyvateľov.

Obce s vybudovanou kanalizačnou sieťou:

- Krajná Bystrá (pokrytie 100% obce),
- Medvedie (pokrytie 100% obce),
- Mlynárovce (pokrytie 90% obce),
- Nižný Mirošov (pokrytie 5% obce),
- Šarišský Štiavnik (pokrytie 99% obce).

ČOV

Čističky odpadových vôd sú vybudované v obciach:

- Medvedie
- Mlynárovce
- Nižný Komárnik
- Nižný Mirošov
- Šarišský Štiavnik

Energetické hospodárstvo

Zásobovanie plynom

Zásobovanie obyvateľov plynom je nedostatočné. V sledovaných obciach využívajú sieť plynovodov len obyvatelia 8 obcí (Dobroslava, Mlynárovce, Nižná Jedľová, Nižný Orlík, Nižná Polianka, Rakovčík, Šarišský Štiavnik, Vyšná Jedľová). V ostatných obciach obyvatelia využívajú ako primárny zdroj tepla kotly na tuhé palivo, ojedinele využívajú iné formy vykurovania.

Zásobovanie elektrickou energiou

Všetky obce sú zásobované elektrickou energiou, v intraviláne prevažne vzdušným vedením pomocou stĺpov NN, na ktorých sa zároveň nachádza aj verejné osvetlenie, ktoré je však potrebné v mnohých obciach modernizovať, rekonštruovať alebo dobudovať.

Telekomunikácie

Takmer vo všetkých obciach majú obyvatelia signál minimálne jedného z mobilných operátorov. Internetové pripojenie majú dostupné aj prostredníctvom ADSL (káblového pripojenia), respektíve môžu využiť pripojenie prostredníctvom mobilného internetu. V obciach Dobroslava a Krajná Bystrá využívajú obyvatelia pripojenie na internet prostredníctvom optických káblov.

Obecný rozhlas

Takmer vo všetkých riešených obciach sa nachádza obecný rozhlas, ktorý slúži ako informačný, ale aj ako bezpečnostný prvok.

Ústredne obecného rozhlasu sa nachádzajú prevažne v objekte Obecného úradu. Rozvody sú vedené kombinovane pomocou vlastných stĺpov a stĺpov NN (vzdušným vedením).

Odpadové hospodárstvo

V 14 obciach z 23 zabezpečuje vývoz komunálneho odpadu spoločnosť Technické služby mesta Svidník. Zvyšné obce využívajú v rámci služieb odpadového hospodárstva iné súkromné spoločnosti. Mnohé z obcí zabezpečujú pre obyvateľov triedený zber komunálneho odpadu.

Analýza vonkajšieho prostredia

Medzi významné faktory pôsobiace na rozvoj územia patria vnútorné zdroje, ale aj zdroje nachádzajúce sa mimo riešeného územia. Schopnosť zhodnocovať a chrániť tieto zdroje v ich koherencii, teda prirodzenej súvislosti a spojitosti, je významný predpoklad pre vznik „výhod“ riešeného územia. Prírodné a kultúrne zdroje, stav ekosystémov, stupeň rozvoja hospodárstva a priemyslu, kvalita služieb, zavádzanie vedy a výskumu do praxe, či stupeň ekonomickej aktivity v blízkom okolí, sú dôležitým determinantom rozvoja. Sú dôležité pre rast konkurencieschopnosti miestnych ekonomík a kvality života obyvateľov.

Vonkajšie faktory rozvoja územia, vplyv vonkajšieho prostredia na rozvoj územia

Hodnotenie vplyvu nižšie uvedených faktorov vonkajšieho prostredia na schopnosť rozvoja jednotlivých obcí je súčasťou STEEP analýzy.

STEPP analýza vonkajších faktorov	
Sociálne faktory	<ul style="list-style-type: none"> • prírastok, úbytok obyvateľov • migrácia obyvateľov • vzdelanie • sociálne postavenie obyvateľov • historický a kultúrny vývoj spoločnosti • náboženské vyznanie
Technologické faktory	<ul style="list-style-type: none"> • zavádzanie IKT • zavádzanie inovatívnych technológií do výroby, postupov a procesov • investície v budúcnosti
Ekonomické faktory	<ul style="list-style-type: none"> • stav jednotlivých sektorov národného hospodárstva • vývoj meny, kurzu, inflácie • kúpyschopnosť obyvateľstva • prepojenie s politickými faktormi
Ekologické faktory	<ul style="list-style-type: none"> • ekosystémový prístup • ekosystémové služby
Politické faktory	<ul style="list-style-type: none"> • legislatívne zmeny ovplyvňujúce podnikateľskú sféru • prenos kompetencií zo štátnej úrovne na nižšie úrovne • stupeň liberalizácie a demokracie

Okres Svidník

Územie patriace v súčasnosti do okresu Svidník, sa nachádza na severovýchode Slovenska v pohorí Nízkych Beskýd, v slovensko - poľskom pohraničí. Na jeho vývoj, či už hospodársky alebo politický, podobne ako na vývoj ďalších prihraničných okresov, pôsobilo viacero špecifických faktorov, ktoré ovplyvnili vznik „výhod“, resp. „nevýhod“ okresu. Jeho územím prechádzala medzinárodná obchodná, ale aj „vojenská“ cesta s spájajúca Baltské more so Stredozemným, významný vplyv na vývoj okresu mal strategický Duklianský priesmyk, hranica medzi Uhorskom, neskôr Rakúsko-Uhorskom, a Poľskom, ale aj hromadné vysťahovalectvo vyplývajúce z veľmi zlých životných podmienok. K zlej hospodárskej situácii prispeli aj obe svetové vojny, ktoré sa kruto dotkli všetkých obcí. Tie boli zničené, ba dokonca mnohé vypálené.

Z hľadiska rozlohy a počtu obyvateľov sa okres radí v rámci Slovenska k stredne veľkým okresom. Susedí s okresmi Stropkov, Vranov nad Topľou, Prešov a Bardejov. Jeho severná hranica je zároveň štátnou hranicou s Poľskom. Na území okresu je 66 obcí a 2 mestá. Väčšina obcí, takmer 85%, má menej ako 499 obyvateľov.

V jednotlivých riešených obciach sa počet obyvateľov pohybuje od 12 v obci Príkra, ktorá je zároveň obcou s najnižšou hustotou obyvateľstva v okrese, do 452 v obci Krajná Bystrá. Stav trvalo bývajúcего obyvateľstva do 100 má 17 z riešených obcí. Ku koncu roka 2018 žilo v okrese Svidník 32 800 obyvateľov. Oproti roku 2000 však ich počet poklesol o 637. Prirodzený prírastok obyvateľstva je síce v kladných číslach, ale za posledných 15 rokov má v prevažnej miere klesajúci trend. V rokoch 2007, 2015 a 2018 došlo v okrese k prirodzenému úbytku.

Faktory ovplyvňujúce schopnosť vytvárať pracovné príležitosti ovplyvňujú výšku migračného salda. Tá bola v okrese ku koncu roka -151 (rozdiel medzi vysťahovanými a prisťahovanými), ako aj výšku celkového úbytku, ktorá bola - 58 (narodení, zomrelí, vysťahovaní, prisťahovaní) (ŠÚ SR, 2019)

Hustota obyvateľstva 59,54 v okrese je takmer o polovicu nižšia ako je celoslovenský priemer 111,08. V rámci riešených obcí sa však nachádzajú aj obce, ktorých hustota obyvateľstva na km² ledva prekročila 1%. Ide o obce Príkra (1,02) a Šarbov (1,66). Hustotu obyvateľstva v okrese viac menej kopíruje obec Šarišský Štiavnik. (ŠÚ SR, 2019)

Priemerný vek obyvateľov na Slovensku má stúpajúci trend. Za rok 2018 dosiahol hodnotu 40,82. V okrese Svidník dosiahol priemerný vek 40,34 rokov. Podiely osôb v jednotlivých vekových kategóriách populácie v okrese taktiež kopírujú celoslovenský priemer. Index starnutia má v okrese prudko stúpajúci trend. V roku 2018 dosiahol hodnotu 98,21%, kým

v roku 2000 dosiahol 50,85%. Pre porovnanie, Slovenská republika v roku 2018 dosiahla hodnotu 101,9%, kým v roku 2000 hodnotu 59,78%. Prešovský kraj v roku 2018 dosiahol výrazne nižšiu hodnotu 77,28%, kým v roku 2000 dosiahol hodnotu 44,15. (ŠÚ SR, 2019)

Prevažná časť obyvateľstva okresu je gréckokatolíckeho, rímskokatolíckeho, pravoslávneho a evanjelického vierovyznania. (SODB, 2011). Z hľadiska národnostného sa obyvatelia hlásia najmä k slovenskej, rusínskej a rómskej národnosti. (ŠÚ SR, 2019)

Ku koncu roka 2018 bol priemerný vek obyvateľov okresu Svidník 40,34. V porovnaní s rokom 2010 priemerný vek obyvateľov (37,63) mierne stúpa. Podiel osôb v predproduktívnom veku (do 14 rokov) naopak v porovnaní s rokom 2010 mierne klesá. Kým v roku 2010 bol na úrovni 15,95 %, v roku 2018 bol na úrovni 14,88 %. Podobne klesá taktiež podiel obyvateľov v produktívnom veku (od 15 – 64) zo 72,65 % v roku 2010 na 70,51 % v roku 2018. V okrese Svidník, podobne ako v ďalších okresoch na severovýchode Slovenska, výrazne stúpa podiel obyvateľov v poproduktívnom veku z 11,4% v roku 2010 na 14,61 % v roku 2018. Tento trend naznačuje, že v okrese Svidník populácia starne rýchlo. Jedným z faktorov ovplyvňujúcich tento stav je nesporne nedostatok pracovných príležitostí a odchod mladých ľudí a ľudí v produktívnom veku za prácou na Západné Slovensko, alebo do zahraničia.

Index ekonomickej závislosti mladých ľudí (počet osôb v predproduktívnom veku na 100 osôb v produktívnom veku) dosiahol v okrese hodnotu 21,1. Oproti roku 2010 je nižší len o necelý percentuálny bod. V rámci obcí okresu je najnižší v obci Nižná Písaná (3,28) a najvyšší v obci Nižný Komárnik (50,89). Index ekonomickej závislosti starých ľudí (počet osôb v poproduktívnom veku na 100 osôb v produktívnom veku) dosiahol v okrese Svidník ku koncu roka 2018 hodnotu 20,72, teda oproti roku 2010 výrazne stúpol. V rámci okresu najnižší je v obci Roztoky (12,59), v rámci riešených obcí, v obci Šarišský Štiavnik 14,83 a najvyšší v obci Havranec (116,67), v rámci riešených obcí je to Krajná Porúbka (59,26).

Index ekonomického zaťaženia (počet osôb v predproduktívnom a poproduktívnom veku na 100 osôb v produktívnom veku) dosiahol v okrese ku koncu roka 2018 hodnotu 41,83. V rámci obcí okresu najnižšiu hodnotu dosiahol v obci Rakovčik (26,52) a najvyššiu v obci Havranec (150), v rámci riešených obcí dosiahol najvyššiu hodnotu v obci Nižný Komárnik(73,21).

Vzdelanostná štruktúra nezamestnaných v okrese je relatívne dobrá. Podiel uchádzačov o zamestnanie s neukončeným základným vzdelaním je porovnateľná s priemerom SR. Podiel uchádzačov o zamestnanie s neukončeným základným vzdelaním je taktiež podobný priemeru SR. Miera evidovanej nezamestnanosti (MEN) bola v okrese ku koncu roka 11,85 %.

V Prešovskom kraji bola MEN nižšia o viac ako 2 p.b. Evidovaných dlhodobozamestnaných bolo v okrese ku koncu roka 1 123, evidovaných absolventov 118 a zdravotne postihnutých 156.

Okres sa v rámci severovýchodného Slovenska nachádza v priemyselne najmenej rozvinutom území. V okrese Svidník sú medzi živnostníkmi a spoločnosťami zameranými na tvorbu zisku zastúpené najmä odvetvia stavebníctvo, obchod a priemyselná výroba. Väčšina stavebných firiem pôsobí mimo okres, ale aj mimo Slovenska, napr. v Českej republike. V okrese boli podľa počtu zamestnancov (nad 250) zaradené medzi veľké podniky 3 spoločnosti. Medzi malé spoločnosti do 49 bolo v okrese zaradených 464 spoločností. 10 spoločností zamestnáva zamestnancov v rozmedzí 50-249. V štruktúre podnikateľského sektora prevažuje v okrese obchod, poľnohospodárstvo, priemyselná výroba a stavebníctvo. Z celkového počtu 958 spoločností údaje o zamestnancoch nie sú zistené u 481. Spoločnosti pôsobia v oblasti veľkoobchodu, maloobchodu, opravy motorových vozidiel a motocyklov, poľnohospodárstva, lesníctva a rybolovu, priemyselnej výroby a stavebníctva (ŠÚ SR, 2019).

Medzi najväčších súkromných zamestnávateľov v okrese Svidník patrí IC – AUMONT, s.r.o., a SK EXPRES, s.r.o. agentúry sprostredkujúce zamestnanie. Počtom zamestnancov sa radia do veľkostnej skupiny 250-499. (FinStat, 2017). Medzi väčšie spoločnosti patria ICA.s.r.o. a PSS Svidník. Počet zamestnancov RIKOSTAV CONTAINER, s. r. o. vykonávajúcej ostatné špecializované stavebné práce i. n. radí spoločnosť do veľkostnej skupiny 50-99, podobne ako KOMAS s.r.o., výrobca obuvi. Dve spoločnosti zaoberajúce sa opravou počítačov Gras SK s.r.o. a opracovaním a povrchovou úpravou kovov ZVARSTROJ s.r.o. sa počtom zamestnancov radia do veľkostnej skupiny 25 – 49. (FinStat, 2017).

Celková rozloha územia okresu Svidník bola k 31.12.2018 približne 54 960 ha. Poľnohospodárska pôda zaberá 23 940 ha, čo tvorí 44 % z celkovej výmery. Podiel poľnohospodárstva na celkovej produkcii, zamestnanosti a investíciách v okrese už dlhobojšie klesá. Prevláda živočíšna výroba s chovom hovädzieho dobytku, v menšej miere kôz a oviec. Pestujú sa krmoviny, v menšom pšenica, jačmeňa a kukurica.

Cestná sieť okresu a mesta Svidník tvorí významnú spojnicu medzi obcami a mestami regiónu, pričom okres leží na dôležitej tranzitnej trase (medzinárodný cestný ťah E 371, sieť transeurópskych magistral) spájajúcej sever východného Slovenska s juhom (Poľsko - Maďarsko). V okrese Svidník bolo k 1.1.2017 spolu 234,512 km ciest. Na dĺžke cestnej siete Prešovského kraja má okres 7,36 % podiel. Z celkovej dĺžky cestnej siete v okrese Svidník sa cesty I. triedy podieľajú 28,98 %, cesty II. triedy 3,71 % a cesty III. triedy 65,40 %. Okres Svidník disponuje rýchlostnou cestou o celkovej dĺžke 4,451 km, ktorá predstavuje 1,90 %

podiel z celkovej dĺžky cestnej siete okresu. 52,256 km ciest okresu Svidník patrí do: „E“ ťahov, trás „TEM“ a multimodálnych a doplnkových koridorov „TEN- T“ (Slovenská správa ciest, 2017). Najvýznamnejším cestným ťahom je cesta I/73 v smere od Šarišského Štiavnika po hraničný prechod Vyšný Komárnik, ktorá je zaradená do medzinárodného cestného ťahu E 371, do siete transeurópskych magistrál a pre Slovensko predstavuje dôležitú spojnicu s Poľskom. Aj kvôli nárastu ťažkej nákladnej dopravy daný úsek nespĺňa parametre štátnej cesty I. triedy a nezabezpečuje plynulú, bezpečnú a bezkolíznu premávku, ktorú by si medzinárodný úsek vyžadoval. Situáciu v okrese by mala vyriešiť rýchlostná cesta R4. Bude 145 km dlhá a bude spájať štátnu hranicu s Poľskom pri obci Vyšný Komárnik so Svidníkom, Prešovom, Košicami a štátnou hranicou s Maďarskom pri Milhosti. Na poľskej strane bude R4 nadväzovať na rýchlostnú cestu S19 a na maďarskej strane na diaľnicu M30. Z rýchlostnej cesty R4 je v súčasnosti zrealizovaný úsek o dĺžke 4,451 km – obchvat mesta Svidník. Výstavba obchvatu mesta Svidník bola zahájená v decembri 2007 a ukončená v decembri 2010. K ďalším cestám prevažne regionálneho charakteru v okrese Svidník zaradiť cestu I/15 a cestu I/ 77. Prímestskú dopravu v okrese zabezpečuje SAD Humenné a SAD Prešov.

Okres Svidník je jedným zo štyroch okresov Slovenska, ktorý je bez železničnej dopravy. Podľa aktualizovaného plánu rozvoja verejných vodovodov pre územie Prešovského kraja (OÚ Prešov, 2015) je v okrese Svidník 37 obcí s verejným vodovodom. Predstavuje to 54,4 % podiel zo všetkých obcí okresu zásobovaných vodou z verejného vodovodu a 76,9 % podiel z celkového počtu obyvateľov okresu zásobovaných vodou z verejného vodovodu. Bez verejného vodovodu je v okrese 31 obcí, konkrétne sú to nasledovné obce: Belejovce, Beňadikovce, Cernina, Dobroslava, Dlhoňa, Fijaš, Havranec, Kalnište, Korejovce, Kračúnovce, Krajná Porúbka, Krajné Čierne, Lúčka, Lužany pri Topli, Matovce, Mičakovce, Miroľa, Nižná Písaná, Príkra, Pstriná, Radoma, Rakovčák, Rovné, Roztoky, Soboš, Šemetkovce, Vápeník, Valkovce, Vyšná Písaná a Šarišský Štiavnik. V obciach Fijaš, Korejovce, Matovce, Radoma, Rovné, Soboš, Šarišský Štiavnik a Valkovce je v súčasnosti verejný vodovod rozostavaný (Ministerstvo ŽP SR, Plán rozvoja verejných vodovodov a verejných kanalizácií pre územie SR 2016).

V roku 2015 malo v okrese verejnú kanalizáciu 8 obcí, čo predstavuje z celkového počtu obcí okresu len 12,9 % podiel. Počet obyvateľov pripojených na verejnú kanalizáciu bol v spomínanom roku 17 322, čo predstavuje 51,7 % z celkového počtu obyvateľov okresu. Rozostavané SS a ČOV sú v nasledovných obciach okresu: Kalnište, Kapišová, Krajná Bystrá, Ladomirová, Lúčka, Mlynárovce a Vyšný Mirošov (Ministerstvo ŽP SR, Plán rozvoja verejných vodovodov a verejných kanalizácií pre územie SR 2016).

Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky eviduje na území okresu Svidník 24 lokalít environmentálnych záťaží, z toho je 16 pravdepodobných environmentálnych záťaží (register A), 2 environmentálne záťaže (register B) a sanovaných a rekultivovaných je celkovo 6 lokalít (register C) (Enviroportál, 2016).

V okrese Svidník sa nachádzajú jedinečné kultúrne pamiatky. Sú to najmä drevené kostolíky – cerkvy, vojenské cintoríny, hraničný stĺp ČSR, Pietny areál bojov druhej svetovej vojny s národnou kultúrnou pamiatkou Pamätníkom Sovietskej armády a Vojenským múzeom, skanzen, Múzeum ukrajinskej kultúry s národopisnou expozíciou v prírode a galériou Dezidera Millyho, hvezdáreň v Roztokoch, ale aj mnohé iné, napr. „genius loci“ miestneho významu. Zároveň sa v okrese Svidník konajú pre toto územie špecifické podujatia, ako napr. národopisné Slávnosti kultúry Rusínov - Ukrajincov, prostredníctvom ktorých je možné spoznávať rusínske ľudové zvyky, tradície. Na viacerých miestach okresu sa nachádzajú aj iné zaujímavé sakrálne objekty, ako sú kaplnky, kríže. Prírodné prostredie je vhodné pre pešiu turistiku, cykloturistiku, agroturistiku, ale aj pre zimné športy. V okrese sa nachádzajú športovo rekreačné areály, otvorené a kryté kúpaliská, ale aj lyžiarske strediská Regetovka, Miková a Nižná Polianka, v rámci riešených obcí v obciach Medvedie, Šarbov, Nižný Komárnik.

Okresom prechádzajú známe turistické trasy (napr. Cesta hrdinov SNP, Duklianský priesmyk, Medzinárodná horská turistická pešia trasa, a pod.) a cyklotrasy. Významný je cezhraničný cyklokoridor Východné Karpaty - cesta drevených kostolíkov, prechádzajúca na slovenskej strane okresmi Svidník, Medzilaborce, na poľskej strane je to Komancza, Sanok. V rámci tohto cyklokoridoru sa nachádza aj medzinárodná cyklotrasa 015 - Karpatská cyklistická cesta, dlhá takmer 1700km, ktorá prechádza piatimi krajinami (SR, Poľsko, Maďarsko, Rumunsko, Ukrajina), na Slovensku okresmi Prešov, Bardejov, Svidník, a tu aj riešenými obcami Nižný Mirošov, Nižný Orlík, Medvedie, Krajná Bystrá, Nižný Komárnik. Okresom prechádza taktiež, Floriánska cyklotrasa (<https://www.cyklopo.sk>, cyklotrasa.oma.sk, www.severovychod.sk).

V okrese Svidník sú dve územia európskeho významu, a to Dukla a Chránené vtáčie územie Laborecká vrchovina, zaradené do európskej sústavy chránených území Natura 2000. Na území okresu sa nachádzajú, alebo doň zasahujú, chránené krajinné oblasti (Východné Karpaty), národná prírodná rezervácia (Komárnická jedlina), tri prírodné rezervácie (Miroľská slatina, Dranec a Radomka) a chránený areál Slatina pri Šarišskom Štiavniku. Zaujímavým chráneným prírodným prvkom patria aj stromy, napr. v riešených obciach je to Lipa v Belejovciach, Duby v Krajnom Čiernom, Lipa malolistá v Miroli, Lipy v Roztokoch, či Skalniansky jaseň a Mazgalická lipa.

Na území okresu vyviera viacero minerálnych prameňov.

PSK patrí svojou rozlohou a počtom obyvateľov k najväčším krajom. Na základe regionalizácie OECD patrí PSK medzi prevažne vidiecke regióny V sídelnej štruktúre PSK, tak, ako je to charakteristické pre celé územie SR, prevládajú malé obce do 1 000 obyvateľov.

PSK je na základe ekonomických ukazovateľov za posledné roky jedným z najzaostalejších regiónov Slovenska, čomu však nenasvedčuje územie bohaté na prírodné, kultúrne a historické zdroje. PSK patrí medzi kraje s najlepšou environmentálnou kvalitou. Na väčšine územia má PSK prostredie vysokej kvality. Prírodné prostredie je relatívne málo narušené najmä v oblastiach s nízkou ekonomickou aktivitou.

Na území kraja sa nachádza 66 území európskeho významu. Územie kraja je kvôli vyhovujúcej geologickej stavbe veľmi bohaté na výskyt minerálnych a termálnych vôd. Zastúpené sú všetky známe typy minerálnych vôd (prírodné minerálne vody, prírodné liečivé vody a prírodné minerálne vody stolové, okrem rádioaktívnych, niektoré dokonca vo veľkých koncentráciách). Sú považované za vzácny prírodný zdroj sú ďalším predpokladom rozvoja územia.

Blízkosť zaujímavých prírodných jedinečností a kultúrno-historických, ale aj technických pamiatok vytvára dôležitý predpoklad pre rozvoj vidieckeho cestovného ruchu. Podmienkou však zostáva dobudovanie kvalitnej turistickej a voľnočasovej infraštruktúry, kvalitné základné i doplnkové služby. Spokojnosť a dopyt návštevníkov po ďalších službách vytvorí potenciál pre vznik nových pracovných príležitostí.

V súlade so Zákonom 336/2015 Zákon o podpore najmenej rozvinutých okresov a o zmene a doplnení niektorých zákonov z 11. novembra 2015 bol okres Svidník Ústredím práce, sociálnych vecí a rodiny zaradený do zoznamu najmenej rozvinutých okresov. Miera evidovanej nezamestnanosti vypočítaná z disponibilného počtu uchádzačov o zamestnanie, ktorú ústredie vykazuje, bola v období za aspoň deväť kalendárnych štvrtrokov počas predchádzajúcich dvanástich po sebe nasledujúcich kalendárnych štvrtrokov vyššia ako 1,6-násobku priemernej miery evidovanej nezamestnanosti v Slovenskej republike za rovnaké obdobie. V júni 2016 bolo v okrese Svidník 3 633 uchádzačov o zamestnanie. Disponibilných bolo 3 022, teda miera evidovanej nezamestnanosti sa pohybovala na úrovni 17,5 %.

Zhodnotenie súčasného stavu územia, SWOT analýza

Na základe údajov, dát a informácií, ktoré sú súčasťou Analytickej časti, je možné hodnotenie súčasného stavu územia zabezpečiť prostredníctvom využitia metódy analýzy silných a slabých stránok, príležitostí a ohrození. Táto metóda je považovaná za jeden z dôležitých nástrojov strategického plánovania. Vďaka tejto metóde je možné získať ucelený prehľad a kategorizáciu základných informácií a dát, čo je nevyhnutným predpokladom k podmienky ovplyvňujúce rozvoj územia. Metóda hodnotí, prostredie obce z pohľadu zhodnotenia jej kľúčových interných silných stránok a eliminácie slabých stránok, nezabúdajúc na možné kľúčové externé príležitosti a ohrozenia. Uvedená SWOT analýza je východiskom pre nastavenie efektívnej stratégie obce a hodnotí možnosti rozvoja obce z pohľadu troch oblastí:

- 1) Strategické nasmerovanie v rámci Prioritnej oblasti Hospodárstvo zhodnocuje potenciál ovplyvňujúci vytváranie pracovných príležitostí a tvorbu pracovných miest.
- 2) Strategické nasmerovanie v rámci Prioritnej oblasti Sociálnej sa snaží zabezpečiť podmienky pre vznik a ponuku moderných a inovatívnych služieb a podmienky podporujúce vytváranie pracovných príležitostí a tvorbu pracovných miest súvisiacich s ponukou služieb.
- 3) Strategické nasmerovanie v rámci Prioritnej oblasti Životné prostredie zhodnocuje potenciál ovplyvňujúci vytváranie pracovných príležitostí a tvorbu pracovných miest s ohľadom na ochranu a zvyšovanie kvality ekosystémových služieb.

OBLASŤ HOSPODÁRSTVO

Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none"> - dobrá dopravná dostupnosť - okresom prechádzajú významné dopravné spojenia - špecifické prírodné a kultúrne pamiatky (drevené kostolíky, bohaté tradície, festivaly, vojenské pamiatky, vojenské cintoríny) - okresom, vrátane niektorých riešených obcí, prechádza medzinárodná cyklotrasa Karpatská cyklistická cesta a turistické trasy - tranzitný turizmus - živočíšna a rastlinná výroba 	<ul style="list-style-type: none"> - periférna poloha - nízka podpora podnikania - priemyselne málo rozvinutá oblasť - pokles podielu poľnohospodárstva na celkovej produkcii, zamestnanosti - ústup prídomových hospodárstiev - nedostatok pracovných príležitostí - odchod mladých ľudí - nízka diverzifikácia v ekonomických činnostiach - nekvalitná a nedostatočná cestná a dopravná infraštruktúra - zlé podmienky pre pobytový turizmus - zlý technický stav infraštruktúry v CR - nedostatok a nízka kvalita služieb poskytovaných v oblasti CR - nedostatok, alebo zlý technický stav objektov vhodných pre podnikanie - zlý technický stav objektov vo vlastníctve obcí - absencia železničnej dopravy - nedostatok subjektov zavádzajúcich inovácie - nízky rozpočet obce - nedostatočný marketing
Príležitosti	Ohrozenia
<ul style="list-style-type: none"> - špecifický prírodný, historický a kultúrny potenciál pre oblasť cestovného ruchu, - vytvorenie priaznivejších podmienok pre podnikanie - vhodné podnikateľské zámery - Vyšší podiel finalizácie výroby - potenciál pre zakladanie a rozširovanie obecných a sociálnych podnikov - potenciál pre rozvoj rekreácie a cestovného ruchu, vrátane cezhraničného - potenciál na výstavbu cyklotrás a doplnkovej infraštruktúry - potenciál pre výstavbu turistickej a rekreačnej infraštruktúry 	<ul style="list-style-type: none"> - nedostatočný záujem zo strany návštevníkov - ukončenie činností alebo znižovanie stavu zamestnancov zamestnávateľmi z regiónu - neúspešnosť pri čerpaní finančných prostriedkov (NFP) - neschopnosť zhodnotiť prírodný, historický a kultúrny potenciál - nepriaznivá hospodárska situácia - nízka podpora hospodárstva zo strany štátu

<ul style="list-style-type: none"> - potenciál pre rozvoj činností v poľnohospodárstve, rastlinnej a živočíšnej výrobe - možnosť podpory definovaných opatrení z EŠIF - možnosť podpory opatrení z iných finančných mechanizmov - možnosť štátnych dotácií a grantov - zakladanie a rozširovanie malých fariem - podpora z národnej úrovne v oblasti budovania cyklotrás - možnosť podpory definovaných opatrení z EŠIF - možnosť podpory opatrení z iných finančných mechanizmov - možnosť štátnych dotácií a grantov 	
---	--

OBLASŤ SOCIÁLNA

Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none"> - zachovaný vidiecky ráz obcí - dobré klimatické podmienky - prevádzkované rekreačné zariadenia - dostupnosť internetu - pokrytie mobilnými operátormi - dostatočná kapacita poskytovaných sociálnych služieb - priemerne rozvinutá sieť zdravotníckych zariadení - prepájanie stredného školstva s praxou 	<ul style="list-style-type: none"> - nedostatočne využitý a zhodnotený prírodný a kultúrny potenciál, miestne zdroje - nízka kvalita infraštruktúry malých rozmerov, infraštruktúry podporujúcej bezpečnosť, sociálnej a technickej infraštruktúry a infraštruktúry súvisiacej s voľným časom - nedostatok financií na budovanie novej infraštruktúry malých rozmerov, infraštruktúry podporujúcej bezpečnosť, sociálnej a technickej infraštruktúry a infraštruktúry súvisiacej s voľným časom - zlý technický stav budov vo vlastníctve obcí - nedostatok financií na výstavbu - nedostatok nájomných bytov, vrátane bytov nižšieho štandardu - absencia železničnej dopravy - odchod mladých ľudí - pokles ekonomicky aktívneho obyvateľstva

Príležitosti	Ohrozenia
<ul style="list-style-type: none"> - - prispôsobenie sa vzdelávacieho systému potrebám na trhu práce - podpora rozvoja okresu Svidník v súlade so Zákonom 336/2015 Zákon o podpore najmenej rozvinutých okresov - možnosť podpory definovaných opatrení z EŠIF - možnosť podpory opatrení z iných finančných mechanizmov - možnosť štátnych dotácií a grantov 	<ul style="list-style-type: none"> - pomalý postup realizácie pozemkových úprav - nedostatok financií na vybudovanie a rekonštrukciu všetkých typov infraštruktúr

OBLASŤ ŽIVOTNÉ PROSTREDIE

Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none"> - kvalitné životné prostredie - veľká rozloha lesov (až cca 47% rozlohy okresu) - evidované CHKO, NPR, PR, chránené stromy - minerálne pramene - schopnosť územia odolávať klimatickým zmenám - územie s nízkou environmentálnou záťažou - Evidované 2 územia európskeho významu - zdravé životné prostredie - záujem obyvateľov o zhodnocovanie BRKO 	<ul style="list-style-type: none"> - nízka energetická efektívnosť objektov - zlá dostupnosť k základnej infraštruktúre (vodovody, kanalizácia, ČOV, plynofikácia) - nedostatočná protipovodňová ochrana - zlý technický stav environmentálnej infraštruktúry (mosty, lávky, hrádze, rigoly, regulácie potokov) - neenvironmentálne nakladanie s odpadmi, absencia zhodnocovania odpadov
Príležitosti	Ohrozenia
<ul style="list-style-type: none"> - možnosť podpory definovaných opatrení z EŠIF - možnosť podpory opatrení z iných finančných mechanizmov - možnosť štátnych dotácií a grantov - potenciál pre „zdravý životný štýl“ - podpora rozvoja okresu Svidník v súlade so Zákonom 336/2015 Zákon o podpore najmenej rozvinutých okresov 	<ul style="list-style-type: none"> - nedostatočný manažment územia povodí - nedostatočná prevencia pred environmentálnymi rizikami - neúspešnosť pri čerpaní finančných prostriedkov z iných finančných mechanizmov

Identifikácia potrieb a možností rozvoja

Spoločný program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obcí MAS Dukla na obdobie 2019 – 2027 je prostredníctvom plánovanej implementácie jednotlivých projektových zámerov nástrojom pre rozvoj riešených obcí. Očakávaným dopadom implementácie strategického dokumentu je vyvážený a udržateľný rozvoj územia a vyššia kvalita života. Predpokladom k dosiahnutiu cieľa, resp. vízie je vytvorenie vhodných podmienok pre realizáciu opatrení stanovených na základe identifikovaných potrieb. Stanovené opatrenia a aktivity reflektujú na identifikovaný vnútorný potenciál a z neho vyplývajúce možnosti. Predpokladom je aj spolupráca v území, ktorá je vytvorením spoločného programu rozvoja explicitne daná.

Na základe výstupov z analytickej časti a zohľadňujúc potenciál územia (možnosti rozvoja) definuje strategický dokument potreby v nasledujúcich oblastiach.

V prioritnej oblasti Hospodárstvo, ktorá je zameraná na zvyšovanie konkurencieschopnosti a výkonnosti územia (miestnych ekonomík), sú investície cielene smerované k zvyšovaniu dostupnosti k podnikaniu a podpore rozvoja podnikania.

V prioritnej oblasti Životné prostredie sú investície smerované na zvyšovanie kvality života obyvateľov, a to zvyšovaním dostupnosti základnej infraštruktúry, lepšou ochranou pred povodňami a lepším nakladaním s odpadmi.

V prioritnej oblasti Sociálnej sú investície smerované do lepšej ponuky a dostupnosti kvalitných služieb.

STRATEGICKÁ ČASŤ

Definovanie potrieb a možností využitia potenciálu územia, s cieľom vyváženého a udržateľného rozvoja územia a vyššej kvality života, sa stalo východiskom pre stanovenie globálnych a špecifických cieľov. Tieto zohľadňujú želaný a očakávaný stav, a zároveň aj viaceré faktory ovplyvňujúce možnosti rozvoja územia, vrátane možných ohrození (dopyt po území, potenciál rozvoja územia a schopnosť územia ho využiť, a to v oblasti prírodno - geografickej, socio- demografickej, socio- ekonomickej, inovačnej a pod.).

Vízia: Vyvážený a udržateľný rozvoj územia a vyššia kvalita života

Prioritná oblasť: HOSPODÁRSTVO	Prioritná oblasť: SOCIÁLNA	Prioritná oblasť: ŽIVOTNÉ PROSTREDIE
Strategický cieľ	Strategický cieľ	Strategický cieľ
Do roku 2027 vytvoriť podmienky pre zvyšovanie výkonnosti miestnych ekonomík	Do roku 2027 zvýšiť kvalitu poskytovaných služieb	Do roku 2027 zlepšiť kvalitu životného prostredia
Špecifický cieľ	Špecifický cieľ	Špecifický cieľ
<i>Cielenými investíciami zabezpečiť lepší prístup k podnikaniu</i>	<i>Cielenými investíciami zabezpečiť lepší prístup ku kvalitným a inovatívnym službám</i>	<i>Cielenými investíciami zabezpečiť lepšiu ochranu životného prostredia</i>

Aby boli stanovené ciele dosiahnuté je nutné pristupovať k rozvoju územia zodpovedne.

Vyvážený a udržateľný rozvoj územia je možné dosiahnuť

- cieleným smerovaním investícií do územia a oblastí s rozvojovým potenciálom,
- efektívnym a hospodárnym využitím finančných zdrojov(príspevkov a dotácií z európskych štrukturálnych a investičných fondov, rôznych finančných mechanizmov, štátneho rozpočtu a pod.)

PROGRAMOVÁ ČASŤ

Programová časť podrobne popisuje, prostredníctvom akých opatrení a aktivít dôjde k dosiahnutiu stanovených cieľov. Opatrenia v rámci jednotlivých oblastí sú konkrétne navrhnuté tak, aby reagovali na definované potreby územia v danej oblasti a navrhovali riešenia. Táto časť popisuje konkrétne investičné zámery/aktivity podporujúce výkonnosť miestnych ekonomík, zvyšovanie výkonnosti územia. Cílené investície do zhodnocovania potenciálu územia zabezpečia zvyšovanie kvality života obyvateľov v dotknutom území.

Prioritná oblasť	Opatrenie	Aktivita
HOSPODÁRSTVO	1.1.1 Skvalitniť cestovanie a dopravu	1.1.1.1 Rekonštrukcia miestnych komunikácií
	1.1.2 Podporiť rozvoj podnikania	1.1.2.1 Výstavba a rekonštrukcia infraštruktúry CR 1.1.2.1 Vytvorenie pracovných miest

Prioritná oblasť	Opatrenie	Aktivita
SOCIÁLNA	2.1.1 Zvýšiť kvalitu poskytovaných služieb budovaním infraštruktúr	2.1.1.1 Výstavba a rekonštrukcia infraštruktúr malých rozmerov (mosty, lávky, revitalizácia, verejné priestranstvá, parkoviská, chodníky, autobusové zastávky)
		2.1.1.2 Výstavba a rekonštrukcia infraštruktúry podporujúcej bezpečnosť (oplotenie cintorína, požiarne zbrojnice, rozhlas, kamerové systémy, verejné osvetlenie, mobilné siete)
		2.1.1.3 Výstavba infraštruktúry súvisiacej s voľným časom (verejné priestranstvá, námestia, parky, oddychové zóny, detské

	<p>ihriská, športoviská, altánky, ohniská, multifunkčné ihriská, multifunkčný areál)</p> <p>2.1.1.4 Výstavba a rekonštrukcie sociálnej a technickej infraštruktúry</p>
--	--

Prioritná oblasť	Opatrenie	Aktivita
ŽIVOTNÉ PROSTREDIE	3.1.1 Znížiť energetickú náročnosť	Aktivita 3.1.1.1 Rekonštrukcie budov so zameraním na zníženie spotreby energií
	3.1.2 Zvýšiť dostupnosť ku základnej infraštruktúre	Aktivita 3.1.2.1 Výstavba, rekonštrukcia TI - voda, kanál
	3.1.3 Zvýšiť protipovodňovú prevenciu	Aktivita 3.1.3.1 Úprava vodných tokov, rigolov a hrádzí
	3.1.4 Zlepšiť nakladanie s odpadmi	Aktivita 3.1.4.1 Separovanie odpadu, kompostovanie a čistenie

Špecifikácia a popis opatrení

V zmysle platnej legislatívy predstavujú štrukturálne fondy doplnkový zdroj financovania potrieb podporujúcich miestny a regionálny rozvoj.

V priebehu implementácie tohto dokumentu budú všetky aktivity realizované v súlade s platnou legislatívou, v súlade s aktuálnym znením zákona o posudzovaní vplyvov na životné prostredie a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

Prioritná oblasť HOSPODÁRSTVO

1 STRATEGICKÝ CIEĽ

Do roku 2027 vytvoriť podmienky pre zvyšovanie výkonnosti miestnych ekonomík

1.1 ŠPECIFICKÝ CIEĽ

Cielenými investíciami zabezpečiť lepší prístup k podnikaniu

Za jeden z najdôležitejších faktorov zvyšovania výkonnosti miestnych ekonomík, zvyšovania ich konkurencieschopnosti je vytváranie priaznivého prostredia pre podnikanie. Súčasťou takéhoto prostredia je nepochybne schopnosť udržateľného a efektívneho využívania potenciálu lokálnych zdrojov, ale aj kvalitná cestná infraštruktúra a infraštruktúra potrebná k podnikateľským aktivitám. V súčasnosti nastal dynamický rozvoj cyklistiky a cyklodopravy. Rozvoj cyklistiky a uznanie cyklodopravy ako rovnocenného druhu dopravy a jej integrácia s ostatnými druhmi dopravy, ako aj zlepšenie vnímania cyklistov ako plnohodnotných účastníkov cestnej premávky, si však vyžaduje určité špecifiká a zároveň vybudovanie doplnkovej infraštruktúry.

Implementácia spoločného programu podporí vytváranie pracovných príležitostí, generuje zvyšovanie zamestnanosti a prispieva k ochrane a šetreniu prírodných zdrojov.

1.1.1 OPATRENIE

Skvalitniť cestovanie a dopravu

1.1.1.1 Aktivita: Rekonštrukcia miestnych komunikácií

1.1.2 OPATRENIE

Podporiť rozvoj podnikania

1.1.2.1 Aktivita: Výstavba a rekonštrukcia infraštruktúry CR

1.1.2.2 Aktivita: Vytvorenie pracovných miest

Prioritná oblasť

SOCIÁLNA

2 STRATEGICKÝ CIEĽ

Do roku 2027 zvýšiť kvalitu poskytovaných služieb

2.1 ŠPECIFICKÝ CIEĽ

Cielenými investíciami zabezpečiť lepší prístup ku kvalitným a inovatívnym službám

Koncepcia štátnej bytovej politiky do roku 2020, ako rámcový dokument štátu pre oblasť bývania, reaguje na aktuálny stav a podmienky v rozvoji bývania. Kvalita a dostupnosť bývania sú ukazovateľmi kvality života na Slovensku. Dostupnosť bývania jednotlivcov, alebo rodín závisí od ich ekonomických možností, teda vo väčšine od ich príjmovej situácie. V ťažkej situácii sa nachádzajú mnohé mladé rodiny, ktoré si bez pomoci štátu, resp. samospráv nie sú schopné obstaráť primerané bývanie. Dostupnosť bývania za primeranú cenu v kvalitnom prostredí je jedným z predpokladov znižovania odlivu mladých. Súčasťou vytvárania atraktívneho prostredia je zároveň dostupnosť technickej infraštruktúry – verejných vodovodov a kanalizácií, plynofikácia, ale aj infraštruktúra prináležiaca k efektívnemu využitiu voľného času, infraštruktúra podporujúca bezpečnosť a rýchlejšiu dostupnosť.

Aj z dôvodu úbytku obyvateľstva – migračného úbytku, ktorý je v prihraničných okresoch severovýchodného Slovenska spôsobený taktiež sťahovaním, a to najmä mladých ľudí za prácou do okresov generujúcich viac pracovných príležitostí, je potrebné nasledovné opatrenie realizovať.

2.1.1 OPATRENIE

Zvýšiť kvalitu poskytovaných služieb budovaním infraštruktúr

2.1.1.1 Aktivita: Výstavba a rekonštrukcia infraštruktúr malých rozmerov (mosty, lávky, revitalizácia, verejné priestranstvá, parkoviská, chodníky, autobusové zastávky)

2.1.1.2 Aktivita: Výstavba a rekonštrukcia infraštruktúry podporujúcej bezpečnosť (oplotenie cintorína, požiarne zbrojnice, rozhlas, kamerové systémy, verejné osvetlenie, mobilné siete)

2.1.1.3 Aktivita: Výstavba infraštruktúry súvisiacej s voľným časom (verejné priestranstvá, námestia, parky, oddychové zóny, detské ihriská, športoviská, altánky, ohniská, multifunkčné ihriská, multifunkčný areál)

2.1.1.4 Aktivita: Výstavba a rekonštrukcie sociálnej a technickej infraštruktúry

Prioritná oblasť

ŽIVOTNÉ PROSTREDIE

3 STRATEGICKÝ CIEĽ

Do roku 2027 zlepšiť kvalitu životného prostredia

3.1 ŠPECIFICKÝ CIEĽ

Cielenými investíciami zabezpečiť lepšiu ochranu životného prostredia

Zachovanie zdravých ekosystémov, ktoré by aj naďalej mohli spoločnosti poskytovať cenné služby, ako napríklad čistý vzduch a kvalitnú pitnú vodu, by malo byť v hierarchii hodnôt na prvých miestach. Z hospodárskeho hľadiska, zachovanie schopnosti prírody zmierňovať negatívne účinky zmeny klímy je nákladovo oveľa efektívnejšie, ako keby sa museli tieto služby nahrádzať oveľa nákladnejšími technickými riešeniami.

Cieľom environmentálnej politiky SR je okrem iného zabezpečiť na celom území infraštruktúru v oblasti odvádzania a čistenia komunálnych odpadových vôd ako základnú environmentálnu službu. V procese sanácie skládok a likvidácie odpadu je dôležité predchádzať vzniku odpadov a znižovať množstvo biologicky rozložiteľných odpadov. V hierarchii nakladania s odpadmi je predchádzanie vzniku odpadov najvyššou prioritou. Podľa programu predchádzania vzniku odpadu v rámci Slovenskej republiky je proces predchádzania vzniku odpadov veľmi dôležitý. Obec pri realizácii aktivít týkajúcich sa znižovania energetickej náročnosti budov bude kvôli zabezpečeniu kvalitných ekosystémových služieb postupovať v súlade s platnou legislatívou o energetickej hospodárnosti budov (2002/91/ES vs. 2010/31/EU).

3.1.1 OPATRENIE

Znížiť energetickú náročnosť

3.1.1.1 Aktivita: Rekonštrukcie budov so zameraním na zníženie spotreby energií

3.1.2 OPATRENIE

Zvýšiť dostupnosť k základnej infraštruktúre

3.1.2.1 Aktivita: Výstavba, rekonštrukcia TI - voda, kanál

3.1.3 OPATRENIE

Zvýšiť protipovodňovú prevenciu

3.1.3.1 Aktivita: Úprava vodných tokov, rigolov a hrádzí

3.1.4 OPATRENIE

Zlepšiť nakladanie s odpadmi

3.1.4.1 Aktivita: Separovanie odpadu, kompostovanie a čistenie

Projektové zámery

Prioritná oblasť

HOSPODÁRSTVO

Skvalitniť cestovanie a dopravu

Aktivita: Rekonštrukcia miestnych komunikácií

Základné údaje

Garant:	Obce: Belejovce, Dobroslava, Korejovce, Krajná Bystrá, Krajná Porúbka, Krajné Čierne, Medvedie, Nižná Jedľová, Nižná Písaná, Nižný Komárnik, Nižný Orlík, Pstriná, Šarišský Štiavnik, Vyšná Jedľová
Kontaktná osoba	Starostovia / poverené osoby
Začatie a ukončenie projektu	2019 - 2027
Súčasný stav projektu	Vid' tabuľka projektových zámerov
Stav pred realizáciou	Zlý technický stav miestnych komunikácií a
Cieľ	Cielenými investíciami zabezpečiť lepší prístup k podnikaniu
Výstup	Zrekonštruované miestne komunikácie
Výsledok	Lepšia dostupnosť
Dopad	Zvýšená výkonnosť miestnych ekonomík

Financovanie projektu

<i>Druh výdavku</i>	Náklady spolu v €	Zdroje financovania			
		EU	SR	Obec	Iné
Prípravná fáza				x	
Verejný obstarávanie				x	
Realizácia		x	x	x	
Spolu	1 380 000,00				

Podporiť rozvoj podnikania

Aktivita: Výstavba a rekonštrukcia infraštruktúry CR

Základné údaje

Garant:	Obce: Korejovce, Medvedie, Nižná Jedľová, Nižný Komárnik, Nižný Orliík, Rakovčík, Vyšná Jedľová
Kontaktná osoba	Starostovia / poverené osoby
Začatie a ukončenie projektu	2019 - 2027
Súčasný stav projektu	Vid' tabuľka projektových zámerov
Stav pred realizáciou	Zlý technický stav a absencia vyhovujúcich objektov CR
Cieľ	Cielenými investíciami zabezpečiť lepší prístup k podnikaniu
Výstup	Rekonštruované a postavené objekty
Výsledok	Lepší prístup k vyhovujúcej infraštruktúre CR
Dopad	Vyššia návštevnosť a zvýšená výkonnosť miestnych ekonomík

Financovanie projektu

<i>Druh výdavku</i>	Náklady spolu v €	Zdroje financovania			
		EU	SR	Obec	Iné
Prípravná fáza				x	
Verejné obstarávanie				x	
Realizácia		x	x	x	
Spolu	451 000,00				

Aktivita : Vytvorenie pracovných miest

Základné údaje

Garant:	Obce: Nižná Jedľová, Vyšná Jedľová, Korejovce
Kontaktná osoba	Starostovia / poverené osoby
Začatie a ukončenie projektu	2019 -2027
Súčasný stav projektu	Vid' tabuľka projektových zámerov
Stav pred realizáciou	Nevhodné podmienky pre podnikanie
Cieľ	Cielenými investíciami zabezpečiť lepší prístup k podnikaniu
Výstup	Objekty a priestory vhodné na podnikateľské činnosti
Výsledok	Vytvorené nové pracovné miesta
Dopad	Zvýšenie zamestnanosti a zvýšenie výkonnosti miestnych ekonomík

Financovanie projektu

<i>Druh výdavku</i>	Náklady spolu v €	Zdroje financovania			
		EU	SR	Obec	Iné
Prípravná fáza				x	
Verejné obstarávanie				x	
Realizácia		x	x	x	
Spolu	250 000,00				

Prioritná oblasť

SOCIÁLNA

Zvýšiť kvalitu poskytovaných služieb budovaním infraštruktúr

Aktivita: Výstavba a rekonštrukcia infraštruktúr malých rozmerov (mosty, lávky, revitalizácia, verejné priestranstvá, parkoviská, chodníky, autobusové zastávky)

Základné údaje

Garant	Obce: Krajná Bystrá, Krajná Porúbka, Medvedie, Miroľa, Mlynárovce, Nižná Jedľová, Nižná Písaná, Nižný Komárnik, Nová Polianka, Pstriná, Rakovčák, Šarbov, Šemetkovce
Kontaktná osoba	Starostovia / poverené osoby
Začatie a ukončenie projektu	2019 - 2027
Súčasný stav projektu	Vid' tabuľka projektových zámerov
Stav pred realizáciou	Zlý technický stav a absencia infraštruktúry malých rozmerov
Cieľ	Cielenými investíciami zabezpečiť lepší prístup ku kvalitným a inovatívnym službám
Výstup	Vybudovaná a zrekonštruovaná infraštruktúra
Výsledok	Vyššia kvalita poskytovaných služieb
Dopad	Vyššia kvalita života

Financovanie projektu

<i>Druh výdavku</i>	Náklady spolu v €	Zdroje financovania			
		EU	SR	Obec	Iné
Prípravná fáza				x	
Verejné obstarávanie				x	
Realizácia		x	x	x	
Spolu	1 301 500,00				

Aktivita: Výstavba a rekonštrukcia infraštruktúry podporujúcej bezpečnosť (oplotenie cintorína, požiarne zbrojnice, rozhlas, kamerových systémov, verejného osvetlenia, mobilné siete)

Základné údaje

Garant:	Obce: Krajná Bystrá, Krajná Porúbka, Krajnú Čierno, Medvedie, Miroľa, Nižná Jedľová, Nižná Písaná, Nižný Komárnik, Nižný Orľík, Nižný Mirošov, Nová Polianka, Pstriná, Rakovčik, Šarbov, Šemetkovce, Vyšná Jedľová
Kontaktná osoba	Starostovia / poverené osoby
Začatie a ukončenie projektu	2019 - 2027
Súčasný stav projektu	Vid' tabuľka projektových zámerov
Stav pred realizáciou	Nevyhovujúci technický stav a absencia infraštruktúry podporujúcej bezpečnosť
Cieľ	Cielenými investíciami zabezpečiť lepší prístup ku kvalitným a inovatívnym službám
Výstup	Vybudovaná a zrekonštruovaná infraštruktúra
Výsledok	Vyhovujúci stav infraštruktúry a vyššia bezpečnosť
Dopad	Vyššia kvalita života

Financovanie projektu

Druh výdavku	Náklady spolu v €	Zdroje financovania			
		EU	SR	Obec	Iné
Prípravná fáza				x	
Verejné obstarávanie				x	
Realizácia		x	x	x	
Spolu	735 000,00				

Aktivita: Výstavba infraštruktúry súvisiacej s voľným časom (verejné priestranstvá, námestia, parky, oddychové zóny, detské ihriská, športoviská, altánky, ohniská, multifunkčné ihriská, multifunkčný areál)

Základné údaje

Garant:	Obce: Bodružal, Dobroslava, Korejovce, Krajná Bystrá, Krajná Porúbka, Krajně Čierno, Medvedie, Miroľa, Mlynárovce, Nižná Jedľová, Nižná Písaná, Nižný Orlík, Nižný Mirošov, Nová Polianka, Príkra, Pstriná, Rakovčiek, Šarbov, Šarišský Štiavnik, Šemetkovce, Vyšná Jedľová
Kontaktná osoba	Starostovia / poverené osoby
Začatie a ukončenie projektu	2019 - 2027
Súčasný stav projektu	Vid' tabuľka projektových zámerov
Stav pred realizáciou	Nevyhovujúci technický stav a absencia infraštruktúry súvisiacej s voľným časom
Cieľ	Cielenými investíciami zabezpečiť lepší prístup ku kvalitným a inovatívnym službám
Výstup	Vybudovaná a zrekonštruovaná infraštruktúra
Výsledok	Vyhovujúci stav infraštruktúry a lepšia dostupnosť služieb súvisiacich s voľným časom
Dopad	Lepšia kvalita života

Financovanie projektu

<i>Druh výdavku</i>	Náklady spolu v €	Zdroje financovania			
		EU	SR	Obec	Iné
Prípravná fáza				x	
Verejné obstarávanie				x	
Realizácia		x	x	x	
Spolu	949 900,00				

Aktivita: Výstavba a rekonštrukcie sociálnej a technickej infraštruktúry

Základné údaje

Garant:	Obce: Krajná Bystrá, Krajná Porúbka, Miroľa, Mlynárovce, Nižný Komárnik, Nižný Orlík, Nižný Mirošov, Nová Polianka, Rakovčík, Šarbov
Kontaktná osoba	starostovia / poverené osoby
Začatie a ukončenie projektu	2019 - 2027
Súčasný stav projektu	Vid' tabuľka projektových zámerov
Stav pred realizáciou	Nevyhovujúci technický stav a absencia sociálnej a technickej infraštruktúry
Cieľ	Cielenými investíciami zabezpečiť lepší prístup ku kvalitným a inovatívnym službám
Výstup	Vybudovaná a zrekonštruovaná plocha infraštruktúry
Výsledok	Vyššia kvalita občianskej vybavenosti, poskytovaných služieb
Dopad	Vyššia kvalita života

Financovanie projektu

<i>Druh výdavku</i>	Náklady spolu v €	Zdroje financovania			
		EU	SR	Obec	Iné
Prípravná fáza				x	
Verejné obstarávanie				x	
Realizácia		x	x	x	
Spolu	1 883 500,00				

Prioritná oblasť

ŽIVOTNÉ PROSTREDIE

Znížiť energetickú náročnosť

Aktivita: Rekonštrukcie budov so zameraním na zníženie spotreby energií

Základné údaje

Garant:	Obce: Belejovce, Krajná Bystrá, Krajně Čierno, Mlynárovce, Nižná Jedľová, Nižný Komárnik, Nižný Orлік, Nižný Mirošov, Pstriná, Vyšná Jedľová
Kontaktná osoba	Starostovia / poverené osoby
Začatie a ukončenie projektu	2019 - 2027
Súčasný stav projektu	Vid' tabuľka projektových zámerov
Stav pred realizáciou	Budovy s vysokou energetickou náročnosťou
Cieľ	Cielenými investíciami zabezpečiť lepšiu ochranu životného prostredia
Výstup	Zvýšená energetická efektívnosť riešených budov, zariadení
Výsledok	Vyššia ochrana životného prostredia
Dopad	Vyššia kvalita života

Financovanie projektu

<i>Druh výdavku</i>	Náklady spolu v €	Zdroje financovania			
		EU	SR	Obec	Iné
Prípravná fáza					
Verejné obstarávanie					
Realizácia		x	x	x	
Spolu	1 615 000,00				

Zvýšiť dostupnosť ku základnej infraštruktúre

3.1.2.1 Aktivita: Výstavba, rekonštrukcia TI - voda, kanál

Základné údaje

Garant:	Obce: Dobroslava, Krajná Bystrá, Medvedie, Mlynárovce, Nižná Jedľová, Nižný Orlík, Šemetkovce
Kontaktná osoba	Starostovia / poverené osoby
Začatie a ukončenie projektu	2019 - 2027
Súčasný stav projektu	Vid' tabuľka projektových zámerov
Stav pred realizáciou	Nízka dostupnosť obyvateľov k základnej infraštruktúre
Cieľ	Cielenými investíciami zabezpečiť lepšiu ochranu životného prostredia
Výstup	Vybudované a opravené vodovodné a kanalizačné siete
Výsledok	Prevenia pred negatívnymi dopadmi zmeny klímy
Dopad	Kvalitné ekosystémové služby

Financovanie projektu

<i>Druh výdavku</i>	Náklady spolu v €	Zdroje financovania			
		EU	SR	Obec	Iné
Prípravná fáza				x	
Verejné obstarávanie				x	
Realizácia		x	x	x	
Spolu	2 190 000,00				

Zvýšiť protipovodňovú prevenciu

Aktivita: Úprava vodných tokov, rigolov a hrádzí

Základné údaje

Garant:	Obce: Krajná Bystrá, Krajně Čierne, Medvedie, Miroľa, Mlynárovce, Nižná Jedľová, Nižný Orľík, Nižný Mirošov, Nová Polianka, Rakovčik, Šarbov, Vyšná Jedľová
Kontaktná osoba	Starostovia / poverené osoby
Začatie a ukončenie projektu	2019 - 2027
Súčasný stav projektu	Vid' tabuľka projektových zámerov
Stav pred realizáciou	Nedostatočná prevencia pred negatívnymi vplyvmi počasia
Cieľ	Cielenými investíciami zabezpečiť lepšiu ochranu životného prostredia
Výstup	Vybudovaná protipovodňová ochrana
Výsledok	Lepšia protipovodňová prevencia
Dopad	Vyššia kvalita života

Financovanie projektu

<i>Druh výdavku</i>	Náklady spolu v €	Zdroje financovania			
		EU	SR	Obec	Iné
Prípravná fáza				x	
Verejně obstarávanie				x	
Realizácia		x	x	x	
Spolu	8 237 000,00				

Zlepšiť nakladanie s odpadmi

Aktivita: Separovanie odpadu, kompostovanie a čistenie

Základné údaje

Garant:	Obce: Medvedie, Nižná Jedľová, Nová Polianka, Nižný Orлік, Nižný Mirošov, Rakovčík
Kontaktná osoba	Starostovia / poverené osoby
Začatie a ukončenie projektu	2017 - 2029
Súčasný stav projektu	Vid' tabuľka projektových zámerov
Stav pred realizáciou	Nedostatočné triedenie a zhodnocovanie odpadov
Cieľ	Cielenými investíciami zabezpečiť lepšiu ochranu životného prostredia
Výstup	Separované a kompostované odpady
Výsledok	Vyšší počet obyvateľov zhodnocujúcich prírodné zdroje
Dopad	Kvalitné ekosystémové služby

Financovanie projektu

<i>Druh výdavku</i>	Náklady spolu v €	Zdroje financovania			
		EU	SR	Obec	Iné
Prípravná fáza				x	
Verejné obstarávanie				x	
Realizácia		x	x	x	
Spolu	596 000,00				

Merateľné ukazovatele

Kvôli zabezpečeniu procesu monitorovania jednotlivých opatrení a aktivít v rámci definovaných priorít boli zvolené ukazovatele výstupu, výsledku, prípadne dopadu, vrátane ich merných jednotiek. Aj napriek tomu, že výstupy nie sú indikátorom pre kvalitatívne posudzovanie, ich dostupnosť je nevyhnutnosťou a zároveň základným predpokladom pre vytvorenie prostredia podporujúceho dosiahnutie vyššej výkonnosti ekonomiky, poskytovanie kvalitných služieb, vyššej kvality života. Merné jednotky sú dané vo fyzikálnych jednotkách, napr. m, m², m³ alebo počet, kus, atď.

Prioritná oblasť				
HOSPODÁRSTVO				
Počet obcí	Ukazovateľ	Merná jednotka	Východisková hodnota Rok 2019	Cieľová hodnota Rok 2027
1.1.1 Opatrenie Skvalitniť cestovanie a dopravu				
1.1.1.1 Aktivita: Rekonštrukcia miestnych komunikácií				
14	Vybudovaná a zrekonštruovaná plocha	m ²	0	
1.1.2 Opatrenie Podporiť rozvoj podnikania				
1.1.2.1 Aktivita: Výstavba a rekonštrukcia infraštruktúry CR				
7	Návštevníci užívajúci výhody lepšieho prístupu k vyhovujúcej infraštruktúre	počet	0	
1.1.2.2 Aktivita: Vytvorenie pracovných miest				
3	Vytvorené pracovné miesta	počet	0	

Prioritná oblasť

SOCIÁLNA

Počet obcí	Ukazovateľ	Merná jednotka	Východisková hodnota Rok 2019	Cieľová hodnota Rok 2027
2.1.1 Opatrenie Zvýšiť kvalitu poskytovaných služieb budovaním infraštruktúr				
2.1.1.1 Aktivita: Výstavba a rekonštrukcia infraštruktúr malých rozmerov (mosty, lávky, revitalizácia, verejné priestranstvá, parkoviská, chodníky, autobusové zastávky)				
13	Vybudovaná a zrekonštruovaná infraštruktúra	m ²	0	
2.1.1.2 Aktivita: Výstavba a rekonštrukcia infraštruktúry podporujúcej bezpečnosť (oplotenie cintorína, požiarne zbrojnice, rozhlas, kamerových systémov, verejného osvetlenia, mobilné siete)				
16	Obyvatelia užívajúci výhody vyhovujúceho stavu infraštruktúry	počet	0	
2.1.1.3 Aktivita: Výstavba infraštruktúry súvisiacej s voľným časom (verejné priestranstvá, námestia, parky, oddychové zóny, detské ihriská, športoviská, altánky, ohniská, multifunkčné ihriská, multifunkčný areál)				
21	Obyvatelia užívajúci výhody vyhovujúceho stavu infraštruktúry	počet	0	
2.1.1.4 Aktivita: Výstavba a rekonštrukcie sociálnej a technickej infraštruktúry				
10	Vybudovaná a zrekonštruovaná plocha infraštruktúry	m ²	0	

Prioritná oblasť				
ŽIVOTNÉ PROSTREDIE				
Počet obcí	Ukazovateľ	Merná jednotka	Východisková hodnota Rok 2019	Cieľová hodnota Rok 2027
3.1.1 Opatrenie Znížiť energetickú náročnosť				
3.1.1.1 Aktivita: Rekonštrukcie budov so zameraním na zníženie spotreby energií				
10	Rekonštruovaná plocha	m ³	0	
3.1.2 Opatrenie Zvýšiť dostupnosť ku základnej infraštruktúre				
3.1.2.1 Aktivita: Výstavba, rekonštrukcia TI - voda, kanál				
7	Dĺžka vybudovanej a rekonštruovanej trasy	m	0	
3.1.3 Opatrenie Zvýšiť protipovodňovú prevenciu				
3.1.3.1 Aktivita: Úprava vodných tokov, rigolov a hrádzí				
12	Vybudovaná protipovodňová ochrana	m	0	
3.1.4 Opatrenie Zlepšiť nakladanie s odpadmi				
Aktivita: Separovanie odpadu, kompostovanie a čistenie				
6	Osoby zapojené do triedenia a separácie odpadu	počet	0	

REALIZAČNÁ ČASŤ

Realizačná časť popisuje opatrenia a konkrétne aktivity. V rámci jednotlivých aktivít je udaný počet projektových zámerov, konkrétnych investícií, ktoré budú umiestnené v území rozvojovým potenciálom, aby boli schopné zabezpečiť zvyšovanie výkonnosti subjektov a výkonnosť miestnych ekonomík.

Akčný plán

Opatrenie / Aktivita	Obdobie realizácie	Zdroj financovania			Ukazovateľ
		ÉU	SR	Obec	
Prioritná oblasť					
HOSPODÁRSTVO					
1.1.1 Skvalitniť cestovanie a dopravu					
1.1.1.1 Rekonštrukcia miestnych komunikácií (Aktivita zahŕňa 19 investičných zámerov)	2019-2027	x	x	x	výstupu
1.1.2. Zlepšiť prístup k podnikaniu					
1.1.2.1 Výstavba a rekonštrukcia infraštruktúry CR (Aktivita zahŕňa 11 investičných zámerov)	2019-2027	x	x	x	výsledku
1.1.2.2 Zlepšiť prístup k podnikaniu (Aktivita zahŕňa 3 investičné zámery)	2019-2027	x	x	x	výsledku

Opatrenie / Aktivita	Obdobie realizácie	Zdroj financovania			Ukazovateľ
		ÉU	SR	Obec	
Prioritná oblasť SOCIÁLNA (SLUŽBY)					
2.1.1 Zvýšiť kvalitu poskytovaných služieb budovaním infraštruktúr					
2.1.1.1 Aktivita: Výstavba a rekonštrukcia infraštruktúr malých rozmerov (mosty, lávky, revitalizácia, verejné priestranstvá, parkoviská, chodníky, autobusové zastávky) (Aktivita zahŕňa 24 investičných zámerov)	2019 – 2027	x	x	x	výstupu
2.1.1.2 Aktivita: Výstavba a rekonštrukcia infraštruktúry podporujúcej bezpečnosť (oplotenie cintorína, požiarne zbrojnice, rozhlas, kamerové systémy, verejné osvetlenie, mobilné siete) (Aktivita zahŕňa 33 investičných zámerov)	2019 – 2027	x	x	x	výsledku
2.1.1.3 Aktivita: Výstavba infraštruktúry súvisiacej s voľným časom (verejné priestranstvá, námestia, parky, oddychové zóny, detské ihriská, športoviská, altánky, ohniská, multifunkčné ihriská, multifunkčný areál) (Aktivita zahŕňa 29 investičných zámerov)	2019 – 2027	x	x	x	výsledku
2.1.1.4 Aktivita: Výstavba a rekonštrukcie sociálnej a technickej infraštruktúry (Aktivita zahŕňa 25 investičných zámerov)	2019 – 2027	x	x	x	výstupu

Opatrenie / Aktivita	Obdobie realizácie	Zdroj financovania			Ukazovateľ
		ÉU	SR	Obec	
Prioritná oblasť ŽIVOTNÉ PROSTREDIE					
3.1.1 Znížiť energetickú náročnosť					
3.1.1.1 Aktivita: Rekonštrukcie budov so zameraním na zníženie spotreby energií (Aktivita zahŕňa 12 investičných zámerov)	2019-2027	x	x	x	výstupu
3.1.2 Zvýšiť dostupnosť ku základnej infraštruktúre					
3.1.2.1 Aktivita: Výstavba, rekonštrukcia TI - voda, kanál (Aktivita zahŕňa 11 investičných zámerov)	2019-2027	x	x	x	výstupu
3.1.3 Zvýšiť protipovodňovú prevenciu					
3.1.3.1 Aktivita: Úprava vodných tokov, rigolov a hrádzí (Aktivita zahŕňa 16 investičných zámerov)	2019-2027	x	x	x	výstupu
3.1.4 Zlepšiť nakladanie s odpadmi					
Aktivita 3.1.4.1 Separovanie odpadu, kompostovanie a čistenie (Aktivita zahŕňa 7 investičných zámerov)	2019-2027	x	x	x	výsledku

FINANČNÁ ČASŤ

Opatrenie	Aktivita	Termín realizácie projektu	Náklady spolu	Zdroje financovania				
				ÉÚ	Štátny rozpočet	Rozpočet obce	Úverové zdroje	Iné
Prioritná oblasť HOSPODÁRSTVO								
1.1.1 Opatrenie Skvalitniť cestovanie a dopravu	1.1.1.1 Rekonštrukcia miestnych komunikácií	2019-2027	1 380 000,00					
1.1.2 Opatrenie Podporiť rozvoj podnikania	1.1.2.1 Výstavba a rekonštrukcia infraštruktúry CR	2019-2027	451 000,00					
	1.1.2.2 Aktivita: Vytvorenie pracovných miest	2019-2027	250 000,00					
Spolu			2 081 000,00					

Opatrenie	Aktivita	Termín realizácie projektu	Náklady spolu	Zdroje financovania				
				ÉÚ	Štátny rozpočet	Rozpočet obce	Úverové zdroje	Iné
Prioritná oblasť SOCIÁLNA								
2.1.1 Opatrenie Zvýšiť kvalitu poskytovaných služieb budovaním infraštruktúr	2.1.1.1 Výstavba a rekonštrukcia infraštruktúr malých rozmerov (mosty, lávky, revitalizácia, verejné priestranstvá, parkoviská, chodníky, autobusové zastávky)	2019-2027	1 301 500,00					
	2.1.1.2 Výstavba a rekonštrukcia infraštruktúry podporujúcej bezpečnosť (oplotenie cintorína, požiarne zbrojnice, rozhlas, kamerové systémy, verejné osvetlenie, mobilné siete)	2019-2027	735 000,00					
	2.1.1.3 Výstavba infraštruktúry súvisiacej s voľným časom (verejné priestranstvá, námestia, parky, oddychové zóny, detské ihriská, športoviská, altánky, ohniská, multifunkčné ihriská, multifunkčný areál)	2019-2027	949 900,00					
	2.1.1.4 Výstavba a rekonštrukcie sociálnej a technickej infraštruktúry	2019-2027	1 883 500,00					
Spolu			4 869 900,00€					

Opatrenie	Aktivita	Termín realizácie projektu	Náklady spolu EUR	Zdroje financovania				
				ÉÚ	Štátny rozpočet	Rozpočet obce	Úverové zdroje	Iné
Prioritná oblasť ŽIVOTNÉ PROSTREDIE								
3.1.1 Opatrenie Znížiť energetickú náročnosť	3.1.1.1 Rekonštrukcie budov so zameraním na zníženie spotreby energií	2019-2027	1 615 000,00					
3.1.2 Opatrenie Zvýšiť dostupnosť k základnej infraštruktúre	3.1.1.2 Výstavba, rekonštrukcia TI - voda, kanál	2019-2027	2 190 000,00					
3.1.3 Opatrenie Zvýšiť protipovodňovú prevenciu	3.1.1.3 Úprava vodných tokov, rigolov a hrádzí	2019-2027	8 237 000,00					
3.1.4 Opatrenie Zlepšiť nakladanie s odpadmi	3.1.1.4 Separovanie odpadu, kompostovanie a čistenie	2019-2027	596 000,00					
Spolu			12 638 000,00					

ZÁVER

Spoločný program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obcí MAS Dukla na obdobie rokov 2019-2027 predstavuje strednodobý plánovací dokument. Opatrenia v rámci troch definovaných prioritných oblastí boli stanovené s ohľadom na potreby jednotlivých riešených obcí. Potreby boli identifikované jednak na základe výstupov analytickej časti, a jednak starostami/obyvateľmi obcí.

Implementácia spoločného programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obcí je predpokladom k dosiahnutiu stanovenej vízie zabezpečiť „vyvážený a udržateľný rozvoj územia a vyššiu kvalitu života.

Implementácia programu bude priebežne monitorovaná a hodnotená.

Realizácia opatrení a aktivít Spoločného programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obcí MAS Dukla na obdobie rokov 2019-2027 prispeje k dosahovaniu cieľov politiky regionálneho rozvoja.

POUŽITÉ ZDROJE

1. Štatistický úrad SR
2. Zákon č. 539/2008 Z.z. o podpore regionálneho rozvoja, v znení neskorších predpisov
3. Zákon č. 369/1990 Z.z. o obecnom zriadení, v znení neskorších predpisov
4. Koncepcia územného rozvoja Slovenska 2001
5. Pamiatkový úrad SR
6. Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja Prešovského samosprávneho kraja na obdobie 2014 - 2020
7. Národná stratégia regionálneho rozvoja SR
8. Stratégia Európa 2020
9. Integrovaný regionálny operačný program
10. Zákon o posudzovaní vplyvov na životné prostredie č. 24/2006 Z. z v znení neskorších a. predpisov
11. Regionálna integrovaná územná stratégia PSK
12. Operačný program Kvalita životného prostredia na obdobie 2014 - 2020
13. Operačný program Ľudské zdroje
14. Integrovaný regionálny operačný program
15. Program rozvoja vidieka PSK
16. Koncepcia dopravy vo verejnom záujme pre Prešovský samosprávny kraj, Územná prognóza, zadanie
17. Národná stratégia regionálneho rozvoja SR, 2010
18. Politika súdržnosti EÚ pre obdobie 2014 - 2020
19. Národná stratégia trvalo udržateľného rozvoja SR
20. Stratégia, zásady a priority štátnej environmentálnej politiky
21. Stratégia rozvoja dopravy SR do roku 2020
22. Koncepcia územného rozvoja Slovenska 2001 v znení KURS 2011 – Zmeny a doplnky č. 1 KURS 2001
23. Správa o lesnom hospodárstve v Slovenskej republike za rok 2014 ZELENÁ SPRÁVA
24. Národný program rozvoja životných podmienok osôb so zdravotným postihnutím na roky 2014-2020
25. Štátny vzdelávací program ISCED 0 - predprimárne vzdelávanie
26. Atlas krajiny Slovenskej republiky. 1. vydanie. MŽP SR, SAŽP, 2002 (Geomorfologické jednotky - Mazúr, E., Lukniš M., Pôdy - Rudolf Šály, Bohumil

Šurina, Klimatické oblasti Milan Lapin, Pavel Faško, Marián Melo, Pavel Šťastný, Ján Tomlain)

27. Vlastivedný slovník obcí na Slovensku, 2. časť

ZOZNAM POUŽITÝCH SKRATIEK

atď.	a tak ďalej
č.	číslo
CLLD	Miestny rozvoj vedený komunitou
ČOV	čistiareň odpadových vôd
DPH	daň z pridanej hodnoty
EAO	ekonomicky aktívne obyvateľstvo
EFRR	Európsky fond regionálneho rozvoja
EK	Európska komisia
EPFRV	Európsky poľnohospodársky fond pre rozvoj vidieka
ES	Európske spoločenstvá
EŠIF	Európske štrukturálne a investičné fondy
EÚ	Európska únia EO ekvivalent obyvateľov
EZ	environmentálna záťaž
FO	fyzická osoba
FTE	ekvivalent plného úväzku
GAEC	dobré poľnohospodárske a environmentálne podmienky
gr.k.	gréckokatolícky
ha	hektár
HD	hovädzí dobytok
HDP	hrubý domáci produkt
CHVÚ	chránené vtáčie územie
IROP	Integrovaný regionálny operačný program 2014 - 2020
IT	informačné technológie
km	kilometer
ks	kus
LEADER	Liaison Entre Actions de Développement de le Économie Rurale (spájanie aktivít, ktoré podporujú hospodársky rozvoj vidieka)
MAS	Miestna akčná skupina
max.	maximálne
min.	minimálne
MPRV SR	Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky
MSP	malé a stredné podniky
MŠ	materská škola
MZ	mestské zastupiteľstvo
MŽP SR	Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky
MWt	megawatt
napr.	napríklad
NATURA 2000	sústava chránených území členských krajín Európskej únie
NFP	nenávratný finančný príspevok
NKP	národná kultúrna pamiatka
NN	nízke napätie

n.o.	nezisková organizácia
NPR	národná prírodná rezervácia
NSRV	Národná sieť rozvoja vidieka
o.z.	občianske združenie
OP LZ	Operačný program Ľudské zdroje
OZE	obnoviteľné zdroje energie
PMO	pamiatkový objekt
PO	právnická osoba
PRV	Program rozvoja vidieka Slovenskej republiky 2014 - 2020
PZ	policajný zbor
resp.	respektíve
RIÚS	Regionálna integrovaná územná stratégia
ROEP	register obnovenej evidencie pozemkov
SHR	samostatne hospodáriaci roľník
SK	Slovensko
SK NACE rev. 2	štatistická klasifikácia ekonomických činností
SODB 2011	Sčítanie obyvateľstva, domov a bytov 2011
SŠ	stredná škola
SR	Slovenská republika
STL	strednotlaký plynovod
ŠR	štátny rozpočet
TKO	tuhý komunálny odpad
TTP	trvalé trávne porasty
UIPŠ	Ústav informácií a prognóz školstva
ÚZPF	Ústredný zoznam pamiatkového fondu
VZN	Všeobecne záväzné nariadenie
ZŠ	základná škola
ZUŠ	základná umelecká škola
ZZS RZP	záchranná zdravotná služba, rýchla zdravotnícka pomoc
ZZS RLP	záchranná zdravotná služba, rýchla lekárska pomoc
ŠÚ SR	Štatistický úrad Slovenskej republiky
VTL	vysokotlaký plynovod
VÚC	vyšší územný celok
Z. z.	Zbierka zákonov
ŽoNFP	žiadosť o nenávratný finančný príspevok

PRÍLOHY

1. Súhrnný prehľad projektových zámerov